

การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
สิงหาคม 2560

การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
สิงหาคม 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
สิงหาคม 2560

สุพัตรา เจริญงาม. (2560). การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร.
ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (สารสนเทศศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววตา เตชาทวีวรรณ,
ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ประมวล จันทร์ชีวะ.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้
สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครโดย
จำแนกตามตัวแปร เพศ กลุ่มสาขาวิชา และการเรียนในชั้นเรียน ซึ่งศึกษากฎหมายและข้อบังคับที่
เกี่ยวข้อง 3 รายการ ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550
พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 และสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร
จำนวน 549 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบ และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ใน
การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน
การวิจัย ได้แก่ สถิติ T-test และสถิติ F-test

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร มีการ
รู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตในระดับมาก โดยมีการรู้กฎหมาย
เกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ในระดับมาก ส่วนกฎหมาย
เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และสัญญาอนุญาต
ครีเอทีฟคอมมอนส์ มีการรู้ในระดับปานกลาง ส่วนการเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและ
การใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีการรู้
กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาที่ศึกษาใน
กลุ่มสาขาวิชาและและการเรียนในชั้นเรียนต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้
สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่ม
สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความ
ผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มากกว่ากลุ่มสาขาวิชาอื่น นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชา
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2558 มากกว่ากลุ่มสาขาวิชาอื่น และนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีการรู้
กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์มากกว่ากลุ่มสาขาวิชาอื่น นักศึกษาที่มีการเรียนในชั้น
เรียน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550
พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 และสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์
มากกว่านักศึกษาที่ไม่มีการเรียนในชั้นเรียน

LAW LITERACY REGARDING INFORMATION USE AND INTERNET ACCESS AMONG
PUBLIC UNIVERSITY UNDERGRADUATE STUDENTS IN BANGKOK

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Arts Degree in Information Studies
at Srinakarinwirot University
August 2017

Suppattra Charoenngam. (2017). *Law Literacy regarding Information Use and Internet Access among Public University Undergraduate Students in Bangkok.*

Master's thesis, M.A. (Information Studies). Bangkok: Graduate School, Srinakarinwirot University.

Advisor Committee: Asst. Prof. Dr. Wawta Techathaweewan,
Prof. PramualChancheewa.

The purpose of this research is to study and to compare literacy laws regarding information use and access to the internet among public university undergraduate students in Bangkok, which studied computer-related crime Act B.E. 2550 (Copyright Act B.E. 2537 and (No. 2) B.E. 2558 and Creative commons) and classified by gender, groups of subjects and their classroom experience. The research was conducted through a questionnaire and an interview. The data was collected from public university undergraduates in Bangkok. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and assumption test, a t-test and a statistical value independent evaluation and an F-test statistical value.

The research results revealed that the literacy laws regarding information use and access of the internet of public university undergraduate students in Bangkok were high. Their Knowledge of literacy laws regarding Copyright Acts were high, but their Knowledge of literacy laws regarding computer-related Crime Act were at a medium level. The comparison of information use and Internet access with variables, found that there was no correlation with gender, but at a significant level of .05 with a group of subjects and classroom experience. Particularly, the Humanities and Social Science students had a higher understanding of computer-related Crime Act B.E 2550 than other groups. The Science and Technology students had higher score on literacy than other groups and the Health Science students had a better knowledge of Creative Commons literacy than the other groups. The undergraduate students who had experienced or not experiencing in a lecture about computer-related Crime Act there was a difference at a .05 level of significance. Particularly, students who had experienced this were less literate than students who had never experienced it.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร
ของ
สุพัตรา เจริญงาม

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววตา เตชาทวีวรรณ)

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมศักดิ์ เอ็งฉ้วน)

.....ที่ปรึกษาร่วม
(ศาสตราจารย์พิเศษ ประมวล จันทร์ชีวะ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววตา เตชาทวีวรรณ)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์พิเศษ ประมวล จันทร์ชีวะ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ศุภรชตรา แสนวา)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงสุดของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววตา เตชาทวีวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และศาสตราจารย์ (พิเศษ) ประมวล จันทร์ชีวะ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ตั้งแต่เริ่มจนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมศักดิ์ เอ็งฉ้วน และอาจารย์ ดร.ศุภรชตรา แสนวา ที่กรุณาสละเวลาร่วมเป็นประธานและกรรมการสอบปากเปล่า ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือวิจัย ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล อาจารย์วสวัต ขวลิขิตธำรง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมภพ รอดอัมพร รองศาสตราจารย์สมชาย วรรณญาณไกร อาจารย์ ดร.ศุภรชตรา แสนวา และอาจารย์พิมล เมฆสวัสดิ์

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้ทุนอุดหนุนในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ ขอขอบคุณคณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังทุกท่านที่ให้ความกรุณาและสละเวลาในคาบเรียนเพื่อให้นักศึกษาตอบแบบทดสอบ เจ้าหน้าที่ฝ่ายสารบรรณทุกท่านที่ช่วยประสานงานให้การเก็บข้อมูลเป็นไปอย่างราบรื่น ตลอดจนนักศึกษาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้

ขอขอบคุณความช่วยเหลือทั้งด้านกำลังใจและกำลังใจจากเพื่อนร่วมงาน โรงเรียนนานาชาติ โครสเบอรี่ทุกท่านตลอดจน คุณพ่อ คุณแม่ พี่ชาย และญาติพี่น้องสำหรับความห่วงใยและกำลังใจที่มีให้ผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงเกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมองแต่บุพการีและบูรพคณาจารย์ทุกท่าน

สุพัตรา เจริญงาม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ1
	ภูมิหลัง 3
	คำถามการวิจัย 4
	ความมุ่งหมายของการวิจัย 4
	ความสำคัญของการวิจัย 4
	ขอบเขตของการวิจัย 4
	นิยามศัพท์เฉพาะ 5
	กรอบแนวคิดในการวิจัย 6
	สมมติฐานในการวิจัย 6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....8
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ 8
	การเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต 15
	พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 17
	พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 23
	สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ 32
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 39
3	วิธีดำเนินการวิจัย 45
	การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง 45
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 46
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 48
	การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล 49
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 51
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 51
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 51
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 52
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 66
	ความมุ่งหมายของการวิจัย 66
	สมมติฐานการวิจัย 66

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
สรุปผลการวิจัย	69
อภิปรายผลการวิจัย	71
ข้อเสนอแนะ	75
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก	87
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	88
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	90
ภาคผนวก ค คำเฉลยแบบทดสอบ ตอนที่ 2	100
ภาคผนวก ง ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก	103
ภาคผนวก จ ใบรับรองจริยธรรมการวิจัย	108
ประวัติย่อผู้วิจัย	110

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และบทลงโทษ	22
2 ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ของงานอันมีลิขสิทธิ์	31
3 สัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์ในสัญญาอนุญาต ครีเอทีฟคอมมอนส์	38
4 มหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	49
5 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบทดสอบ	52
6 สภาพการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต	53
7 การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต	55
8 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิด เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 จำแนกตามตัวแปรเพศ	55
9 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิด เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 จำแนกตามตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา	56
10 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิด เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในรายคู่ที่พบความแตกต่าง	56
11 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิด เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 จำแนกตามตัวแปรการเรียนในชั้นเรียน	57
12 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 จำแนกตามตัวแปรเพศ	58
13 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 จำแนกตามตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา	58
14 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ในรายคู่ที่พบความแตกต่าง	59
15 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 จำแนกตามตัวแปรการเรียนในชั้นเรียน	59
16 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ จำแนกตามตัวแปรเพศ	60
17 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ จำแนกตามตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา	60
18 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ ในรายคู่ที่พบความแตกต่าง	61
19 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ จำแนกตามตัวแปรการเรียนในชั้นเรียน	61

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ภาพรวมของกระบวนการรับรู้ในทางจิตวิทยา	10
2 ขั้นตอนการรับรู้ในทางการตลาด	11
3 การใช้สัญญาณมาตรฐานเครื่องหมายคอมพิวเตอร์ในเว็บไซต์ สสส.	34
4 การใช้สัญญาณมาตรฐานเครื่องหมายคอมพิวเตอร์ในเว็บไซต์ Thaiappupdate.com	35
5 สัญลักษณ์แสดงที่มา	36
6 สัญลักษณ์แสดงที่มาและอนุญาตแบบเดียวกัน	36
7 สัญลักษณ์แสดงที่มาและไม่ดัดแปลง	36
8 สัญลักษณ์แสดงที่มา ไม่ใช่เพื่อการค้า และอนุญาตแบบเดียวกัน	37
9 สัญลักษณ์แสดงที่มา และไม่ใช่เพื่อการค้า	37
10 สัญลักษณ์แสดงที่มา ไม่ใช่เพื่อการค้า และไม่ดัดแปลง	37

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของผู้คนมากขึ้นเห็นได้จากสถิติการใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (International Telecommunication Union. 2015: Online) รายงานปริมาณการใช้อินเทอร์เน็ตของประชากรโลกเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2549 ถึง พ.ศ. 2558) การใช้อินเทอร์เน็ตของประชากรโลกเพิ่มจากร้อยละ 16 เป็นร้อยละ 43 ซึ่งมีปริมาณการเพิ่มขึ้นถึง 27% และ พ.ศ. 2558 มีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกถึง 3.2 ล้านล้านคน ในประเทศไทยอินเทอร์เน็ตเริ่มมีการใช้เมื่อ พ.ศ. 2538 โดยการสื่อสารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้เปิดบริการอินเทอร์เน็ตเชิงพาณิชย์เป็นครั้งแรก (ทวีศักดิ์ กอนันต์กุล. 2544: ออนไลน์) สถิติการใช้อินเทอร์เน็ตของประชากรไทยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่า มีอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลก โดยเพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 12 เป็นร้อยละ 39.3 และในปัจจุบันมีประชากรไทยใช้อินเทอร์เน็ตจำนวนมากกว่า 24.6 ล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2551; 2558: ออนไลน์) หรือเป็นจำนวนร้อยละ 39.3 ของประชากรทั้งประเทศ ทั้งนี้ เนื่องจากการพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทำให้ประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์การสื่อสารต่างๆ สามารถเชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวกและมีราคาที่ถูกลงรวมทั้งการขยายพื้นที่บริการอินเทอร์เน็ตแบบไร้สายและเครือข่ายโทรศัพท์จาก 2G เป็น 3G และ 4G ทั่วประเทศ ทำให้อัตราการขยายตัวของการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นอกเหนือจากการขยายตัวด้านการใช้งานอินเทอร์เน็ตแล้ว พัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยังทำให้สารสนเทศซึ่งเดิมถูกเผยแพร่ในรูปของหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ กลายเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถผลิต ทำซ้ำ ดัดแปลง และเผยแพร่ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งก่อให้เกิดการขยายตัวของสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตอย่างกว้างขวางและหลากหลายรูปแบบทั้งข้อความ เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวโดยทั่วไปผู้คนใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อวัตถุประสงค์ในการสื่อสารและเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ รวมทั้งใช้ประโยชน์ด้านธุรกิจ บันทึกลง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายแบบใยแมงมุม ไม่มีศูนย์กลางและเชื่อมโยงได้จากทุกมุมโลก ประกอบกับไม่มีองค์กรกลางหรือหน่วยงานที่ชัดเจนในการกำกับดูแลทำให้ยากต่อการตรวจสอบการกระทำความผิดใด ๆ หรือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสมบนอินเทอร์เน็ต หลายประเทศได้จัดตั้งหน่วยงานคอยตรวจสอบและมีกฎหมายลงโทษการกระทำความผิดบนอินเทอร์เน็ต เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา มีกฎหมายชื่อ “Communication Decency Act of 1996” ที่มีบทลงโทษผู้กระทำความผิดทั้งการเผยแพร่สื่อลามกหรือข้อความรุนแรง บนอินเทอร์เน็ตและการสื่อสารต่าง ๆ และมีหน่วยงานชื่อว่า ศูนย์ร้องเรียนอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ต (Internet Crime Complaint Center: IC3) คอยตรวจสอบรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนและหน่วยงาน เป็นต้น สำหรับประเทศไทยมีกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่กำกับดูแลการกระทำความผิดเกี่ยวกับการใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อควบคุมและป้องกันมิให้ผู้ใดเข้าถึงหรือใช้สารสนเทศในทางที่สามารถก่อความเสียหายต่อระบบคอมพิวเตอร์

บุคคล หรือสังคม รวมทั้งให้ความคุ้มครองผู้สร้างสรรค์ผลงานและเอื้อต่อสภาพการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตอย่างเป็นธรรมในสังคมไทย

กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ได้แก่

1. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์พ.ศ. 2550 (2550: 4-13) ซึ่งบัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดต่อข้อมูลและระบบคอมพิวเตอร์ในทางที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น หรือกระทบต่อความมั่นคงของสังคม เศรษฐกิจและประเทศ

2. พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์พ.ศ. 2537 (2537: 1-22) และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 (2558: 1-13) เป็นหนึ่งในกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิให้กับผู้สร้างสรรค์ผลงานได้แก่ งานวรรณกรรม งานนาฏกรรม งานดนตรีกรรม งานศิลปกรรม งานโสตทัศนวัสดุ งานสิ่งบันทึกเสียง งานภาพยนตร์และงานแพร่เสียงแพร่ภาพยนตร์ เนื่องจากผู้สร้างสรรค์ผลงานต้องใช้พลังความคิด พลังกายพลังใจในการสร้างสรรค์ผลงานใด ๆ ออกมา ผู้สร้างสรรค์จึงมีสิทธิได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย รวมถึงบทบัญญัติโทษทางกฎหมายกับผู้กระทำความผิดที่เข้าข่ายละเมิดสิทธิ ซึ่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการละเมิดงานอันมีลิขสิทธิ์ที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต

3. สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ในประเทศไทยเป็นความร่วมมือระหว่างสำนักกฎหมายธรรมนิติสถาบันเซนจ์ฟิวชั่น (Change Fusion) และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในการเป็นหน่วยงานหลักของประเทศที่ให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ของสื่อดิจิทัลเพื่อให้บุคคลทั่วไปสามารถใช้ประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตได้อย่างถูกกฎหมาย ทำให้งานสร้างสรรค์ถูกเผยแพร่อย่างเสรีในสังคม รวมทั้งรณรงค์ให้หน่วยงานด้านการศึกษาของไทยใช้สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ที่เหมาะสมกับงานอันมีลิขสิทธิ์ โดยการอนุญาตใช้สัญญาดังกล่าวจะอยู่ในรูปแบบของเงื่อนไขที่ผู้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ไปใช้ต้องปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของเจ้าของผลงาน (กนกวรรณ จันทร; และ จารุณี การ์. 2551: 23-30)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยมีน้อยมาก เท่าที่สำรวจพบว่า งานวิจัยในช่วงแรกเป็นการศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษา ได้แก่ งานวิจัยของนาริรัตน์ สุวรรณวารี (2543) ต่อมางานวิจัยของสุนิดา เข้มทอง (2549) ศึกษาเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานบนอินเทอร์เน็ต ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ปรากฏงานวิจัยเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้แก่ งานวิจัยของสิริธร เจริญรัตน์และชฎารัตน์ พิพัฒน์นันท์ (2551) และงานวิจัยของไฉไล ศักติวรพงศ์ (2553) นอกจากนี้ยังพบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้และพฤติกรรมการกระทำความผิดบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ได้แก่ งานวิจัยขององครักษ์ อังคะรุศ (2554) ลัดดาวัลย์ สุวรรณเวก (2555) เลอลักษณ์ โอทกานนท์ (2556) และรังสฤษฎ์ ล้อเศวนันต์ (2556) สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศพบว่าส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและการรับรู้เกี่ยวกับจริยธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดบนอินเทอร์เน็ต เท่าที่สำรวจพบ ได้แก่ งานวิจัยของ ครอแนน โฟลท์ซและโจนส์ (Cronan; Foltz; & Jones. 2006) เหลียง (Liang. 2007) และเฮนดริคส์ (Hendricks. 2013) ส่วนตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาจากงานวิจัยทั้งหมดดังกล่าว พบว่ามีการศึกษาตัวแปรด้านเพศ กลุ่มสาขาวิชา และการเรียนในระดับเรียน รวมทั้งการศึกษาตัวแปรที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อพฤติกรรมของนักศึกษา ซึ่งได้แก่ อิทธิพลจาก

สิ่งแวดล้อม คือ ความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม (Behavioral beliefs) ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (Normative beliefs) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective norm)

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาระดับสูงสุดที่สังคมยุคใหม่คาดหวังว่าบัณฑิตต้องมีทักษะทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การจัดการความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Pinto; & Doucet. 2007: 604) นอกจากนี้ทักษะการเรียนรู้แห่งทศวรรษที่ 21 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT Literacy) กำหนดเป้าหมายให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการเข้าถึง จัดการ ผสมผสาน ประเมินและสร้างสรรค์สารสนเทศ รวมทั้งการปฏิบัติตามคุณธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (วิจารณ์ พานิช. 2555: 44; International Society for Technology in Education. 2007: Online) ซึ่งสอดคล้องกับทักษะการรู้สารสนเทศตามมาตรฐานสมัตถิยะการรู้สารสนเทศระดับอุดมศึกษา (Information Literacy Competency Standards for Higher Education) ของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย (Association of College and Research Libraries. 2001: Online) แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา มาตรฐานที่ 5 “ความเข้าใจประเด็นทางเศรษฐกิจ สังคม จริยธรรม กฎหมาย และการเมืองเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ” ดังนั้นผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาควรมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาและชีวิตประจำวัน

การศึกษาในยุคปัจจุบัน สารสนเทศและความรู้บนอินเทอร์เน็ต รวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ของนักศึกษาล้วนสัมพันธ์กับการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จนเป็นพฤติกรรมที่ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการรู้กฎหมายและระเบียบข้อบังคับในการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามกฎหมาย และหลีกเลี่ยงการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือละเมิดสิทธิของผู้อื่นจากการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตซึ่งจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2559: ออนไลน์) พบว่านักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นกลุ่มประชากรที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตจำนวนสูงสุด คือ ร้อยละ 87.8 และผู้ที่ใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมทักษะการรู้กฎหมายแก่นักศึกษา รวมทั้งเป็นแนวทางแก่มหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับในฐานะพลเมืองดีของประเทศ รวมทั้งการมีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อบุคคลอื่นและส่วนรวมในการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

คำถามการวิจัย

1. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครมีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตอย่างไร
2. การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครมีความแตกต่างกันตามตัวแปร เพศ กลุ่มสาขาวิชา และการเรียนในชั้นเรียนหรือไม่

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปร เพศ กลุ่มสาขาวิชา และการเรียนในชั้นเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปร เพศ กลุ่มสาขาวิชา และการเรียนในชั้นเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปร เพศ กลุ่มสาขาวิชา และการเรียนในชั้นเรียน
5. เพื่อศึกษาความต้องการด้านการเรียนการสอนกฎหมายที่เกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงระดับการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งผลการวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาตามมาตรฐานสามมิติของการรู้สารสนเทศระดับอุดมศึกษา มาตรฐานที่ 5 “ความเข้าใจประเด็นทางเศรษฐกิจ สังคม จริยธรรม และกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ” ทำให้นิสิตนักศึกษาสามารถเข้าถึงและใช้สารสนเทศในการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้อบังคับในการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตนอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลพื้นฐานแก่หน่วยงานของรัฐในการเผยแพร่และส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับดังกล่าว

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐเดิมในเขตกรุงเทพมหานครปีการศึกษา 2558 จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง รวมจำนวน 318,309 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2559: ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 แห่ง รวมจำนวน 549 คน ได้แก่

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โดยสุ่มแบบแบ่งชั้นโควตา (Quota stratified random sampling) ตามแต่ละมหาวิทยาลัยที่มีการเรียนและไม่มีการเรียนในชั้นเรียนเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากมหาวิทยาลัยที่มีการเรียนรายวิชาศึกษาทั่วไปที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมายการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ ซึ่งได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 4 คน และมหาวิทยาลัยที่ไม่มีการเรียนในรายวิชาดังกล่าว ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 4 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 เพศ

1.2 กลุ่มสาขาวิชา

1.3 การเรียนในชั้นเรียน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบน

อินเทอร์เน็ต

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต หมายถึง ความสามารถด้านความจำและความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับในการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ประกอบด้วยความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ลิขสิทธิ์ และสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ซึ่งในการวิจัยนี้ได้ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องใน 3 เรื่อง ได้แก่

1.1 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 หมายถึง ข้อกฎหมายในมาตราที่มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการใช้และการเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ในทางมิชอบ ได้แก่ มาตรา 5 มาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 11 มาตรา 14 และมาตรา 16

1.2 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 หมายถึง ข้อกฎหมายลิขสิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ได้แก่ มาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 31 มาตรา 32 และมาตรา 53

1.3 สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ หมายถึง ข้อบังคับที่เป็นเงื่อนไขของข้อตกลงในการใช้งานสร้างสรรค์บนอินเทอร์เน็ตที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานเปิดโอกาสให้สาธารณชนสามารถนำงานสร้างสรรค์ไปใช้ได้เงื่อนไขที่กำหนด

2. การเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต หมายถึง การกระทำต่อสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ การเปิดดู การคัดลอก การอัปโหลด และการดาวน์โหลด สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์บนอินเทอร์เน็ต เช่น รูปภาพ ข้อความ เสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เป็นต้น มาเก็บไว้ยังเครื่องคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตของตนหรือการอัปโหลด สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์จากเครื่องคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของตนขึ้นไปยังเครื่องแม่ข่ายบนอินเทอร์เน็ต รวมถึงการนำสารสนเทศดังกล่าวมาจัดกระทำ ได้แก่ การทำซ้ำ การแก้ไข การดัดแปลง และการเผยแพร่ตามวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

3. **นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร** หมายถึง นักศึกษา ระดับชั้นปี 3 และชั้นปี 4 ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร

4. **กลุ่มสาขาวิชา** หมายถึง สาขาวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนในแต่ละคณะที่นักศึกษา ระดับปริญญาตรีศึกษาอยู่ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์สุขภาพ

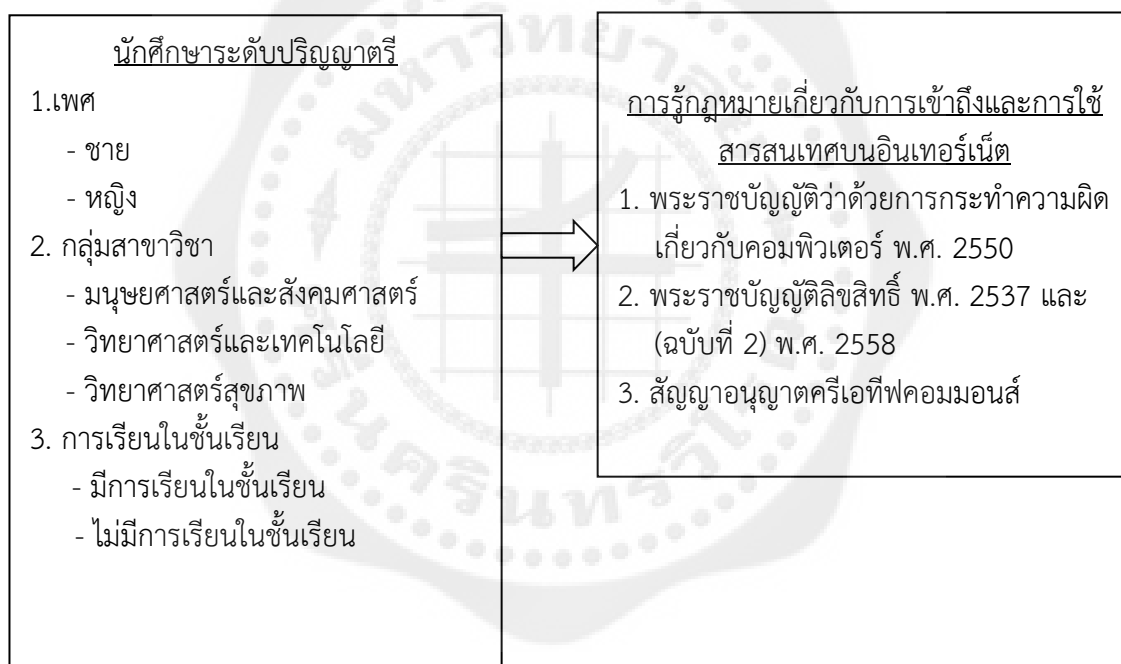
5. **การเรียนในชั้นเรียน** หมายถึง ประสบการณ์การเรียนในชั้นเรียนในรายวิชาศึกษาทั่วไปในระดับชั้นปีที่ 1 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แตกต่างกัน

2. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แตกต่างกัน

3. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่มีการเรียนและไม่มีการเรียนในชั้นเรียน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แตกต่างกัน

4. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 แตกต่างกัน

5. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 แตกต่างกัน

6. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่มีการเรียนและไม่มี การเรียนในชั้นเรียน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 แตกต่างกัน

7. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกัน มีการรู้ กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์แตกต่างกัน

8. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่ศึกษาใน กลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์แตกต่างกัน

9. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่มีการเรียนและไม่มี การเรียนในชั้นเรียน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้
 - 1.1 ความหมายของการรับรู้
 - 1.2 ขั้นตอนการรับรู้
 - 1.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้
 - 1.4 การวัดการรับรู้
2. การเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต
 - 2.1 ความหมายและประเภทของสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต
 - 2.2 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้และการเข้าถึงสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต
3. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์พ.ศ. 2550
 - 3.1 ความหมายของการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์
 - 3.2 ลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์
4. พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558
 - 4.1 ความหมายของลิขสิทธิ์
 - 4.2 งานอันมีลิขสิทธิ์และงานอันไม่ห้ามลิขสิทธิ์
 - 4.3 การละเมิดลิขสิทธิ์
5. สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์
 - 5.1 ความเป็นมาของสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์
 - 5.2 ลักษณะของสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยในประเทศ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้

ความหมายของการรับรู้

การรับรู้ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Perception ซึ่งพจนานุกรมออกฟอร์ดให้ความหมายว่า ความสามารถในการเห็น การได้ยิน หรือตระหนักรู้ต่อบางสิ่งผ่านประสาทสัมผัส (Oxford. 2016: Online) และราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติคำไทยหลากหลายในแต่ละสาขาวิชาและบริบท ได้แก่ ความรู้สึกรับรู้การ

กำหนดรู้ และสัญชาตญาณ คำว่า “การรับรู้” เดิมมีการใช้ในสาขาวิชาจิตวิทยาและการแพทย์ ปัจจุบันถูกใช้อย่างแพร่หลายในหลายสาขาวิชาจนเป็นคำที่ใช้โดยทั่วไป จึงมีผู้ให้ความหมายที่หลากหลาย ดังนี้

พริชาร์ด (Prichard. 1970: 52) ให้ความหมายว่า การรับรู้เป็นคำที่ใช้แทนสิ่งที่บุคคลเรียกว่า การเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การได้รับรส ความรู้สึก และการสัมผัส

แฮมลิน (Hamlyn. 1983: 16) ให้ความหมายว่า การที่ประสาทสัมผัสถูกกระตุ้นและเกิดเป็นการตีความและตอบสนองในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งขึ้นกับประสบการณ์ ความรู้ และความเชื่อของแต่ละบุคคล

รูคส์ (Rookes. 2000: 1) ให้ความหมายว่า กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ (Recognition) และการตีความ (Interpretation) ต่อสิ่งเร้า (Stimuli) ที่ผ่านเข้ามายังประสาทสัมผัส

ซิลเวอร์แมน (2545: 143) ให้ความหมายว่า การที่บุคคลสำนึก (Aware) และมีปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction) ต่อสิ่งเร้าโดยผ่านระบบหน่วยรับความรู้สึก (Receptor) ใน ตา หู จมูก ลิ้น ผิวหนัง และกล้ามเนื้อ ขบวนการที่ระบบสัมผัสรับจากสิ่งแวดล้อมจะถูกส่งต่อไปยังสมองเพื่อให้เกิดเป็นความรู้สึกและสมองจะตีความสิ่งที่รู้สึกต่อไปอีกขั้นหนึ่ง เป็นการรับรู้ (Perception) ว่าสิ่งที่เห็น ได้ยิน หรือรู้สึกนั้นคืออะไร

เดมคัตตี คทวนิช (2550: 127) ให้ความหมายว่า กระบวนการในการแปลความหมายของสมองที่เกิดขึ้นหลังจากร่างกายได้รับสัมผัสจากสิ่งเร้าภายนอก ซึ่งการแปลความหมายของสมองจะขึ้นอยู่กับปัจจัยภายใน ได้แก่ ประสบการณ์เดิม ความรู้ที่สะสมมา ความจำ ความเชื่อ เจตคติ และค่านิยมซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

คัณนาค มณีศรี (2554: 91) ให้ความหมายว่า ขั้นตอนของการตีความสิ่งเร้าที่ผ่านประสาทสัมผัสเข้ามา และรู้ว่าสิ่งนั้นคืออะไร ทำให้บุคคลสามารถตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมได้เหมาะสม

ชูชัย สมิทธิไกร (2556: 142) ให้ความหมายว่า กระบวนการที่บุคคลมองโลกรอบตัว ซึ่งแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล ซึ่งบุคคลจะมีการเลือก จัดระเบียบ และแปลความหมายของสิ่งเร้าให้กลายเป็นสิ่งที่มีความหมายและสอดคล้องกัน

โซโลมอน (Solomon. 2002: 66) ให้ความหมายว่า กระบวนการที่บุคคลเลือกรับความรู้สึกทางกายภาพ เช่น การเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น แล้วนำมาจัดระบบและแปลความหมายซึ่งเกิดเป็นก่อให้เกิดการเข้าใจความหมายในที่สุด

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการตีความสิ่งเร้าที่ได้รับจากประสาทสัมผัสทางกายและสิ่งแวดล้อม ถูกส่งไปยังสมองเพื่อแปลความหมายและตีความต่อสิ่งเร้านั้น โดยอาศัยประสบการณ์เดิม ความรู้ความจำ เจตคติ ค่านิยม และความเชื่อ ในการแปลความหมายและตีความสิ่งที่ได้รับรู้นั้น เพื่อตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนการรับรู้

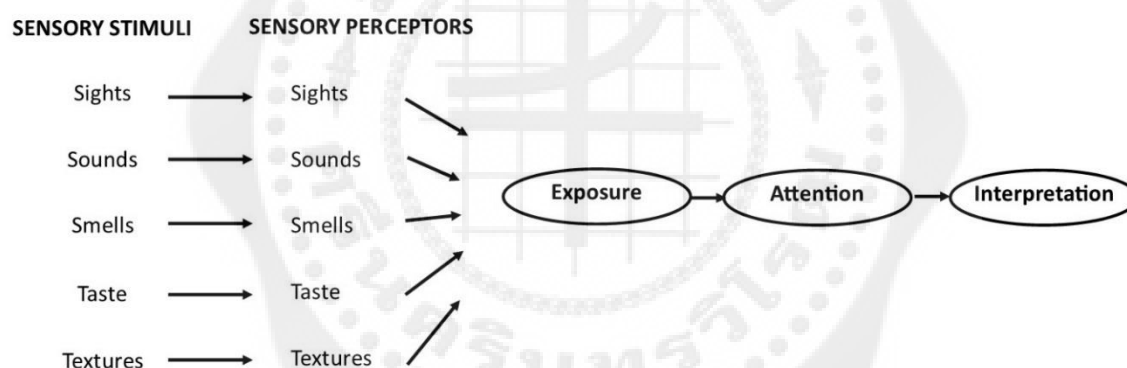
การรับรู้เป็นกระบวนการดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงมีขั้นตอนเพื่อให้เกิดการรับรู้ โดยเป็นขั้นตอนของการประมวลผลการรับรู้เป็นขั้น ๆ ตามลำดับต่อเนื่องกันไป โดยเริ่มจากได้รับสิ่งเร้าจนแปลงเป็นผลผลิตทางปัญญาในขั้นสุดท้าย (คัณนาค มณีศรี. 2555: 96) ซึ่งขั้นตอนการรับรู้ที่มีการอธิบายและนำไปประยุกต์ใช้มี 2 แนวทาง ดังนี้

1. การรับรู้ตามธรรมชาติ โซโลมอน (Solomon. 2002: 41-69) กล่าวว่า การรับรู้ของบุคคลจะเกิดขึ้นเมื่อตัวรับรู้ความรู้สึก (Sensory Receptor) ได้แก่ ตา หู จมูก ปาก ผิวหนัง เกิดการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นพื้นฐาน เช่น แสง สี เสียง เป็นต้นและนำข้อมูลเหล่านั้นมาทำการคัดเลือก จัดระเบียบ และตีความหมาย ซึ่งโซโลมอนได้จำแนกขั้นตอนการรับรู้ออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเปิดรับสิ่งกระตุ้น (Exposure) การเปิดรับสิ่งกระตุ้นจะเกิดขึ้นเมื่อสิ่งกระตุ้นได้ผ่านเข้ามาในระหว่างการรับรู้ของบุคคล ตัวรับรู้ความรู้สึกจะตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นที่ได้ผ่านเข้ามานั้น

ขั้นที่ 2 ขั้นให้ความสนใจ (Attention) บุคคลจะไม่ได้ให้ความสนใจสิ่งกระตุ้นทุกรูปแบบที่ผ่านเข้ามา แต่จะเลือกเฉพาะบางรูปแบบที่ตรงกับความต้องการของตนในขณะนั้นเท่านั้น หรือที่เรียกว่า การตื่นตัวรับรู้ (Perceptual Vigilance) และในขณะเดียวกันก็จะเพิกเฉยต่อสิ่งที่ตนไม่อยากจะเห็นหรือที่เรียกว่า การต่อต้านการรับรู้ (Perceptual Defense)

ขั้นที่ 3 ขั้นแปลความหมาย (Interpretation) เมื่อบุคคลเลือกที่จะสนใจสิ่งกระตุ้นที่ตนเองต้องการแล้ว บุคคลจะทำการแปลความหมายของตัวกระตุ้นนั้นโดยอาศัยประสบการณ์หรือชุดความเชื่อที่บุคคลมีอยู่แต่เดิม

ภาพประกอบ 1 ภาพรวมของกระบวนการรับรู้ในทางจิตวิทยา

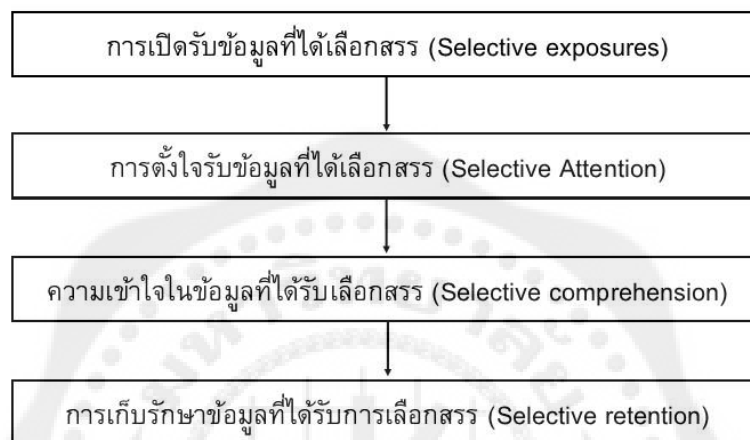
2. การรับรู้เพื่อเลือกสรร ซึ่งเป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของบุคคลที่ได้รับจากการเผยแพร่หรือเป็นกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ซึ่ง ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541: 91) อธิบายขั้นตอนของการเลือกสรรที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสารของบุคคล แบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเปิดรับข้อมูลที่ได้เลือกสรร (Selective Exposure) เป็นขั้นตอนแรกที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลเปิดโอกาสให้ข้อมูลเข้าสู่ตัวเอง เช่น ผู้ชมโทรทัศน์อาจจะเลือกเปลี่ยนช่อง ปิดโทรทัศน์เมื่อรายการบนโทรทัศน์นั้นไม่น่าสนใจ เลือกชมเฉพาะรายการที่ตนเองสนใจ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การตั้งใจรับข้อมูลที่ได้เลือกสรร (Selective Attention) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความสนใจ มีความเชื่อหรือศรัทธาข้อมูลข่าวสารเรื่องใดเรื่องหนึ่งและเลือกที่จะรับสิ่งเร้าที่ตรงกับความสนใจของตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 ความเข้าใจในข้อมูลที่ได้เลือกสรร (Selective Comprehension) ในขั้นตอนนี้บุคคลจะตีความหมายข้อมูลที่ได้รับเข้ามาว่า มีความเข้าใจตามที่ผู้ส่งต้องการหรือไม่ ซึ่งการตีความจะขึ้นอยู่กับทัศนคติ ความเชื่อ และ ประสบการณ์

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรักษาข้อมูลที่ได้เลือกสรร (Selective Retention) หมายถึง การที่บุคคลสามารถจดจำข้อมูลบางส่วนที่ได้อ่าน หรือได้ยิน หลังจากการเปิดรับ และเกิดความเข้าใจแล้ว

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการรับรู้ในทางการตลาด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้

อริสา สำรอง (2551: 164-166) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้โดยยึดลักษณะของสิ่งเร้าที่จะส่งผลต่อการรับรู้ของบุคคล ซึ่งสิ่งเร้าที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ได้ดีจะดึงดูดความสนใจของบุคคลได้ดีขึ้น มีลักษณะดังนี้

1. คุณลักษณะภายนอก สิ่งเร้าที่มีคุณลักษณะภายนอกที่มีขนาดใหญ่หรือความเข้มมากย่อมส่งผลให้บุคคลใส่ใจรับรู้มากขึ้น เช่น ข้อความที่มีขนาดใหญ่สามารถมองเห็นได้ง่ายกว่าข้อความที่มีขนาดเล็ก รูปภาพที่มีสีสันสะดุดตาจะดึงดูดความสนใจได้มากกว่าภาพขาวดำ รวมถึงสิ่งเร้าที่มีความแปลกหรือใหม่จากสิ่งที่เคยพบเห็น จะทำให้บุคคลเกิดความแปลกใจและสนใจที่จะรับรู้

2. ความถี่ สิ่งเร้าที่ปรากฏขึ้นบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ จะทำให้บุคคลเกิดการรับรู้และจำได้ ซึ่งความถี่ในการปรากฏยิ่งมากเท่าไรยิ่งทำให้บุคคลรับรู้มากขึ้นตามไปด้วย เช่น การโฆษณาที่ต้องกระทำซ้ำ ๆ กันจนกระทั่งผู้บริโภคสามารถจดจำชื่อของผลิตภัณฑ์นั้นได้ ในขณะที่ ศรีสมร สุริยาศศิน (2549: 2) กล่าวถึงปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่ทำให้การรับรู้ของบุคคลแตกต่างกันออกไป ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก ซึ่งแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ศรีสมร สุริยาศศิน (2549: 2) กล่าวถึงปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการรับรู้มีดังนี้

1.1 เพศ เพศมีผลต่อการรับรู้ของบุคคลเนื่องจากตัวการสำคัญคือ ฮอโมนเพศ ที่เป็นปัจจัยกำหนดให้เพศชายและเพศหญิงมีลักษณะทางร่างกายที่แตกต่างกันและยังส่งผลต่อการรับรู้ต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวแตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่พบว่า เพศหญิงมักมีทักษะในกระบวนการการรับรู้และมีความรู้สึกไวต่อสิ่งเร้ามากกว่าเพศชาย ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างด้านการเรียนรู้และบุคลิกภาพ ซึ่งเพศชายมีความสามารถด้านการคิดคำนวณ ส่วนเพศหญิงมีความสามารถด้านวิชาดนตรี ศิลปะ และการจดจำหรือรับรู้รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็ว เพศชายมีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าด้วยการแสดงอาการก้าวร้าวมากกว่าเพศหญิง นอกจากนี้เพศหญิงมีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ง่ายกว่าเพศชาย เนื่องจากเพศหญิงมักจะต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่นอยู่เสมอ (จำเนียร ช่วงโชติ. 2536: 171-191)

1.2 อายุ บุคคลมีการรับรู้ต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่แตกต่างกันเนื่องมาจากพัฒนาการทางด้านร่างกายและสติปัญญาประกอบกับการได้รับการอบรมสั่งสอนจากสถาบันทางสังคมซึ่งระยะวัยรุ่นตอนปลายถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เป็นช่วงเวลาที่มีการเติบโตทางสมองเต็มที่และเริ่มสร้างรูปแบบของค่านิยมเรื่องศีลธรรม จรรยาเฉพาะตนและของสังคมตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg. 1989; อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2549: 347-354) ที่กล่าวว่า วัยรุ่นตอนปลายถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นนั้นจะปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี กฎระเบียบของสังคมเพราะอยากได้รับความชื่นและเพื่อให้สังคมมีความเป็นปกติสุข

2. ปัจจัยสิ่งแวดล้อม

บุคคลได้รับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม อันเป็นกระบวนการที่จะหล่อหลอมและถ่ายทอดคุณลักษณะที่สังคมต้องการให้เกิดขึ้นแก่บุคคล เพื่อให้คนในสังคมพัฒนา และมีพฤติกรรมไปตามที่สังคมคาดหวังไว้ โดยกระบวนการนี้จะมีตัวแทนทางสังคม อันได้แก่ พ่อ แม่ ครู อาจารย์ เพื่อนฝูง เป็นต้น เป็นผู้ควบคุมพฤติกรรม บุคคลจึงได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม ทั้งจากครอบครัว สถาบันทางการศึกษา และจากสภาพสังคมทั่วไป โดยการเรียนรู้ทางสังคม จะเป็นทั้งการเรียนรู้จากการอบรมสั่งสอนโดยตรงจากตัวแทนทางสังคม และการเรียนรู้ทางอ้อมด้วยการเลียนแบบและการเรียนรู้โดยบังเอิญ (ศรีสมร สุริยาศศิน. 2549: 7) สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ได้แก่

2.1 สถาบันครอบครัว บ้านหรือครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีความสำคัญต่อชีวิตของบุคคล ตั้งแต่แรกเกิดซึ่งสิ่งแวดล้อม เช่น วิธีการอบรมเลี้ยงดู ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูก ฐานะทางสังคมหรือเศรษฐกิจ ล้วนส่งผลให้บุคคลมีประสบการณ์การรับรู้ที่แตกต่างกันออกไป

2.2 สภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษา สิ่งแวดล้อมในสถาบันการศึกษา เป็นกลุ่มสังคมที่อบรมสั่งสอนบุคคลโดยให้การเรียนรู้ และอบรมบุคคลโดยตรง สถาบันการศึกษาเป็นกลุ่มสังคมที่มีความสำคัญรองจากครอบครัว ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีบุคลิกภาพและแนวความคิดที่แตกต่างกันออกไปตามสิ่งแวดล้อมในสถาบันการศึกษาที่แตกต่างกันซึ่งสภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล (ณัฐกร อินทุยศ. 2556: 93-94; ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2549: 358; 337-339; ศรีสมร สุริยาศศิน. 2549: 10-12) ได้แก่

2.2.1 การเรียนในชั้นเรียน สถานศึกษาซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่มีหน้าที่ในการให้ความรู้แก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม ทำให้ผู้เรียนมีบุคลิกภาพ ระเบียบวินัย และคุณธรรมตามที่สังคมต้องการดังนั้นสังคมในสถาบันการศึกษา มีส่วนที่จะช่วยพัฒนาการรับรู้ของบุคคลได้เช่นกัน ซึ่งจากการสำรวจหลักสูตรระดับ

ปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีการสอนรายวิชากฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต เป็นรายวิชาพื้นฐานสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พบว่า สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีการสอนรายวิชา 06016226 กฎหมายและจริยธรรมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 90040003 ทฤษฎีสันทางปัญญาไทยให้กับนักศึกษาคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ และคณะศิลปศาสตร์ ส่วนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการสอนรายวิชา SWU 141 ทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทุกคณะ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2559: ออนไลน์; สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 2559: ออนไลน์)

2.2.2 กลุ่มเพื่อน บุคคลจะให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมวัยมากขึ้นเมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่นและลดความเอาใจใส่กับบุคคลต่างวัยลงเนื่องจากระยะนี้วัยรุ่นจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางอย่างมากทั้งทางด้านร่างกายและความคิด เพื่อนร่วมวัยจึงเป็นบุคคลที่สามารถเข้าใจปัญหาของกันและกันได้ดีกว่าคนต่างวัย ซึ่งส่งผลให้บุคคลในช่วงวัยรุ่นจึงมักมีการรวมกลุ่มมักจะมีการกระทำหรือความคิดที่คล้ายตามกลุ่มเพื่อน กลุ่มเพื่อนจึงเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อบุคคลอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้เพราะสังคมในสถาบันการศึกษาจะมีการรวมตัวหรือจับกลุ่มกันของนักศึกษา ซึ่งลักษณะของกลุ่มเหล่านี้มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย

2.3 สื่อมวลชน (Mass media) เป็นองค์กรเผยแพร่สารสนเทศที่มีผลโดยตรงต่อการรับรู้ของบุคคล เนื่องจากสื่อมวลชนมีหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชนในวงกว้าง และเป็นสื่อที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต ดังนั้น การนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนผ่านจากสื่อมวลชน จะช่วยทำให้บุคคลมีการรับรู้ข่าวสารข้อมูลอย่างถูกต้อง

ความสำคัญของการรับรู้

การรับรู้เป็นจุดเริ่มต้นของความรู้ที่ทำให้เกิดการพัฒนาของมวลมนุษยชาติ ซึ่งตั้งแต่แรกเกิด บุคคลไม่มีความทรงจำใด ๆ เหลืออยู่เลย การรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 จึงเป็นแหล่งกำเนิดของประสบการณ์ของบุคคล เมื่อบุคคลเปิดรับข้อมูลข่าวสารและเลือกที่จะรับรู้ต่อสิ่งที่ตนเองสนใจแล้ว จะเก็บบันทึกข้อมูลที่สนใจเหล่านั้นไว้ในความทรงจำระยะยาวเพื่อการนำกลับมาใช้ในคราวที่ต้องการ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2544: 160-161) ซึ่งเมื่อบุคคลเกิดการรับรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างละเอียดลึกซึ้ง บวกกับการใช้ประสบการณ์ที่ได้รับมาจากอดีตนำมาวิเคราะห์จำแนกความแตกต่างและสรุปความเหมือนได้ จะก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการทางความคิดด้วยการจนกระทั่งกลายเป็นความเข้าใจต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งในที่สุด (โรจน์วี พจน์พัฒนพล. 2549: 143-145) จะเห็นได้ว่า การรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ การเห็น การได้ยิน การลิ้มรส การได้กลิ่น และการสัมผัส เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดกระบวนการขับเคลื่อนทางความคิดและสติปัญญา และใช้ความรู้หรือความเข้าใจที่ได้นั้นเพื่การดำเนินชีวิตประจำวันหรือแม้กระทั่งการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ

การวัดการรับรู้

การวัดการรับรู้ เป็นการวัดความสามารถในการระลึกเรื่องราว ข้อเท็จจริง หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับจากคำสอน การบอกกล่าว การฝึกฝน รวมทั้งการรับรู้จากตำราและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ หรืออาจกล่าวได้ว่า การวัดการรับรู้เป็นการวัดความสามารถในการจดจำของบุคคลต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีวิธีการการวัด 3 วิธี (โรจน์วี พจน์พัฒนพล. 2549: 147) ได้แก่

1. การระลึก (Recall) หมายถึง การวัดความสามารถในรื้อฟื้นความจำของบุคคลเมื่อไม่มีเหตุการณ์นั้นปรากฏอยู่ตรงหน้า เช่น การสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสบการณ์ในวัยเด็ก การทำข้อสอบแบบอัตนัย เป็นต้น

2. การจำได้ (Recognition) หมายถึง การวัดความสามารถในการจดจำข้อมูลหรือประสบการณ์ที่ได้รับรู้มาเมื่อมีข้อมูลนั้นมาปรากฏอยู่ตรงหน้าอีกครั้ง เช่น การชี้ตัวคนร้าย การทำข้อสอบแบบปรนัยแบบถูก-ผิด เป็นต้น

3. การเรียนรู้ซ้ำ (Relearning) หมายถึง การวัดความสามารถในการจดจำโดยการดูจากความจำที่หลงเหลืออยู่ เมื่อบุคคลเคยได้รับรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาแล้ว เมื่อมาเรียนรู้ซ้ำใหม่ย่อมใช้เวลาในการจดจำลดลงเนื่องจากยังมีความทรงจำเกี่ยวกับเรื่องนั้นหลงเหลืออยู่นั่นเอง

พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom, 1967; อ้างถึงใน สมนึก ภัททิยธนี. 2542: 130-154) กล่าวถึงการวัดความรู้และความเข้าใจ ดังนี้

1. พฤติกรรมด้านความรู้ความจำ (Knowledge) เป็นการวัดเกี่ยวกับความรู้ความจำ ซึ่งเป็นความสามารถของสมองของบุคคลในการเก็บเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่ตนได้รับรู้มา โดยแบ่งย่อยเป็นความรู้ในเรื่อง ความรู้ในวิธีดำเนินการ และความรู้รวบยอดในเรื่อง

2. พฤติกรรมด้านความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถในการนำความรู้ความจำไปดัดแปลงเพื่อจับใจความ หรือเปรียบเทียบข้อเท็จจริงต่าง ๆ แบ่งออกเป็น การแปลความ การตีความ และการขยายความ

เครื่องมือที่นิยมใช้ในการวัดการรับรู้ คือ แบบทดสอบ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (จำนง พรายแถมแซ. 2535: 24-29; สมนึก ภัททิยธนี. 2542: 79)

1. แบบอัตนัย หรือแบบความเรียง โดยให้เขียนตอบเป็นข้อความสั้น ๆ ไม่เกินสามบรรทัด หรือเป็นข้อ ๆ ตามความเหมาะสม

2. แบบปรนัย แบ่งเป็น 5 รูปแบบ ได้แก่

2.1 แบบเติมคำหรือเติมข้อความให้สมบูรณ์ เป็นการวัดความสามารถในการหาคำ หรือข้อความมาเติมลงในช่องว่างของประโยคที่กำหนดให้ถูกต้อง

2.2 แบบถูก-ผิด เป็นการวัดความสามารถในการพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ว่าถูกหรือผิด ใช่หรือไม่ โดยเป็นการวัดความจำและความคิดจากสิ่งที่ได้เรียนรู้มา

2.3 แบบจับคู่ เป็นลักษณะการวางข้อเท็จจริง เงื่อนไข คำ ตัวเลข หรือสัญลักษณ์ไว้ 2 ด้านขนานกันให้อ่านแล้วพิจารณาถึงความเกี่ยวข้องของแถวด้านหนึ่งกับอีกด้านหนึ่ง

2.4 แบบเลือกตอบ เป็นข้อสอบที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน เนื่องจากสามารถวัดได้ครอบคลุมจุดประสงค์และตรวจให้คะแนนได้แน่นอน ประกอบด้วยส่วนข้อคำถาม และตัวเลือก โดยมีตัวเลือกที่เป็นตัวถูก และตัวเลือกที่เป็นตัวลวง ควรพิจารณาข้อคำถามให้ชัดเจน ใช้ภาษากระทัดรัดเหมาะสมกับระดับของผู้ตอบ ตัวเลือกควรมีคำตอบถูกเพียงข้อเดียว ไม่ขึ้นหรือแนบตอบ

2.5 แบบตอบสั้น ๆ แบบทดสอบประเภทนี้คล้ายกับข้อสอบแบบเติมคำ แต่ต่างกันที่ข้อสอบประเภทนี้มักจะเขียนคำถามเป็นประโยคคำถามสมบูรณ์แล้วให้ผู้ตอบเป็นคนเขียนตอบ ซึ่งคำตอบที่ต้องการ

จะสั้น กระทัดรัดและได้ใจความสมบูรณ์ ข้อสอบลักษณะนี้มักจะเป็นคำถามเกี่ยวกับคำศัพท์ ทฤษฎี นิยาม หรือความคิดรวบยอด

การเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

ความหมายและประเภทของสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต หมายถึง ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ข้อความ ภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว เป็นต้น ที่ถูกสร้าง จัดเก็บ ประมวลผลและเผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ประเภทของสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตสามารถจำแนกประเภทได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. จำแนกตามลักษณะของข้อมูลของสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตมี 7 ประเภท ได้แก่

1.1 ตัวอักษร (Text) เป็นแฟ้มข้อมูลที่บรรจุข้อมูลตัวอักษร ตัวเลข และอักขระ รูปแบบไฟล์ที่ใช้จัดเก็บข้อมูลประเภทนี้ เช่น DOC, TXT, RTF เป็นต้น

1.2 เสียง (Audio) เป็นแฟ้มข้อมูลที่บรรจุข้อมูลในรูปคลื่น (Wave Form Data) ที่สามารถใช้โปรแกรมเฉพาะในการเปิดฟัง รูปแบบไฟล์ที่ใช้จัดเก็บข้อมูลประเภทนี้ เช่น ไฟล์ที่มีนามสกุล WAV, MP3, MID เป็นต้น

1.3 ภาพนิ่ง (Image) เป็นแฟ้มข้อมูลที่บรรจุข้อมูลกราฟิกที่ต้องใช้จอแสดงผลหรือเครื่องพิมพ์ในการแสดงผล รูปแบบไฟล์ที่ใช้จัดเก็บข้อมูลประเภทนี้ เช่น ไฟล์ที่มีนามสกุล JPG, GIF, PNG เป็นต้น

1.4 วิดิทัศน์ (Video) เป็นแฟ้มข้อมูลที่บรรจุข้อมูลหลายประเภทไว้ด้วยกัน เช่น ภาพเคลื่อนไหว เสียง คำบรรยาย เป็นต้น การแสดงผลแฟ้มข้อมูลประเภทนี้ต้องอาศัยตัวแปลงสัญญาณ (Codec) ในถอดรหัสแล้วแสดงผลบนจอภาพ รูปแบบไฟล์ที่ใช้จัดเก็บข้อมูลประเภทนี้ เช่น ไฟล์ที่มีนามสกุล AVI, GOM, MKV เป็นต้น

1.5 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (eBook) เป็นหนังสือที่สร้างโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สามารถบรรจุข้อความ ภาพ ภาพเคลื่อนไหว และเสียง โดยแสดงผลบนจอภาพ รูปแบบไฟล์ที่ใช้จัดเก็บข้อมูลประเภทนี้ เช่น EPUB, AZW, LIT เป็นต้น

1.6 ฐานข้อมูล (Database) เป็นแฟ้มข้อมูลที่บรรจุข้อมูลในรูปแบบโครงสร้าง (Structured) โดยการบันทึกและการจัดการข้อมูลในตารางที่ประกอบด้วยเขตข้อมูล (Field) ระเบียบ (Record) และแฟ้มข้อมูล (File) รูปแบบไฟล์ที่ใช้จัดเก็บข้อมูลประเภทนี้ เช่น ไฟล์ที่มีนามสกุล DB, ACCDB, NSF เป็นต้น

1.7 โปรแกรมระบบปฏิบัติการ (Executable Program) เป็นแฟ้มข้อมูลที่บรรจุชุดคำสั่งที่จะเริ่มทำงานเมื่อแฟ้มข้อมูลถูกเปิดขึ้น รูปแบบไฟล์ที่ใช้จัดเก็บข้อมูลประเภทนี้ เช่น ไฟล์ที่มีนามสกุล EXE, APP, SCR เป็นต้น (Fileinfo. 2016: Online)

2. จำแนกตามลักษณะการบริการสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งแบ่งได้ 5 ประเภท ได้แก่

2.1 บริการเผยแพร่ข้อมูลเป็นการเผยแพร่ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ใช้งานสามารถเปิดดู บันทึก หรือดาวน์โหลดข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มาเก็บไว้ในเครื่องของตนได้ มีทั้งบริการแบบคิดค่าใช้จ่ายและไม่คิดค่าใช้จ่าย ส่วนใหญ่บริการเผยแพร่ข้อมูลมีอยู่บน เว็บไซต์ บล็อก สารานุกรมออนไลน์ ฐานข้อมูลออนไลน์ และเว็บบอร์ด

2.2 บริการถ่ายโอนแฟ้มข้อมูลเป็นบริการที่มีลักษณะการโอนย้ายหรือคัดลอกข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยผู้ทำการร้องขอการส่งข้อมูลจากเครื่องแม่ข่ายมายังเครื่องคอมพิวเตอร์ของตน เรียกว่าการดาวน์โหลด หรือทำการโอนย้ายหรือคัดลอกข้อมูลจากเครื่องของตนเข้าไปยังเครื่องแม่ข่ายเรียกว่าการอัปโหลด โดยอาศัยมาตรฐานที่ชื่อ TCP/IP ในการรับส่งไฟล์ เช่น การฝากไฟล์บนอินเทอร์เน็ต การโหลดบิต เป็นต้น

2.3 บริการค้นหาข้อมูล โปรแกรมค้นหา (Search Engine) เป็นโปรแกรมที่ช่วยสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุมหลากหลายประเภท เช่น ข้อความ ภาพเคลื่อนไหว ซอฟต์แวร์ เป็นต้น โดยมีหลักการทำงานด้วยการค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์บนอินเทอร์เน็ตเพื่อแยกประเภทข้อมูลที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกันแล้วนำมารวบรวมและแยกประเภทไว้ในฐานข้อมูล เมื่อผู้ทำการป้อนคำค้นหา ระบบจะทำการแสดงผลการค้นหาที่ใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้องกับคำที่ผู้ป้อนเข้ามาในฐานข้อมูล

2.4 บริการการสื่อสารข้อมูล เป็นบริการเพื่อการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่อการสนทนาหรือการรับส่งข้อความ ภาพ ไฟล์ข้อมูลหรืออื่น ๆ เช่น ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ การสนทนาออนไลน์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ เว็บบอร์ด เป็นต้น (ปิยพร เชี่ยวชูศักดิ์. 2554)

2.5 บริการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลด้วยเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง (Cloud Computing) เป็นการใช้ซอฟต์แวร์ระบบและทรัพยากรของเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการประมวลผลและจัดเก็บข้อมูลรวมถึงระบบออนไลน์ต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ตโดยไม่ต้องพึ่งการทำงานประมวลผลและจัดเก็บข้อมูลบนเครื่องคอมพิวเตอร์ (ไอที24ชั่วโมง. 2558: ออนไลน์)

กิจกรรมเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

การใช้และการเข้าถึงสารสนเทศเป็นพฤติกรรมสารสนเทศ (Information Behavior) ที่เกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลเกิดการตระหนักถึงช่องว่างทางความรู้ หรือเกิดปัญหา ความสงสัย เรียกว่า “ความต้องการสารสนเทศ” เพื่อตอบสนองความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่ง และทำการแสวงหาสารสนเทศผ่านช่องทางหรือวิธีการต่าง ๆ ที่จะสามารถทำให้ได้รับสารสนเทศที่ต้องการ (Wilson. 1994: 15-16) ซึ่งจากพฤติกรรมดังกล่าวจึงก่อให้เกิดกิจกรรมการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

กิจกรรมการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต แบ่งได้ตามวัตถุประสงค์การใช้ 4 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาค้นคว้า อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งสารสนเทศที่สำคัญสำหรับนักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย และบุคคลทั่วไปที่ต้องการสารสนเทศที่นอกเหนือจากแหล่งสารสนเทศที่มีในท้องถิ่นอย่างห้องสมุด ซึ่งอำนวยความสะดวกให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนในเรื่องการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ การเรียนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และการติดต่อสื่อสารผ่านระหว่างผู้เรียนและผู้สอนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (ประสาธน์ เนืองฉลิม. 2553: 51) ซึ่งกิจกรรมในการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ได้แก่ การสืบค้นข้อมูลเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ผู้สอน หรือศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับหัวข้อที่สนใจโดยใช้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ของห้องสมุดการใช้บริการโปรแกรมค้นหาเพื่อค้นหาข้อมูลที่ต้องการ การส่งการบ้านผ่านอินเทอร์เน็ต การศึกษาบทเรียนบนเว็บผ่าน

ระบบการเรียนการสอนบนเว็บของมหาวิทยาลัย และการดาวน์โหลดบทเรียนและคู่มือประกอบการเรียนผ่านระบบเว็บรายวิชาของมหาวิทยาลัย

2. กิจกรรมการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิง อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งรวมหลากหลายบริการเพื่อตอบสนองกิจกรรมด้านความบันเทิง เช่น การรับชมภาพยนตร์ผ่านอินเทอร์เน็ตด้วยบริการมีเดียสตรีมมิ่ง (Media Streaming) ซึ่งเป็นการรับชมหรือฟังทันทีโดยไม่ต้องรอให้เครื่องทำการดาวน์โหลดไฟล์มาเก็บไว้ในเครื่องก่อน (Rouse. 2009: Online) การเล่นเกมผ่านอินเทอร์เน็ตที่สามารถเล่นเกมร่วมกับผู้เล่นหลาย ๆ คนภายในเวลาเดียวกันการอ่านหนังสือบนอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3. กิจกรรมการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเพื่อการติดต่อสื่อสารอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งรวมบริการเพื่อการติดต่อสื่อสาร ซึ่งบริการที่ได้รับความนิยม ได้แก่ อีเมล เว็บบอร์ด การสนทนาออนไลน์ และเครือข่ายสังคมออนไลน์ กิจกรรมเพื่อการติดต่อสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต เช่น การสนทนาพร้อมส่งรูปภาพ เสียง วิดีโอให้กับผู้ที่กำลังสนทนาด้วย การอัพโหลดรูปภาพลงบนบัญชีผู้ใช้ (Account) ของตนเองบนเฟซบุ๊ก การสนทนาและเปลี่ยนความคิดเห็นบนเว็บบอร์ด เป็นต้น

4. กิจกรรมเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเพื่อความต้องการด้านข้อมูลข่าวสาร อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารขนาดใหญ่และเป็นที่นิยมมากในปัจจุบันเนื่องจากความสะดวกรวดเร็วในการเผยแพร่มากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ ทำให้ผู้ใช้ทั่วโลกรับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทันทั่วถึง ในขณะที่สื่ออย่างโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ก็ได้มีการเพิ่มช่องทางในการเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ตเช่นกัน กิจกรรมบนอินเทอร์เน็ตในการบริโภคข่าวสาร เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์บนอินเทอร์เน็ต การรับชมรับฟังข่าวผ่านอินเทอร์เน็ต การหางานบนเว็บไซต์จัดหางาน เป็นต้น

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เป็นหนึ่งในกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศฉบับที่ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ เพื่อตอบสนองต่อนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือ “ไอที 2000” ของคณะรัฐมนตรีใน พ.ศ. 2539 โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาสังคมและส่งเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางธุรกิจ อุตสาหกรรม และการค้าระหว่างประเทศ ตลอดจนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศ ไทยให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 โดยการปฏิรูปกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ ถือเป็นหนึ่งในมาตรการสำคัญในการพัฒนาดังกล่าว ซึ่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เดิมในชื่อ “ร่างกฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ...” จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดฐานความผิดและบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และกำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยอาศัยการศึกษาจากอนุสัญญาและกฎหมายเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์จากประเทศต่าง ๆ เช่น Convention on Cybercrime ของสภายุโรป Computer Misuse Act 1993 ของประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการร่างกฎหมายฉบับนี้หลังจากผ่านการตรวจและแก้ไขเพิ่มเติมจากคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ ได้นำร่างพระราชบัญญัตินี้ไปจัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ

บังคับใช้กฎหมายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน หลังจากที่นำข้อเสนอแนะที่ได้รับเสนอต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา แล้วทางคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเห็นว่าชื่อเดิมคือ “ร่างกฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ...” นั้นไม่เหมาะสม เพราะเนื้อหามุ่งไปที่การกำหนดฐานความผิดสำหรับบุคคลที่กระทำความผิดต่อระบบคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยตรง มิได้มุ่งถึงกรณีที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ชื่อของร่างพระราชบัญญัติเดิมจึงไม่สะท้อนถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายนี้เท่าที่ควร โดยให้ใช้ชื่อใหม่ว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.” เมื่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไว้พิจารณา และได้มีมติให้ผ่านร่างพระราชบัญญัตินี้เพื่อให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายแล้ว พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 จึงได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 27 ก และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา (มานิตย์ จุมปา. 2553: 17-21)

ความหมายของการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

สรารุช ปิตยาศักดิ์ (2556: 267) ให้ความหมายของ “การกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์” ว่า หมายถึง การกระทำความผิดโดยเจตนาต่อระบบคอมพิวเตอร์และข้อมูลคอมพิวเตอร์ รวมถึงการกระทำความผิดโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด

วิกิตำรา (2558: ออนไลน์) ให้ความหมายของ “การกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์” ว่า หมายถึง “การกระทำการที่ถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายและเป็นการกระทำผ่านหรือโดยอาศัยคอมพิวเตอร์ในการกระทำความผิด ซึ่งมีวัตถุประสงค์มุ่งต่อระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลของคอมพิวเตอร์ หรือบุคคล”

เนื่องจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ไม่ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับความหมายของ “การกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์” ไว้อย่างชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้อาศัยการวิเคราะห์จากลักษณะการกระทำผิดในหมวด 1 ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ประกอบบริบทของการวิจัยที่มุ่งศึกษาการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษา ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ หมายถึง การกระทำโดยเจตนาในการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์และข้อมูลคอมพิวเตอร์บนอินเทอร์เน็ตของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลอันผิดกฎหมายบนอินเทอร์เน็ตซึ่งทำให้เกิดผลในทางลบต่อตัวบุคคลและสังคมในวงกว้าง

ลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ กำหนดลักษณะการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในหลายลักษณะ ซึ่งผู้วิจัยมุ่งศึกษาเพียงมาตราที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ ศึกษาการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาเท่านั้นลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ จำแนกได้ 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การเข้าถึงโดยมิชอบ (มาตรา 5 และมาตรา 7)

“มาตรา 5 ผู้ใดเข้าถึงโดยมิชอบซึ่งระบบคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยเฉพาะและมาตรการนั้นมิได้มีไว้สำหรับตน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบายมาตรา 5 “การเข้าถึงโดยมิชอบซึ่งระบบคอมพิวเตอร์” หมายถึง การเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นทั้งทางกายภาพ เช่น การเปิดเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อหาทางผ่านเข้าไปใช้ระบบคอมพิวเตอร์ และเข้าถึงผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยการเข้าถึงโดยมิชอบนั้น ตามมาตรา 5 ระบุว่า หมายถึง การเข้าถึงโดยปราศจากสิทธิตามกฎหมายหรือได้รับความยินยอมจากเจ้าของ ตัวอย่างการกระทำความผิดตามมาตรา 5 เช่น การใช้ชื่อผู้ใช้ และรหัสผ่าน ของผู้อื่นเพื่อลงบันทึกเข้าใช้ระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต การใช้คอมพิวเตอร์ของตนเองเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ของหน่วยงานราชการโดยการเจาะเข้าระบบคอมพิวเตอร์ (Hack) เป็นต้น (มานิตย์ จุมปา. 2553: 55-62)

“มาตรา 7 ผู้ใดเข้าถึงข้อมูลโดยมิชอบซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยเฉพาะและมาตรการนั้นมิได้มีไว้สำหรับตน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบายมาตรา 7 “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันโดยเฉพาะ” ในมาตรา 7 หมายถึง ข้อมูล ข้อความ ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใดที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ที่สามารถรับส่งด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเจ้าของได้สร้างมาตรการในการป้องกันมิให้ผู้อื่นเข้าถึงข้อมูลนั้นได้ ความหมายของการกระทำในมาตรานี้จึงหมายถึง การเข้าถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกจัดเก็บและประมวลบนระบบคอมพิวเตอร์รวมถึงระบบอินเทอร์เน็ตที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยเฉพาะโดยปราศจากสิทธิทางกฎหมาย หรือได้รับอนุญาตจากเจ้าของข้อมูลนั้น ซึ่งเป็นที่สังเกตว่า การจะเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ได้นั้น โดยปกติแล้วต้องมีการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์เสียก่อน ดังนั้น การกระทำทั้งสองลักษณะจึงมักเกิดขึ้นต่อเนื่องกัน ตัวอย่างการกระทำความผิดตามมาตรา 7 เช่น การขโมยรหัสผ่านอีเมลของผู้อื่น เพื่อเปิดดูใบแจ้งหนี้บัตรเครดิต แล้วนำข้อมูลนั้นมาเปิดเผยต่อสาธารณชน เป็นต้น (มานิตย์ จุมปา. 2553: 66-67)

2. การเผยแพร่ข้อมูลผิดกฎหมาย (มาตรา 6 มาตรา 11 มาตรา 14 และมาตรา 16)

“มาตรา 6 ผู้ใดล่วงรู้มาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ที่ผู้อื่นจัดทำขึ้นเป็นการเฉพาะ ถ้านำมาตรการดังกล่าวไปเปิดเผยโดยมิชอบในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบายมาตรา 6 “มาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ที่ผู้อื่นจัดทำขึ้นเป็นการเฉพาะ” มีความหมายเหมือนกับ “มาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยเฉพาะ” ที่ระบุในมาตรา 5 แต่ในมาตรานี้แตกต่างตรงที่มีการเพิ่มการกระทำในลักษณะอันเป็นการล่วงรู้ แล้วนำไปเปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ ซึ่งการล่วงรู้

ดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการล่วงรู้โดยชอบหรือมิชอบ ก็ถือว่า “ล่วงรู้” ทั้งสิ้น ส่วน “การเปิดเผยโดยมิชอบ” หมายถึงการเปิดเผยต่อผู้อื่นที่ไม่มีสิทธิในการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์นั้นได้ทราบ ซึ่งผลของการกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น ตัวอย่างการกระทำความผิดตามมาตรา 11 เช่น การติดตั้งโปรแกรมแอบดักรหัสผ่านเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตไร้สายที่หอพัก แล้วนำรหัสผ่านนั้นไปบอกต่อให้ผู้อื่นทราบ เป็นต้น (มานิตย์ จุมปา. 2553: 63-65)

“มาตรา 11 ผู้ใดส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลอื่น โดยปกปิดหรือปลอมแปลงแหล่งที่มาของการส่งข้อมูลดังกล่าว อันเป็นการรบกวนการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่น โดยปกติสุข ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท”

คำอธิบายมาตรา 11 “การปกปิดหรือปลอมแปลงแหล่งที่มาของการส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์” หมายถึง การส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรืออีเมลให้ผู้อื่นโดยเจตนาปกปิดแหล่งที่มาของข้อมูล ได้แก่ ชื่ออีเมลของผู้ส่ง (E-mail address) หรือ เลขที่อยู่ไอพี (IP address) โดยผู้รับจะไม่สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาหรือยกเลิกรับอีเมลดังกล่าวได้ ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญหรือส่งผลกระทบต่อการใช้งานคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น โดยส่วนมากการกระทำในลักษณะนี้มักอยู่ในรูปแบบของสแปมเมล (Spam mail) ที่มีวัตถุประสงค์ในการโฆษณาสินค้า (ไพบูลย์ อมรวิญญูเกียรติ. 2555: 74-79; มานิตย์ จุมปา. 2553: 66-67)

“มาตรา 14 ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(1) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

(2) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศหรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

(3) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(4) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

(5) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (1) (2) (3) หรือ (4)”

คำอธิบายมาตรา 14 “การนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์” ในมาตรา 14 หมายถึง การกระทำโดยวิธีการใด ๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึง อ่าน ดู ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันมีลักษณะเป็น ข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอม ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือ

ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย และข้อมูลคอมพิวเตอร์อันมีลักษณะลามกซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวสามารถอธิบายความหมายได้ ดังนี้

1. “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอม” หมายถึง ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ผ่านการแก้ไข ดัดแปลงเพิ่มเติม ให้ผิดไปจากต้นฉบับ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ตาม
2. “ข้อมูลคอมพิวเตอร์เท็จ” หมายถึง “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ไม่ใช่ข้อมูลจริง กล่าวคือความเป็นจริงอย่างหนึ่ง แต่นำเสนอข้อมูลอีกอย่างหนึ่งซึ่งไม่ตรงต่อความเป็นจริง”
3. “ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย” หมายถึง ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันมีลักษณะเนื้อหาอันประสงค์ร้ายต่อพระมหากษัตริย์และราชวงศ์ รวมถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักรหรือส่งผลกระทบต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ
4. “ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันมีลักษณะลามก” หมายถึง ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันมีลักษณะเป็นการแสดงถึงพฤติกรรมทางเพศ ที่นำไปสู่การตื้นตันทางเพศ ยั่วเย้าทางเพศ

นอกจากนี้ในมาตรา 14 ยังระบุองค์ประกอบของการกระทำความผิดไว้อีกหนึ่งลักษณะ คือ “การเผยแพร่หรือส่งต่อโดยเจตนา” ซึ่งในที่นี้ ต้องเป็นการเผยแพร่และส่งต่อผ่านระบบคอมพิวเตอร์ทั้งที่รู้อยู่แล้วว่าข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวผิดกฎหมาย อีกทั้งยังมีเจตนาต่อผลลัพธ์ของการกระทำนั้น ซึ่งข้อมูลอันถือเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์อันผิดกฎหมายทั้งหมดที่กล่าวมานั้น หากยังมิได้มีการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยมีเจตนาเผยแพร่แล้ว ก็ยังไม่ถือเป็นการกระทำความผิดในมาตรานี้” (สำนักงานศาลยุติธรรม. 2550: 25-27; มานิตย์ จุมปา. 2553: 90-100)

“มาตรา 16 ผู้ใดนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ปรากฏเป็นภาพของผู้อื่น และภาพนั้นเป็นภาพที่เกิดจากการสร้างขึ้น ตัดต่อ เติม หรือดัดแปลงด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใด ทั้งนี้ โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบาย มาตรา 16 เป็นการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งภาพของบุคคลที่เกิดจากการตัดต่อ ดัดแปลง สร้างขึ้นใหม่หรือด้วยวิธีการใด ๆ ซึ่งผู้อื่นสามารถเข้าถึงภาพดังกล่าวได้ ก่อให้เกิดผลในทางลบแก่ผู้ปรากฏในภาพ (สำนักงานศาลยุติธรรม. 2550: 30-33) ตัวอย่างการกระทำความผิดตามมาตรานี้ เช่น การเผยแพร่รูปภาพตัดต่อล้อเลียนดาราทาให้ได้รับความอับอายหรือทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายที่กำหนดบทลงโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิดต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์และระบบคอมพิวเตอร์บนอินเทอร์เน็ต โดยเนื้อหาหลักแบ่งเป็นการกระทำใน 2 ลักษณะ โดยลักษณะแรก คือ การเข้าถึงโดยมิชอบ ได้แก่ มาตรา 5 และมาตรา 7 ที่กล่าวถึงลักษณะการกระทำความผิดในการเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์และระบบคอมพิวเตอร์ผ่านการเข้าถึงทางกายภาพและการเข้าถึงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยไม่ได้รับอนุญาต

จากเจ้าของข้อมูลคอมพิวเตอร์และระบบคอมพิวเตอร์นั้น ลักษณะที่สอง คือ การเผยแพร่ข้อมูลผิดกฎหมายบนอินเทอร์เน็ต ได้แก่ มาตรา 6 มาตรา 11 มาตรา 12 มาตรา 14 และมาตรา 16 ที่กล่าวถึงลักษณะการเผยแพร่ข้อมูลผิดกฎหมายบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยเจตนา เช่น การเปิดเผยมาตรการการป้องกันการเข้าถึงของผู้อื่น การเผยแพร่ข้อมูลเท็จ ข้อมูลอันมีลักษณะลามกอนาจาร เป็นต้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลและส่วนรวม โดยสามารถสรุปลักษณะการกระทำความผิดและบทลงโทษในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ดังตาราง 1

ตาราง 1 การกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และบทลงโทษ

ลักษณะการกระทำความผิด	บทลงโทษ
การเข้าถึงโดยมิชอบ	
เข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยไม่ได้รับอนุญาต (มาตรา 5)	จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
เข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยไม่ได้รับอนุญาต (มาตรา 7)	จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
การเผยแพร่ข้อมูลผิดกฎหมาย	
ล่วงรู้มาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นแล้วนำไปเปิดเผย (มาตรา 6)	จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
ส่งอีเมลโดยปกปิดหรือปลอมแปลงแหล่งที่มา สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ผู้อื่น (มาตรา 11)	ปรับไม่เกิน 100,000 บาท
เผยแพร่หรือส่งต่อข้อมูลอันผิดกฎหมาย ได้แก่ ข้อมูลปลอม ข้อมูลเท็จ ข้อมูลที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ และข้อมูลลามกอนาจาร (มาตรา 14 (1)-(4))	จำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท
เผยแพร่ภาพตัดต่อของบุคคลอื่น ทำให้เกิดความเสื่อมเสีย (มาตรา 16)	จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558

กฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรกของไทยเกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2453 เมื่อมีประกาศหอสมุดวชิรญาณ ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2453) ซึ่งกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเอาเรื่องความที่ลงในหนังสือวชิรญาณพิเศษไปตีพิมพ์ นอกจากที่ได้ขออนุญาตแล้ว นับจากนั้นกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยได้ถูกปรับปรุงแก้ไขเรื่อยมา จนกระทั่ง พ.ศ. 2457 ประเทศไทยได้ลงนามข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ ได้แก่ อนุสัญญากรุงเบิร์นว่าด้วยการคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรม (Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works 1886) ได้มีการตรา พ.ร.บ. คุ้มครองวรรณกรรม พ.ศ. 2474 เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีของอนุสัญญากรุงเบิร์น ต่อมาได้มีการปรับปรุงกฎหมายลิขสิทธิ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งภายในประเทศและนอกประเทศ พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 จึงถูกยกเลิกไป และได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ฉบับปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2538 (จรัสศักดิ์ รอดจันทร์. 2555: 31-32) พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์เป็นกฎหมาย 1 ใน 5 ฉบับที่ให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติคุ้มครองแผนผังภูมิของวงจรรวม พ.ศ. 2543 (วิมาน กฤตพลวิมาน. 2545: 14) ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเพียงพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์เนื่องจากบริบทของการวิจัยที่มุ่งศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรีที่นำสารสนเทศมาใช้เพื่องานทางวิชาการ เช่น การทำโครงการ การทำสารนิพนธ์ เป็นต้น ซึ่งการนำผลงานของผู้อื่นมาใช้ไม่ว่าด้วยวัตถุประสงค์ใดควรตระหนักถึงการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของผลงานและไม่ละเมิดสิทธิของผู้สร้างสรรค์ผลงานนั้น

ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทต่อการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเป็นอย่างมาก จึงเกิดกรณีการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานสร้างสรรค์ที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต สถานิติบัญญัติแห่งชาติจึงได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ซึ่งยังคงหลักการเดิม เพียงแต่ได้มีการเพิ่มเติมข้อกำหนดบางข้อเพื่อให้สามารถเอาผิดกับผู้ที่กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์งานสร้างสรรค์โดยเฉพาะงานสร้างสรรค์ที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งได้เพิ่มมาตรการการคุ้มครองข้อมูลบริหารสิทธิและกำหนดบทลงโทษของการละเมิดมาตรการทางเทคโนโลยีเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการกระทำต้องงานอันมีลิขสิทธิ์ในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ได้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมา

ความหมายของลิขสิทธิ์

“ลิขสิทธิ์” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Copyright” ซึ่งตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ให้ความหมายของคำนี้ไว้ว่า “สิทธิแต่ผู้เดียวที่จะกระทำการใด ๆ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น” นอกจากนี้ยังมีทั้งหน่วยงานและนักวิชาการขยายความของคำนี้ไว้ต่าง ๆ ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2542: ออนไลน์) ให้ความหมายว่า “ลิขสิทธิ์” หมายถึง สิทธิในการทำซ้ำ ตัดแปลง หรือนำออกเผยแพร่ไม่ว่าในลักษณะใด ๆ ของผู้สร้างสรรค์ผลงานนั้น หรืออนุญาตให้ผู้อื่นทำเช่นนั้นไปกระทำการใด ๆ ต้องงานดังกล่าว

กรมทรัพย์สินทางปัญญา (2013: ออนไลน์) ให้ความหมายว่า “ลิขสิทธิ์” เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ในการกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการใช้สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ และความวิริยะอุตสาหะของตน โดยงานสร้างสรรค์นั้นต้องเป็นงานตามประเภทที่กฎหมายลิขสิทธิ์ให้คุ้มครอง และจะได้รับความคุ้มครองทันทีที่สร้างสรรค์โดยไม่ต้องจดทะเบียน

วิมาน กฤตพลวิมาน (2545: 28) ให้ความหมายว่า “ลิขสิทธิ์” หมายถึง สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของที่จะกระทำการใด ๆ เช่น ทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนา งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง และอนุญาตให้ผู้อื่นกระทำการใด ๆ ต่อผลงานสร้างสรรค์ของตน

จากความหมายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า “ลิขสิทธิ์” หมายถึง สิทธิตามกฎหมายของผู้สร้างสรรค์ผลงานที่อาศัยความรู้ความสามารถของตน ในการที่จะกระทำการใด ๆ เช่น ทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน และอนุญาตให้ผู้อื่นกระทำการใด ๆ ต่อผลงานของตน ซึ่งสิทธิดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นทันทีที่สร้างสรรค์ผลงานโดยไม่ต้องมีการจดทะเบียน

งานอันมีลิขสิทธิ์ และงานอันไม่มีลิขสิทธิ์

งานอันมีลิขสิทธิ์ หมายถึง งานสร้างสรรค์ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย โดยจะต้องเป็นงานที่มีคุณสมบัติพื้นฐานที่เป็นการแสดงออกซึ่งความคิดของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งเป็น “ความคิด” (Expression of idea) มิใช่เป็นเพียง “ความคิด” (Idea) เท่านั้น กล่าวคือ เป็นงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้ความพยายามของตนเองในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ไม่เคยมีมาก่อน หรือเป็นการต่อยอดจากงานเดิมเพื่อให้ได้สิ่งใหม่ แต่กฎหมายลิขสิทธิ์จะไม่คุ้มครองครอบคลุมไปถึงความคิด (Idea) แนวคิด (Concept) และแนวเรื่อง (Plot, Theme) เนื่องจากหลักกฎหมายโดยทั่วไปถือว่าเมื่อบุคคลได้เผยแพร่ความคิดออกไปแล้ว ผู้อื่นย่อมมีอิสระในการใช้สอยความคิดนั้นได้ (รัชชัย ศุภผลศิริ. 2539: 86-119) งานอันมีลิขสิทธิ์ 9 ประเภทที่จะได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ถูกระบุไว้ในมาตรา 4 ได้แก่

วรรณกรรม หมายถึง สิ่งที่แต่งขึ้นไม่ว่าจะถูกแต่งขึ้นเป็นเรื่องราวหรือไม่ และไม่ว่าจะใช้สื่อใดในการบันทึกเรื่องราวนั้น ซึ่งเป็นงานสร้างสรรค์ที่สื่อความหมายให้สามารถรับรู้ได้โดยการอ่าน หรือการฟัง ตัวอย่างวรรณกรรมบนอินเทอร์เน็ต เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ บทความที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หมายถึง คำสั่ง ชุดคำสั่งหรือสิ่งอื่นใดที่นำไปใช้กับระบบคอมพิวเตอร์ไม่ว่าจะโดยวัตถุประสงค์เพื่อให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงาน ตัวอย่างเช่น โปรแกรมระบบปฏิบัติการ เป็นต้น หรือ ใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ใดอย่างหนึ่ง ตัวอย่างเช่น โปรแกรมตกแต่งรูปภาพ โปรแกรมเปิดดูแฟ้มวิดีโอ เป็นต้นล้วนแล้วแต่จัดเป็นงานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์ทั้งสิ้น

นาฏกรรม หมายถึง งานแสดงท่าทางที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว โดยมีคำร้องหรือคำพูดหรือไม่ก็ตาม ตัวอย่างเช่น การรำ การเต้น ละครใบ้ เป็นต้น

ศิลปกรรม หมายถึง งานจิตรกรรม งานประติมากรรม งานภาพพิมพ์ งานสถาปัตยกรรม งานภาพถ่าย งานภาพประกอบ งานศิลปประยุกต์ที่บุคคลได้สร้างสรรค์ขึ้น แม้ว่าจะงานนั้นจะมีคุณค่าทางศิลปะหรือไม่ก็ตาม ล้วนแล้วแต่ถือว่าเป็นงานที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ทั้งสิ้น

ดนตรีกรรม หมายถึง งานที่แต่งขึ้นเพื่อบรรเลงหรือขับร้องที่มีคำร้องหรือไม่ก็ตามที่บันทึกในสื่อทุกรูปแบบรวมถึงโน้ตเพลง และแผ่นภูมิเพลง ซึ่งแม้ว่างานนั้นจะมีคุณค่าในทางดนตรีหรือไม่ ล้วนแล้วแต่ถือเป็นงานที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ทั้งสิ้น

โสตทัศนวัสดุ หมายถึง งานภาพเคลื่อนไหวที่มีเสียงประกอบหรือไม่ก็ตามที่ถูกบันทึกไว้ในรูปแบบใด ๆ ที่สามารถนำมาเล่นซ้ำได้ เช่น แผ่นดีวีดี ฮาร์ดดิสก์ หรือสื่อบันทึกอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งในกรณีที่โสตทัศนวัสดุนั้นมีเสียงประกอบด้วย การทำซ้ำเพียงเสียงประกอบนั้นก็ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในโสตทัศนวัสดุเช่นกัน เนื่องจากถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของโสตทัศนวัสดุนั้น

ภาพยนตร์ หมายถึง โสตทัศนวัสดุชนิดหนึ่งที่ประกอบไปด้วยลำดับของภาพ ซึ่งสามารถนำออกฉายอย่างต่อเนื่องหรือสามารถบันทึกลงวัสดุอื่นเพื่อนำออกฉายต่อเนื่องได้ เสียงในภาพยนตร์ก็ถือว่าเป็นการคุ้มครองจากพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของภาพยนตร์นั้น

สิ่งบันทึกเสียง หมายถึง งานที่เป็นลำดับของเสียงใด ๆ ที่ถูกบันทึกไว้และสามารถนำมาเล่นซ้ำได้โดยผ่านเครื่องมือที่จำเป็น สิ่งบันทึกเสียงมีลักษณะแตกต่างจากดนตรีกรรมในแง่ของวัตถุประสงค์การนำไปใช้ กล่าวคือ ดนตรีกรรมนั้นมีวัตถุประสงค์ในการนำไปบรรเลงหรือขับร้อง แต่สิ่งบันทึกเสียงนั้น ถูกสร้างขึ้นเพื่อนำไปเล่นให้เกิดเสียงตามที่ถูกบันทึกไว้ ส่วนเสียงในภาพยนตร์และเสียงในโสตทัศนวัสดุจึงไม่จัดว่าเป็นสิ่งบันทึกเสียงแต่ถูกจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของภาพยนตร์และโสตทัศนวัสดุแทน

งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หมายถึง งานสร้างสรรค์ชนิดใด ๆ ที่ถูกนำมาเผยแพร่ให้สาธารณชนรับฟังหรือรับชมไม่ว่าจะเป็นทางวิทยุ โทรทัศน์ หรืออินเทอร์เน็ต ตัวอย่างเช่น การฟังวิทยุทางอินเทอร์เน็ต การชมภาพยนตร์ทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น (อำนาจ เนตยสุภา; และชาญชัย อารีวิทยาเลิศ. 2556: 21-31)

นอกจากงานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์คุ้มครองตามกฎหมายทั้ง 9 ประเภทที่กล่าวมาแล้วยังมีงานที่ไม่ถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ ตามมาตรา 7 ดังนี้

“มาตรา 7 สิ่งต่อไปนี้ไม่ถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้

- (1) ข่าวประจำวัน และข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นเพียงข่าวสารอันมิใช่งานในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ
- (2) รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย
- (3) ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง คำชี้แจง และหนังสือโต้ตอบของกระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่น
- (4) คำพิพากษา คำสั่ง คำวินิจฉัย และรายงานของทางราชการ
- (5) คำแปลและการรวบรวมสิ่งต่าง ๆ ตาม (1) ถึง (4) ที่กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่นจัดทำขึ้น”

คำอธิบายมาตรา 7 มาตรา 7 กำหนดให้งานใน (1) ถึง (5) เป็นงานอันปราศจากลิขสิทธิ์เนื่องจากงานดังกล่าวถือเป็นสารสนเทศพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนสมควรรับทราบ นอกจากนี้งานลิขสิทธิ์ที่หมดอายุการคุ้มครองแล้ว รวมถึงสื่อลามกที่ถึงแม้จะเป็นงานสร้างสรรค์แต่ถือเป็นงานที่ขัดต่อกฎหมายความ

สงบเรียบร้อยของสังคมบ้านเมืองจึงไม่ได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์เช่นเดียวกัน (อรุณ ประดับสินธุ์. 2554: 69-74)

ลิขสิทธิ์จัดเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเพื่อประโยชน์ทั้งต่อผู้สร้างสรรค์และส่วนรวม กล่าวคือ ผู้สร้างสรรค์ได้สิทธิในการอนุญาตให้ผู้อื่นกระทำการใด ๆ ต่อผลงานของตน เป็นการรักษาลิขสิทธิ์ประโยชน์ให้กับผู้สร้างสรรค์ผลงานในการแสวงหาผลประโยชน์จากงานสร้างสรรค์ของตนเอง อีกทั้งยังก่อให้เกิดการสร้างสรรคใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งลักษณะของการคุ้มครองลิขสิทธิ์จะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติเมื่อมีการสร้างสรรค์ผลงานโดยไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนเพื่อขอรับความคุ้มครองตามกฎหมาย โดยกำหนดอายุการคุ้มครองไว้เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากงานสร้างสรรค์ได้อย่างทั่วถึงและส่งเสริมการแพร่กระจายของงานสร้างสรรค์ไม่ให้งำกััดเฉพาะเจ้าของเพียงคนเดียว โดยทั่วไป งานวรรณกรรม ดนตรีกรรม และศิลปกรรม จะมีการคุ้มครองตลอดชีวิตของผู้สร้างสรรค์และต่อไปอีก 50 ปีหลังผู้สร้างสรรค์เสียชีวิต ส่วนงานภาพถ่าย โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง และงานแพร่เสียงแพร่ภาพ จะมีอายุการคุ้มครอง 50 ปีนับจากวันที่ได้ถูกสร้างสรรค์ขึ้น แต่หากได้มีการโฆษณาเจ้านั้นในระยะเวลาดังกล่าว จะนับการคุ้มครองเริ่มจากวันที่ได้มีการโฆษณางานนั้นครั้งแรก และเมื่ออายุการคุ้มครองได้สิ้นสุดลง งานนั้นจะถือว่าเป็นสาธารณสมบัติซึ่งผู้ใดก็ตามสามารถนำงานนั้นไปใช้ประโยชน์ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ (จรัสศักดิ์ รอดจันทร์. 2555: 97-101)

การละเมิดลิขสิทธิ์

การละเมิดลิขสิทธิ์ หมายถึง การทำซ้ำไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ การปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม หรือเผยแพร่งานต่อสาธารณชนซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมายทั้ง 9 ประเภท โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์หรือจากกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การละเมิดลิขสิทธิ์เป็นการใช้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาต (มานิตย์ จุมปา. 2556: 49-52; วิมาน กฤตพลวิมาน. 2545:118) ซึ่งโดยทั่วไปแล้วผู้สร้างสรรค์งานมีสิทธิ 2 ประการในงานที่ตนได้สร้างขึ้น คือ “ธรรมสิทธิ” เป็นสิทธิในการแสดงตนว่าเป็นเจ้าของผลงานและสิทธิที่จะห้ามมิให้บุคคลอื่นกระทำการใด ๆ ที่ส่งผลให้เจ้าของงานเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์งาน และ “ลิขสิทธิ์” เป็นสิทธิในการห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานของตนไม่ว่าจะเป็นการทำซ้ำ คัดลอก เผยแพร่ต่อสาธารณชน หรือกระทำการใด ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการค้ากำไร อันจะกระทบต่อการหาผลประโยชน์ในงานนั้นของเจ้าของลิขสิทธิ์ (สกุลสุข หอพิบูลสุข. 2545: 12-18) การละเมิดลิขสิทธิ์ ในทางกฎหมายจำแนกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การละเมิดลิขสิทธิ์ทางตรง (Direct Infringement) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นต้น” เป็นการกระทำความผิดอันมีลิขสิทธิ์โดยตรง กล่าวคือ เป็นการทำซ้ำหรือดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน และการกระทำใด ๆ เพื่อการค้ากำไรจากงานโสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง และโปรแกรมคอมพิวเตอร์อันมีลิขสิทธิ์นั้น (วิมาน กฤตพลวิมาน. 2545: 118-125) ซึ่งการละเมิดลิขสิทธิ์ทางตรงในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ประกอบด้วย มาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 53/1 และมาตรา 53/4

“มาตรา 27 การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15 (5) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้”

- (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน”

คำอธิบายมาตรา 27 การกระทำที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานอันมีลิขสิทธิ์ทุกประเภทตาม (1) หมายถึง การการทำให้ซ้ำไม่ว่าจะเป็นการทำให้ซ้ำแบบคงรูปแบบเดิมหรือแบบเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่โดยไม่ได้รับอนุญาตต่องานอันมีลิขสิทธิ์ทุกประเภท และ (2) หมายถึง การทำให้งานอันมีลิขสิทธิ์ทุกประเภทปรากฏต่อสาธารณชน (จรัสคดี รอดจันทร์. 2555: 106-108) เช่น การเผยแพร่ภาพที่คัดลอกมาจากอินเทอร์เน็ตลงบนเฟซบุ๊กของตนเองโดยไม่บอกแหล่งที่มาหรือชื่อผู้เป็นเจ้าของภาพ เป็นต้น

“มาตรา 28 การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่อิสต์ทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ หรือสิ่งบันทึกเสียงอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15 (5) ทั้งนี้ ไม่ว่าในส่วนตัวที่เป็นเสียงและหรือภาพ ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้”

- (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (3) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานดังกล่าว”

คำอธิบายมาตรา 28 การกระทำที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานโสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ หรือสิ่งบันทึกเสียงตาม (1) หมายถึง การทำให้ซ้ำไม่ว่าจะเป็นการทำให้ซ้ำแบบคงรูปแบบเดิมหรือแบบเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่โดยไม่ได้รับอนุญาตต่องานอันมีลิขสิทธิ์ทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน (2) หมายถึง การทำให้งานอันมีลิขสิทธิ์ทั้ง 3 ประเภทดังกล่าว ปรากฏต่อสาธารณชน เช่น การอัปโหลดภาพยนตร์ที่ทำการคัดลอกมาจากแผ่นดีวีดีลงบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น (3) หมายถึง การหากำไรจากงานต้นฉบับหรือสำเนาของงานอันมีลิขสิทธิ์ทั้ง 3 ประเภทดังกล่าว (จรัสคดี รอดจันทร์. 2555: 107-109)

“มาตรา 29 การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานแพร่เสียงแพร่ภาพอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15 (5) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้”

- (1) จัดทำโสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน
- (2) แพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน
- (3) จัดให้ประชาชนฟังและหรือชมงานแพร่เสียงแพร่ภาพ โดยเรียกเก็บเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นในทางการค้า”

คำอธิบายมาตรา 29 การละเมิดลิขสิทธิ์ในงานแพร่เสียงแพร่ภาพอันมีลิขสิทธิ์ตาม (1) หมายถึง การนำงานอันมีลิขสิทธิ์ไม่ว่าจะรูปแบบใดที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้มีการเผยแพร่ทางวิทยุ โทรทัศน์ หรืออินเทอร์เน็ต แล้วมาจัดทำเป็นงานประเภทใดประเภทหนึ่งโดยไม่ได้รับอนุญาต (2) หมายถึง การนำงานอันมีลิขสิทธิ์ไม่ว่าจะรูปแบบใดที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้มีการเผยแพร่ทางวิทยุ โทรทัศน์ หรืออินเทอร์เน็ตแล้วมาเผยแพร่ซ้ำอีกครั้งหนึ่งโดยไม่ได้รับอนุญาต และ (3) หมายถึง การจัดให้ประชาชนรับฟังหรือรับชมงานแพร่เสียงแพร่ภาพอันมีลิขสิทธิ์เพื่อการหากำไรหรือเพื่อหาผลประโยชน์ทางการค้า (จิรศักดิ์ รอดจันทร์. 2555: 109-110)

“มาตรา 30 การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่โปรแกรมคอมพิวเตอร์อันมีลิขสิทธิ์ตาม พระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15 (5) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้

- (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (3) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานดังกล่าว”

คำอธิบายมาตรา 30 การละเมิดลิขสิทธิ์ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์อันมีลิขสิทธิ์ ตาม (1) หมายถึง การทำซ้ำไม่ว่าจะเป็นการทำซ้ำแบบคงรูปแบบเดิมหรือแบบเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่โดยไม่ได้รับอนุญาตต่อ โปรแกรมคอมพิวเตอร์อันมีลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาต (2) หมายถึง การทำให้โปรแกรมคอมพิวเตอร์อันมีลิขสิทธิ์ปรากฏต่อสาธารณชน เช่น การอัปโหลดโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ทำการคัดลอกมาจากแผ่นดีวีดีลงบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น และ (3) หมายถึง การหากำไรจากงานต้นฉบับหรือสำเนาของโปรแกรมคอมพิวเตอร์อันมีลิขสิทธิ์ (จิรศักดิ์ รอดจันทร์. 2555: 110-111)

“มาตรา 53/1 การลบหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลการบริหารสิทธิ โดยรู้อยู่แล้วว่าการกระทำนั้นอาจจงใจให้เกิด ก่อให้เกิด ให้ความสะดวก หรือปกปิดการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง ให้ถือว่าเป็นการละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิ”

คำอธิบายมาตรา 53/1 “ข้อมูลบริหารสิทธิ” ตามมาตรา 4 หมายถึง “ข้อมูลที่บ่งชี้ถึง ผู้สร้างสรรค์ งานสร้างสรรค์ นักแสดง การแสดงของเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือระยะเวลาและเงื่อนไขการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ ตลอดจนตัวเลขหรือรหัสแทนข้อมูลดังกล่าว โดยข้อมูลดังกล่าวจะติดอยู่หรือปรากฏเกี่ยวข้องกับงานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิ่งบันทึกการแสดง” ตัวอย่างข้อมูลบริหารสิทธิบนอินเทอร์เน็ต เป็นลักษณะของข้อมูลเมตาตาตา (Metadata) ที่ติดกับตัวเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ชื่อผู้สร้าง วันที่สร้าง เป็นต้น การลบหรือแก้ไขข้อมูลเหล่านี้ ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (คณาธิป ทองรวีวงศ์. 2015: ออนไลน์)

“มาตรา 53/4 การหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีหรือการให้บริการเพื่อก่อให้เกิดการหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยี โดยรู้อยู่แล้วว่าการกระทำนั้นอาจจงใจหรือก่อให้เกิดการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง ให้ถือว่าเป็นการละเมิดมาตรการทางเทคโนโลยี”

คำอธิบายมาตรา 53/4 “มาตรการทางเทคโนโลยี” หมายถึง มาตรการที่เจ้าของลิขสิทธิ์นำมาใช้เพื่อป้องกันการทำซ้ำ หรือการเข้าถึงงานนั้น เช่น โปรแกรมสำหรับปลดล็อกแผ่นที่ป้องกันการคัดลอกแผ่นดีวีดีลิขสิทธิ์ ระบบป้องกันการเข้าถึงเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น “การหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยี” จึงมีความหมายว่า การกระทำด้วยวิธีการใดก็ตามที่ทำให้มาตรการทางเทคโนโลยีที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้ทำการติดตั้งไว้ในงานนั้นไม่เกิดผล (กรมทรัพย์สินทางปัญญา. 2015: ออนไลน์; คณาธิป ทองรวีวงศ์. 2015: ออนไลน์)

2. การละเมิดลิขสิทธิ์ทางอ้อม (Indirect Infringement) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การละเมิดลิขสิทธิ์ชั้นรอง” เป็นการนำงานที่รู้อยู่แล้วว่าเป็นงานละเมิดลิขสิทธิ์มาเพื่อการค้ากำไร (วิมาน กฤตพลวิมาน. 2545: 118-125) ซึ่งการละเมิดลิขสิทธิ์ทางอ้อมประกอบด้วย มาตรา 31 และมาตรา 53/2

“มาตรา 31 ผู้ใดรู้อยู่แล้วหรือมีเหตุอันควรรู้ว่างานใดได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานนั้นเพื่อหากำไร ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้

- (1) ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือเสนอให้เช่าซื้อ
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (3) แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์
- (4) นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร”

คำอธิบายมาตรา 31 การละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา 31 มีหลักสำคัญได้แก่ “เจตนา” และ “ค้ากำไร” กล่าวคือ ผู้ที่ทำการกระทำใด ๆ ตาม (1) ถึง (4) นั้นทราบเป็นอย่างดีว่าตนได้นำงานละเมิดลิขสิทธิ์มาเพื่อวัตถุประสงค์หากำไรโดยเฉพาะ ตัวอย่างเช่น การดาวน์โหลดเพลงจากอินเทอร์เน็ตมารวบรวมเพื่อจำหน่าย เป็นต้น

“มาตรา 53/2 ผู้ใดรู้อยู่แล้วว่างานหรือสำเนาอันมีลิขสิทธิ์นั้นได้มีการลบหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลการบริหารสิทธิ ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิด้วย ถ้าได้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานนั้นดังต่อไปนี้

- (1) นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อจำหน่าย
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน”

คำอธิบายมาตรา 53/2 มาตรา 53/2 การเผยแพร่และจำหน่ายงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ผู้นั้นทราบดี อยู่แล้วว่าเป็นงานที่ถูกละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิตามที่ได้กล่าวมาแล้วในคำอธิบายมาตรา 53/1 ถือว่าได้ กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ (คณาธิป ทองรวีวงศ์. 2015: ออนไลน์)

ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

“ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เป็นข้อจำกัดสิทธิของลิขสิทธิ์ (Limitation of Copyright) ประการหนึ่ง” ซึ่งหลักเหตุผลในการบัญญัติข้อยกเว้นในการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์นั้นเพื่อการสร้างสมดุลระหว่าง ผู้สร้างสรรค์และสาธารณะ (รัชชัย ศุภผลศิริ. 2537: 183-184) หรืออาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นการใช้งาน ลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม (Fair Use) เนื่องจากกฎหมายได้ให้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวแก่ผู้สร้างสรรค์ในการกระทำการ ใด ๆ กับงานที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการจำกัดสิทธิสาธารณะในการใช้ประโยชน์จากงาน สร้างสรรค์ดังกล่าว การมีข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้สาธารณชนได้สามารถศึกษา และนำไปใช้โดยไม่กระทบต่อผลประโยชน์และสิทธิของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งจะส่งผลให้มีการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นต่อไป โดยในมาตรา 32 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ได้บัญญัติข้อยกเว้นของการกระทำในบางลักษณะที่ ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หากอยู่ภายใต้หลักสำคัญ 2 ประการ คือ การกระทำนั้นจะต้องไม่ขัดต่อ การแสวงหาผลประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์ และการกระทำนั้นจะต้องไม่ กระทบกระเทือน ต่อสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร ซึ่งการนำงานอันมีลิขสิทธิ์มาใช้ ในทุกกรณีจะต้องยึดหลักการใช้ประโยชน์และไม่เป็นไปเพื่อการแสวงหากำไรจากงานนั้น โดยการใช้งาน อันมีลิขสิทธิ์นั้นจะต้องมีการแสดงการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของผลงาน หรือการอ้างอิงชื่อของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ในมาตรา 32 สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1. การใช้งานอันมีลิขสิทธิ์เพื่อวัตถุประสงค์ทางการศึกษา

การใช้งานอันมีลิขสิทธิ์หากเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ทางการศึกษา จะไม่ถือว่าเป็นการละเมิด ลิขสิทธิ์ หากเป็นการนำมาใช้โดยผู้เรียน ผู้สอน และสถาบันการศึกษา เช่น การทำซ้ำ การคัดลอก การดัดแปลง การตีพิมพ์ การวิจารณ์ การใช้เป็นส่วนหนึ่งในคำถามคำตอบในการสอบ เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้นำไปใช้ต้องมีการแสดงการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของผลงาน และการนำไปใช้ต้องไม่เป็นไปเพื่อการแสวงหา กำไรและไม่กระทบกับสิทธิในการแสวงหาผลประโยชน์ของเจ้าของงาน

2. การใช้งานอันมีลิขสิทธิ์เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง

การใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคล หากเป็นไปเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือบุคคลในครอบครัว จะไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

3. การใช้งานอันมีลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาตีของศาล

การใช้งานอันมีลิขสิทธิ์หากเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาตีของศาลหรือเจ้าพนักงาน จะไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (อำนาจ เนตยสุภา; และชาญชัย อารีวิทยาเลิศ. 2556: 129-163)

กล่าวโดยสรุปพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิให้กับผู้สร้างสรรค์ ผลงานที่อาศัยความรู้ความสามารถของตนในการหาผลประโยชน์จากงานสร้างสรรค์ของตน โดยกำหนดให้ งานสร้างสรรค์ 9 ประเภท ได้แก่ วรรณกรรม โปรแกรมคอมพิวเตอร์ นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง และงานแพร่เสียงแพร่ภาพเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ซึ่งหากผู้ใดกระทำการ

ใด ๆ เช่น ทำซ้ำ คัดลอก เผยแพร่ต่อสาธารณชน เป็นต้น ต่อกงานนั้นโดยไม่ได้รับอนุญาต จะถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ นอกจากนี้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2557 ระบุลักษณะการละเมิดลิขสิทธิ์ต่อข้อมูลบริหารสิทธิและการหลีกเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นกับงานสร้างสรรค์ที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต เช่น การละเมิดลิขสิทธิ์ข้อมูลบริหารสิทธิด้วยการการลบข้อมูลชื่อผู้สร้างสรรค์ภาพที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต การหลีกเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีด้วยการใช้โปรแกรมสำหรับปลดล็อกแผ่นที่ป้องกันการคัดลอกแผ่น DVD ลิขสิทธิ์ เป็นต้น โดยสามารถสรุปเนื้อหาสำคัญของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ทั้ง 2 ฉบับ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ของงานอันมีลิขสิทธิ์

งานอันมีลิขสิทธิ์	ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์
วรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม และดนตรีกรรม	คัดลอก ทำซ้ำ ดัดแปลง ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน โดยไม่ได้รับอนุญาต (มาตรา 27)
โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่ง บันทึกเสียง	ทำซ้ำ ดัดแปลงเผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เข้าต้นฉบับหรือสำเนาโดยไม่ได้รับอนุญาต (มาตรา 28)
งานแพร่เสียงแพร่ภาพ	1 นำงานแพร่เสียงแพร่ภาพมาจัดทำโสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ ไม่ว่าทั้งหมดหรือ บางส่วน 2 เผยแพร่งานแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน 3 จัดให้ประชาชนฟังและหรือชมเพื่อแสวงหากำไรโดยไม่ได้รับ อนุญาต (มาตรา 29)
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	ทำซ้ำ ดัดแปลงเผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เข้าต้นฉบับหรือสำเนาโดยไม่ได้รับอนุญาต (มาตรา 30)
งานอันมีลิขสิทธิ์ทุกประเภท	นำเข้ามาในราชอาณาจักร เผยแพร่ แจกจ่ายทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์ เสียผลประโยชน์ จำหน่าย ให้เช่า หรือการกระทำใด ๆ เพื่อแสวงหา กำไร ซึ่งงานละเมิดลิขสิทธิ์ทุกประเภทโดยเจตนา (มาตรา 31)

ตาราง 2 (ต่อ)

งานอันมีลิขสิทธิ์	ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์
ข้อมูลบริหารสิทธิ	1. การลบหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลการบริหารสิทธิโดยเจตนา (มาตรา 53/1) 2. นำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อแสวงหากำไรจากงานละเมิดข้อมูลบริหารสิทธิ (มาตรา 53/2)
มาตรการทางเทคโนโลยี	หลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีที่เจ้าของลิขสิทธิ์ติดตั้งไว้เพื่อการเข้าถึงโดยเฉพาะ (มาตรา 53/4)

สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์

ความเป็นมาของสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์

ด้วยลักษณะของกฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกาที่การคุ้มครองผลงานจะเริ่มต้นขึ้นทันทีที่มีการสร้างสรรค์ขึ้น ประกอบกับอายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์ที่ยาวนาน ส่งผลกระทบต่อการแพร่หลายของงานสร้างสรรค์ในช่วงศตวรรษที่ 20 และ 21 ซึ่งใช้ระยะเวลาเกือบหนึ่งร้อยปีกว่าที่สาธารณชนสามารถนำงานสร้างสรรค์ชิ้นหนึ่งไปใช้ได้ ผนวกกับการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคดิจิทัล ที่เอื้อต่อการเผยแพร่สารสนเทศ ‘ลิขสิทธิ์’ จึงกลายเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงสารสนเทศ ด้วยสาเหตุดังกล่าวทำให้เกิดสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ ซึ่งถือเป็นจุดสมดุลระหว่าง “สงวนลิขสิทธิ์ทุกประการ” กับ “ไม่สงวนลิขสิทธิ์” คือ “สงวนลิขสิทธิ์บางประการ” (Murnane. 2010: 18-19)

ครีเอทีฟคอมมอนส์ (Creative Commons) เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 2001 โดยการริเริ่มของลอว์เรนซ์ เลสสิก ศาสตราจารย์กฎหมายที่วิทยาลัยกฎหมายสแตนฟอร์ด และคณะผู้บริหารซึ่งประกอบด้วยผู้นำทางความคิด เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา เทคโนโลยี กฎหมาย นักลงทุน เจ้าของกิจการ โดยได้รับการสนับสนุนจากศูนย์เพื่อสาธารณสมบัติ (The Center for the Public Domain) ปัจจุบันมีสำนักงานอยู่ที่เมืองซานฟรานซิสโก สหรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ได้รับแรงบันดาลใจจากสัญญาอนุญาตเกี่ยวกับการใช้ซอฟต์แวร์โดยเสรี หรือ สัญญาอนุญาตสาธารณะทั่วไปของกนู (GNU General Public License, GNU GPL) โดยแนวคิดที่คำนึงถึงศักยภาพของอินเทอร์เน็ตที่มีต่อการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างทั่วถึงเพื่อการวิจัย การศึกษา และวัฒนธรรมก่อให้เกิดการพัฒนาสัญญาอนุญาตที่สอดคล้องกับกฎหมายลิขสิทธิ์ของนานา ๑ ประเทศ (Creative Commons. 2015: Online) ลอว์เรนซ์ เลสสิก ผู้ก่อตั้งโครงการครีเอทีฟคอมมอนส์กล่าวว่า สัญญาอนุญาต ครีเอทีฟคอมมอนส์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์อย่างสมเหตุสมผลให้กับผลงานสร้างสรรค์บนอินเทอร์เน็ตที่กำลังถูกกีดกันจากการเข้าถึง โดยการทำให้ผู้สร้างสรรค์ผลงานสามารถสงวนลิขสิทธิ์บางประการแก่ตนเอง ขณะเดียวกันก็ให้สิทธิบางประการแก่สาธารณะในการนำงานของตนไปใช้ (Lessig. 2004: 272) ราชานกล่าวถึง ประเด็นสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์กับการคุ้มครองจากกฎหมายลิขสิทธิ์ว่า ผลงานสร้างสรรค์

ที่ใช้สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ ยังคงได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ สิทธิในการกระทำใด ๆ ของผู้สร้างสรรค์ต่องานนั้นยังคงอยู่ เพียงแต่สัญญาอนุญาตจะทำหน้าที่ระงับการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ชั่วคราว (Rajan. 2011: 925) ถือเป็นทางเลือกในการสนับสนุนการหมุนเวียนของสารสนเทศซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อการแบ่งปันสารสนเทศที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมและมีประสิทธิภาพ (Araya; & Vidotti. 2011: 101-109)

ความหมายของ “ครีเอทีฟคอมมอนส์” (Creative Commons) มีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลายท่าน ดังนี้

เคซี กล่าวว่า “ครีเอทีฟคอมมอนส์” เป็นระบบสัญญาอนุญาตที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ที่ต้องการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์บนอินเทอร์เน็ตได้อย่างเสรี ในขณะเดียวกันงานสร้างสรรค์นั้นก็ยังคงอยู่ภายใต้ความคุ้มครองของกฎหมาย (Casey. 2012:34)

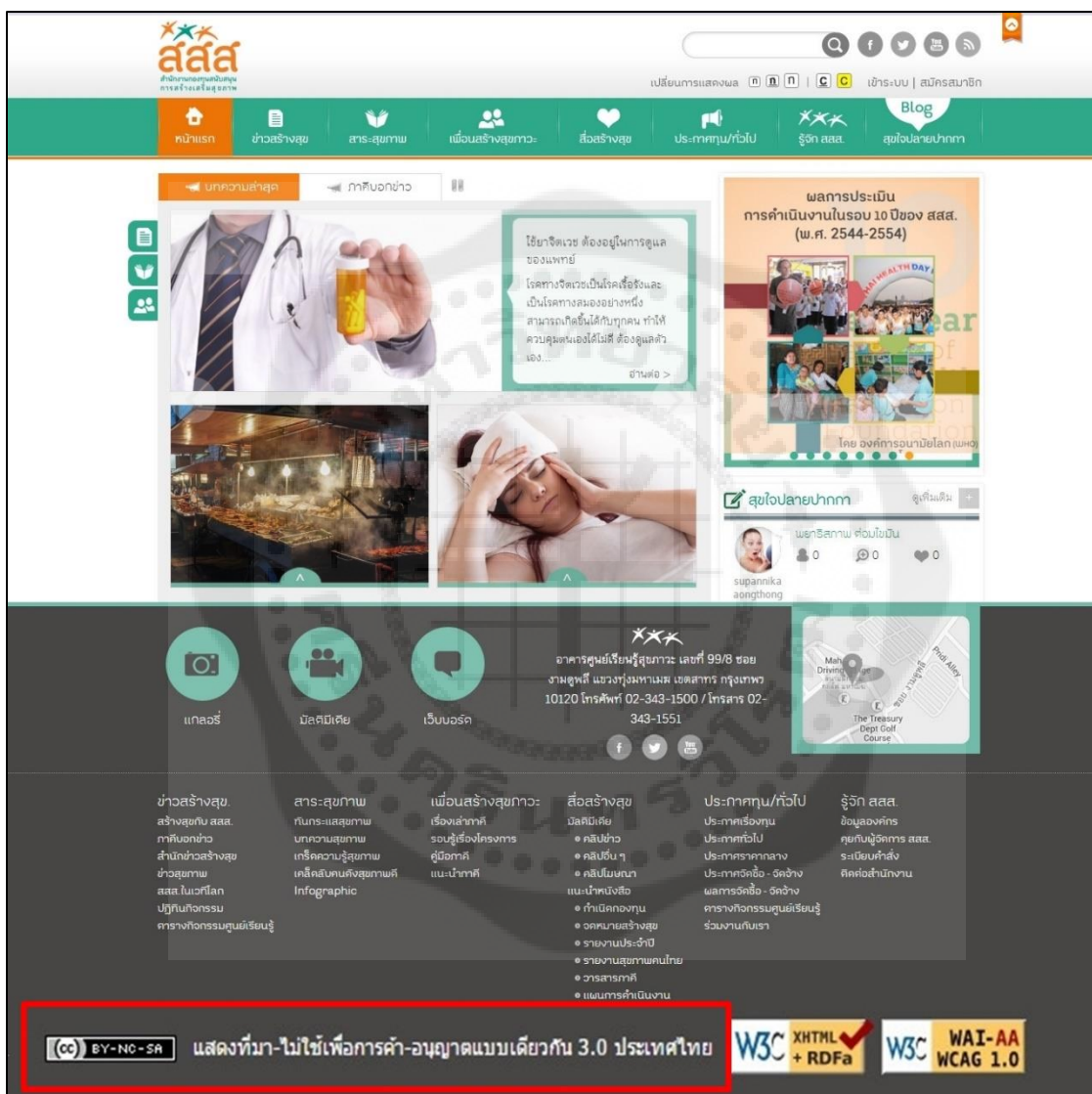
ซิมมอนส์ กล่าวว่า “ครีเอทีฟคอมมอนส์” เป็นข้อเสนอที่ช่วยปรับสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของผู้สร้างสรรค์งานและผู้ใช้งานสร้างสรรค์ เพื่อเป็นทางสายกลางระหว่าง “สงวนลิขสิทธิ์ทุกประการ” และ “ไม่สงวนลิขสิทธิ์” ซึ่งประกอบด้วยเงื่อนไขการสงวนสิทธิ์ 6 ประเภท เพื่อให้สาธารณชนสามารถนำผลงานสร้างสรรค์ไปใช้ได้อย่างถูกกฎหมาย (Simmonds. 2010: 162)

กนกวรรณ จันทร และจารุณี การี (2551: 30) กล่าวว่า “ครีเอทีฟคอมมอนส์” เป็นสัญญาที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เจ้าของลิขสิทธิ์ สามารถเปิดให้สาธารณชนนำงานของตนไปใช้ได้สะดวกขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน เพียงทำตามเงื่อนไขที่เจ้าของลิขสิทธิ์กำหนดไว้เท่านั้น (กนกวรรณ จันทร; และจารุณี การี.

เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2552 ได้มีการอนุมัติอย่างเป็นทางการให้สามารถใช้สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ในประเทศไทย ซึ่งครีเอทีฟคอมมอนส์ฉบับภาษาไทยนี้ จัดทำขึ้นในนามของ “เครือข่ายครีเอทีฟคอมมอนส์ประเทศไทย” องค์กรไม่แสวงหากำไรที่เกิดจากความร่วมมือของบริษัท สำนักกฎหมาย ธรรมนิติ สถาบันเซนจ์ฟิวชัน (ChangeFusion) และสถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งมีการนำมาปรับใช้ให้เข้ากับกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยและสามารถบังคับใช้ได้ตามกฎหมาย (กนกวรรณ จันทร; และจารุณี การี. 2551: 24-25) โดยเครือข่ายครีเอทีฟคอมมอนส์ประเทศไทย มุ่งหวังให้สังคมไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเคารพสิทธิ์ในการใช้งานโดยเฉพาะงานบนอินเทอร์เน็ตมากขึ้น อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้คนไทยได้เข้าถึงเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะในด้านการศึกษาด้านการเรียน งานเขียน ภาพถ่าย สามารถนำไปใช้พัฒนาต่อยอดสร้างงานใหม่ขึ้นมาอีก รวมถึงกระตุ้นให้เกิดการไหลเวียนขององค์ความรู้ในสังคมเสรี (สำนักกฎหมายธรรมนิติ. 2552: ออนไลน์)

ปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาชั้นนำในต่างประเทศหลายแห่ง ได้นำสัญญาอนุญาตนี้ไปใช้เพื่อประโยชน์ทางด้านการค้นคว้าวิจัย ตัวอย่างเช่น โรงเรียนแพทย์แห่งมหาวิทยาลัยมิชิแกน (University of Michigan Medical School) สถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts Institute of Technology) เป็นต้น (Carroll. 2013: 791) โดยในปี 2014 ทั่วโลก มีผลงานบนอินเทอร์เน็ต เช่น บทความ ภาพถ่าย เพลง ภาพเคลื่อนไหวกว่า 800 ล้านชิ้นที่ใช้สัญญาอนุญาตฉบับนี้และคาดว่าจะเพิ่มเป็นกว่า 1,000 ล้านชิ้นในปี 2015 ซึ่งกว่าครึ่งของผลงานเป็นการอนุญาตให้สามารถนำผลงานไปแก้ไขดัดแปลงได้ (State of the Commons. 2015: Online) สำหรับในประเทศไทย ครีเอทีฟคอมมอนส์ได้ถูกใช้อย่างแพร่หลายในเว็บไซต์

ของทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน ตัวอย่างเช่น เว็บไซต์ของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ไทยแอปอัพเดทดอทคอม (Thaiappupdate.com) สายด่วนไทยฮอตไลน์ (Thaihotline.org) ธนาคารจิตอาสา เป็นต้น ตัวอย่างของเว็บไซต์ที่มีการนำสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ไปใช้ ปรากฏดังภาพประกอบ 3 และภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 3 การใช้สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ในเว็บไซต์ สสส.¹

ที่มา : <http://www.thaihealth.or.th/>

¹สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2559). (ออนไลน์).

ที่มา : <http://www.thaiappupdate.com/legal>

²สิทธิการใช้. (2559). (ออนไลน์)

ลักษณะของสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์

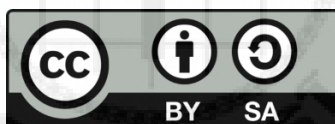
Creative Commons. (2015: Online) อธิบายถึงเงื่อนไข 6 ลักษณะ ที่เจ้าของผลงานสามารถกำหนดต่องานสร้างสรรค์บนอินเทอร์เน็ตของตน เช่น ข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เพลง ซึ่งผู้ที่จะนำงานนั้นไปใช้ต้องปฏิบัติตาม ได้แก่

1. แสดงที่มา (Attribution: BY) หมายถึง ผู้ที่นำงานสร้างสรรค์ที่ปรากฏสัญลักษณ์ “BY” ไปใช้สามารถนำงานนั้นไปเผยแพร่ ดัดแปลง เพิ่มเติมหรือแม้แต่ใช้เพื่อการค้าได้โดยต้องมีการแสดงที่มาของงานต้นฉบับดังภาพประกอบ 5

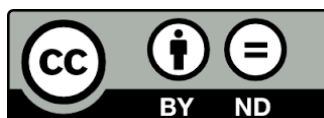
ภาพประกอบ 5 สัญลักษณ์แสดงที่มา

2. แสดงที่มา และอนุญาตแบบเดียวกัน (Attribution-Share Alike: BY-SA) หมายถึง ผู้ที่นำงานสร้างสรรค์ที่ปรากฏสัญลักษณ์ “BY-SA” ไปใช้สามารถเผยแพร่งานที่ผ่านการดัดแปลงจากงานต้นฉบับได้นำไปใช้เพื่อการค้าได้ โดยต้องมีการแสดงที่มาของงานและต้องใช้เงื่อนไขแบบเดียวกันกับงานต้นฉบับในการเผยแพร่งานนั้นดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 สัญลักษณ์แสดงที่มาและอนุญาตแบบเดียวกัน

3. แสดงที่มา และ ไม่ดัดแปลง (Attribution-NoDerivs: BY-ND) หมายถึง ผู้ที่นำงาน ผู้ที่นำงานสร้างสรรค์ที่ปรากฏสัญลักษณ์ “BY-ND” ไปใช้ สามารถเผยแพร่ หรือใช้เพื่อการค้าได้ โดยต้องปราศจากการดัดแปลงงานต้นฉบับ และต้องแสดงที่มาของงานต้นฉบับดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 สัญลักษณ์แสดงที่มาและไม่ดัดแปลง

4. แสดงที่มา ไม่ใช้เพื่อการค้า และอนุญาตแบบเดียวกัน (Attribution-Non Commercial-Share Alike: BY-NC-SA) หมายถึง ผู้ที่นำงานสร้างสรรค์ที่ปรากฏสัญลักษณ์ “BY-NC-SA” ไปใช้ สามารถเผยแพร่ ดัดแปลงงานสร้างสรรค์นั้นได้ แต่ต้องไม่ใช้เพื่อการค้า ต้องมีการแสดงที่มาของงานต้นฉบับ และต้องใช้สัญลักษณ์อนุญาตแบบเดียวกันกับงานต้นฉบับในการเผยแพร่งานนั้นดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 สัญลักษณ์แสดงที่มา ไม่ใช้เพื่อการค้า และอนุญาตแบบเดียวกัน

5. แสดงที่มา และไม่ใช้เพื่อการค้า (Attribution-Non Commercial: BY-NC) หมายถึง ผู้ที่นำงานสร้างสรรค์ที่ปรากฏสัญลักษณ์ “BY-NC” ไปใช้สามารถเผยแพร่ ดัดแปลงงานสร้างสรรค์นั้นได้ แต่ต้องไม่ใช้เพื่อการค้า และต้องมีการแสดงที่มาของงานต้นฉบับดังภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 สัญลักษณ์แสดงที่มา และไม่ใช้เพื่อการค้า

6. แสดงที่มา ไม่ใช้เพื่อการค้า และไม่ดัดแปลง (Attribution-Non Commercial-No Derivs: BY-NC-ND) หมายถึง ผู้ที่นำงานสร้างสรรค์ที่ปรากฏสัญลักษณ์ “BY-NC-ND” ไปใช้ สามารถเผยแพร่ได้เท่านั้น โดยไม่ใช้เพื่อการค้า ไม่ดัดแปลงงานต้นฉบับ และต้องแสดงที่มาของงานต้นฉบับดังภาพประกอบ 10

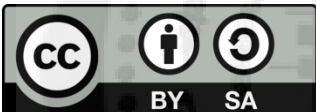
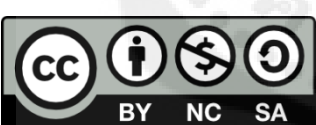

ภาพประกอบ 10 สัญลักษณ์แสดงที่มา ไม่ใช้เพื่อการค้า และไม่ดัดแปลง

กล่าวโดยสรุปสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์เป็นการอนุญาตให้ผู้อื่นนำงานที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ตไปใช้ได้ ภายใต้เงื่อนไขที่ผู้สร้างสรรค์กำหนดไว้เท่านั้น เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้สาธารณชนสามารถเข้าถึง และใช้ผลงานสร้างสรรค์บนอินเทอร์เน็ตได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ในขณะเดียวกันก็ยังคงรักษาสិทธิของผู้สร้างผลงานไว้ด้วยการกำหนดเงื่อนไขการนำไปใช้ สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์

ได้ถูกนำมาใช้ในประเทศไทยครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2552 โดยการผลักดันของ “เครือข่ายครีเอทีฟคอมมอนส์ ประเทศไทย” โดยมีการแปลสัญญาอนุญาตจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย และปรับใช้ให้เข้ากับกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทย เพื่อให้สังคมไทยเกิดการตระหนักถึงความสำคัญของการเคารพลีขสิทธิ์ในการใช้งานสร้างสรรค์บนอินเทอร์เน็ต รวมถึงเปิดโอกาสให้คนไทยได้เข้าถึง และใช้เนื้อหาที่เป็นประโยชน์โดยเฉพาะในด้านการศึกษาลักษณะสำคัญของสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ประการแรกคือ ผู้ที่ทำงานที่ปรากฏสัญลักษณ์ครีเอทีฟคอมมอนส์ไปใช้ต้องมีการอ้างอิงแหล่งที่มาของงานต้นฉบับ และประการที่สอง คือ เงื่อนไขเพิ่มเติมของการนำไปใช้ในลักษณะต่าง ๆ เช่น สามารถดัดแปลงได้ ห้ามนำไปใช้เพื่อการค้าห้ามดัดแปลงงานต้นฉบับ เป็นต้น สามารถสรุปความหมายของสัญลักษณ์แต่ละประเภทได้ ดังตาราง 3

ตาราง 3 สัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์ในสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์

สัญลักษณ์	ความหมาย
	แสดงที่มา
	แสดงที่มา, ใช้สัญญาอนุญาตแบบเดียวกัน
	แสดงที่มา, ห้ามดัดแปลง
	แสดงที่มา, ห้ามนำไปใช้เพื่อการค้า, ใช้สัญญาอนุญาตแบบเดียวกัน
	แสดงที่มา, ห้ามนำไปใช้เพื่อการค้า
	แสดงที่มา, ห้ามนำไปใช้เพื่อการค้า, ห้ามดัดแปลง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในต่างประเทศ

ครอนแนน โฟล์ทซ์ และโจนส์ (Cronan; Foltz; & Jones. 2006) ศึกษาการใช้ซอฟต์แวร์และข้อมูลในทางที่ผิดได้แก่ ทำลาย คัดลอก ใช้ซอฟต์แวร์ละเมิดลิขสิทธิ์ แจกจ่ายซอฟต์แวร์ละเมิดลิขสิทธิ์ เข้าถึง แก้ไข ปรับแต่ง หรือคัดลอกข้อมูลที่จัดเก็บในระบบสารสนเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาจำนวน 519 คน จากสามมหาวิทยาลัยในแถบมิดเวสต์ของสหรัฐอเมริกา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปร เพศ และกลุ่มสาขาวิชา ต่างส่งผลต่อการใช้ซอฟต์แวร์และข้อมูลในทางที่ผิด กล่าวคือ เพศชายมีการใช้ซอฟต์แวร์และข้อมูลในทางที่ผิดมากกว่าเพศหญิง และนักศึกษาในสาขาวิชาคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ มีการมีการใช้ซอฟต์แวร์และข้อมูลในทางที่ผิดมากกว่าสาขาวิชาศิลป-ศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และธุรกิจ สำหรับ จากการศึกษายังพบอีกว่า การประชาสัมพันธ์นโยบายในการใช้ระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยส่งผลต่อการใช้ซอฟต์แวร์และข้อมูลในทางที่ผิดของนักศึกษา โดยนักศึกษาที่ได้อ่านนโยบายการใช้ระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัย มีการใช้ซอฟต์แวร์และข้อมูลในทางที่ผิดน้อยกว่านักศึกษาที่ไม่ได้อ่านนโยบายการใช้ระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัย

เหลียง (Liang. 2007) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการละเมิดลิขสิทธิ์ในการดาวน์โหลดเพลงจากเครือข่ายแบบเพียร์ทูเพียร์ (Peer to Peer Networking) ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกา จำนวน 872 คน โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแบบแผน (Theory of Planned Behavior) ที่เชื่อว่า การแสดงพฤติกรรมของบุคคลได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยภายใน คือ ความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม (Behavioral Beliefs) และปัจจัยสิ่งแวดล้อม คือ ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (Normative Beliefs) กล่าวคือ หากบุคคลมีความเชื่อว่าการแสดงพฤติกรรมใดแล้วจะได้รับผลทางบวก ก็จะมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติในทางบวกต่อพฤติกรรมนั้น และเมื่อมีทัศนคติทางบวกก็จะเกิดเจตนาหรือแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา และในขณะเดียวกัน บุคคลจะเลือกแสดงพฤติกรรมที่เพื่อนหรือคนสำคัญของบุคคลนั้นพอใจหรือมีพฤติกรรมเลียนแบบเพื่อนหรือคนสำคัญของบุคคลนั้นซึ่งผลการศึกษาพบว่า ทั้งสองปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อพฤติกรรมการดาวน์โหลดเพลงละเมิดลิขสิทธิ์ของนักศึกษา โดยนักศึกษามีพฤติกรรมการดาวน์โหลดเพลงละเมิดลิขสิทธิ์เพราะมีทัศนคติทางบวกต่อการละเมิดลิขสิทธิ์ โดยให้เหตุผลว่า ดาวน์โหลดเพลงละเมิดลิขสิทธิ์จากเครือข่ายแบบเพียร์ทูเพียร์เนื่องจากสามารถเข้าถึงเพลงได้ง่าย และไม่เสียค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ นักศึกษาที่มีเพื่อนหรือบุคคลที่มีความสำคัญต่อนักศึกษา ที่เห็นด้วยกับการละเมิดลิขสิทธิ์ในการดาวน์โหลดเพลงละเมิดลิขสิทธิ์ นักศึกษาจะมีแนวโน้มที่ในการการดาวน์โหลดเพลงละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเช่นกัน

วิลเลียมส์ นิโคลาส และโรวแลนด์ส (Williams; Nicholas; & Rowlands. 2010) สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ต เพื่อสำรวจและศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ต ประชากรในการศึกษาได้แก่ เอกสารการวิจัยกว่า 400 ชิ้นที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตที่ทำการค้นหาจากฐานข้อมูลทางการศึกษา เช่น Web of Knowledge, EBSCO, Scopus เป็นต้น โดยใช้คำค้นหาที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์ เช่น “Digital piracy” “Intellectual property” “Filesharing” เป็นต้น จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าวพบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียนและนักศึกษา

มหาวิทยาลัยเนื้อหาของแบบสอบถามในงานวิจัยส่วนใหญ่เกี่ยวกับสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ ความถี่ของพฤติกรรมเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ต ทักษะเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ จริยธรรม เกี่ยวกับการดาวน์โหลดเพลงละเมิดลิขสิทธิ์ไปจนถึงการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับตัวอย่างพฤติกรรมละเมิด ลิขสิทธิ์ ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า ผู้ที่มีพฤติกรรมละเมิดลิขสิทธิ์ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนและนักศึกษา และกลุ่มผู้มีพฤติกรรมดังกล่าวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการละเมิดลิขสิทธิ์ว่า การละเมิดลิขสิทธิ์ไม่ถือว่าเป็น เรื่องผิดต่อจริยธรรมและเป็นการกระทำที่ยอมรับได้ ซึ่งสามารถสรุปผลการสังเคราะห์ตามตัวแปร 2 ด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล จากการสังเคราะห์งานวิจัยสรุปว่า วัยรุ่นเพศชายมีการละเมิดลิขสิทธิ์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์มากกว่าเพศหญิง และวัยรุ่นที่มีอายุน้อยกว่า มีอัตราการมีพฤติกรรมละเมิดลิขสิทธิ์สูงกว่าวัยรุ่นที่อายุน้อยโดยอ้างอิงจากจำนวนครั้งในการดาวน์โหลดโปรแกรมคอมพิวเตอร์ละเมิดลิขสิทธิ์มาใช้

2. อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยส่วนใหญ่สรุปผลไปในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับอิทธิพล ของสิ่งแวดล้อมต่อพฤติกรรมและทัศนคติต่อการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตว่า บุคคลจะมีพฤติกรรมและ ทัศนคติต่อการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตไม่ว่าจะในทางบวกหรือทางลบที่คล้ายตามกับผู้ที่อยู่รอบข้าง โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนหรือสมาชิกในครอบครัว

เฮนดริคส์ (Hendricks. 2013) ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัย ต่อการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ต (Internet piracy) ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตกลุ่ม ตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวน 152 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามทางอินเทอร์เน็ต ผลการศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการ ละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ต เช่น การดาวน์โหลดสื่อบนอินเทอร์เน็ตอย่างผิดกฎหมาย ไม่มีผลกระทบต่อ ทัศนคติและพฤติกรรมส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่างที่ดาวน์โหลด สื่อบนอินเทอร์เน็ตอย่างผิดกฎหมาย มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอินเทอร์เน็ตมากกว่าผู้ที่ไม่ดาวน์โหลด สื่อบนอินเทอร์เน็ตอย่างผิดกฎหมาย

งานวิจัยในประเทศ

นาริรัตน์ สุวรรณวารี (2543) ศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา จำนวน 400 คน โดยอาศัยกฎหมายอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ มาเป็นกรอบแนวคิดใน การศึกษาพฤติกรรมได้แก่ การใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในทางมิชอบด้วยกฎหมาย การละเมิด ความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น และการเผยแพร่ภาพอนาจารบนเครือข่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่ากิจกรรมบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาส่วนใหญ่ ได้แก่ การใช้เพื่อความ บันเทิงสูงสุด รองลงมา คือ การใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการใช้เพื่อการติดต่อสื่อสาร สำหรับผลการศึกษา พฤติกรรมจริยธรรมพบว่า โดยรวมนักศึกษามีพฤติกรรมจริยธรรมในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทุกด้านอยู่ใน ระดับน้อย ตัวแปรชั้นปี และสาขาวิชา ไม่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมจริยธรรมในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แต่ตัวแปรเพศกลับส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมจริยธรรมในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยพบว่าเพศชายมีพฤติกรรม ที่ขัดต่อจริยธรรมในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสูงกว่าเพศหญิง

สุนิดา เข้มทอง (2549) ศึกษาความตระหนักรู้ต่อการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานวรรณกรรม งานด้าน ศิลปะ-การแสดง และงานโสตทัศนบนอินเทอร์เน็ต ของนักศึกษาสังกัดสถาบันอุดมศึกษา ระดับปริญญาตรี

และโท ของสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐและเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 350 คนโดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีและโทมีความตระหนักรู้ต่อการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานวรรณกรรม งานด้านศิลปะการแสดง และงานโสตทัศนบันเทิงในระดับปานกลางส่วนตัวแปรด้าน เพศ และสาขาวิชา ไม่ส่งผลกระทบต่อความตระหนักรู้ต่อการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานวรรณกรรม งานด้านศิลปะการแสดง และงานโสตทัศนบันเทิง

พริภัทร วิทยชัยเจริญ (2551) ศึกษาความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และการตัดสินใจเลือกซื้อซีดีเพลง ของนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำนวน 372 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาเกินครึ่งมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ในระดับต่ำ การเปิดรับข่าวสารในเรื่องพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์จากสื่อมวลชนอยู่ในระดับปานกลางถึงน้อย ส่วนตัวแปรที่ส่งผลการรับรู้ ได้แก่ เพศ และกลุ่มสาขาวิชา โดยเพศหญิง มีความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มากกว่าเพศชาย และนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศึกษาศาสตร์มีความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในสายวิทยาศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ประยุกต์

สิริธร เจริญรัตน์ และ ชฎารัตน์ พิพัฒนนันท์ (2551) ศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 490 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในหมวด 1 ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติฯ ในระดับปานกลาง ในด้านตัวแปร พบกว่า ปัจจัยเพศ และการเคยได้ศึกษารายวิชาเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในชั้นเรียน ไม่ส่งผลกระทบต่อระดับความรู้ของนักศึกษาจากผลการวิจัยยังพบอีกว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้มีการเปิดสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

ไฉไล ศักดิ์วีรพงศ์ (2553) ศึกษาเนื้อหาของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และความคิดเห็นของกลุ่มผู้ใช้บริการและกลุ่มผู้ให้บริการต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ใช้บริการซึ่งเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่เข้าใช้บริการในศูนย์สารสนเทศของมหาวิทยาลัย จำนวน 80 คนและกลุ่มผู้ให้บริการซึ่งเป็นพนักงานที่สังกัดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำนวน 4 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาเนื้อหาของพระราชบัญญัติฯ พบว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มีเนื้อหาเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ เช่น การเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ การเผยแพร่ข้อมูลผิดกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากพระราชบัญญัติฉบับนี้ครอบคลุมทั้งกลุ่มของผู้ให้บริการและกลุ่มของผู้ใช้บริการ ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการพบว่า กลุ่มผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และคิดว่าการบังคับใช้ยังไม่เกิดประสิทธิผลเพราะแม้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจะมีผลบังคับใช้ตามกฎหมายนับแต่วันที่ได้ถูกประกาศแล้ว แต่การตรวจสอบและจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

ยังไม่สามารถกระทำได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ส่วนการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้บริการพบว่า ผู้ให้บริการมีความเห็นว่าหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีความตระหนักต่อการใช้คอมพิวเตอร์ให้ถูกต้องตามกฎหมาย แต่การตรวจสอบการใช้บริการของผู้ใช้บริการยังไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง

องครักษ์ อังคะรุต (2554) ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการใช้เว็บบอร์ดในการดาวน์โหลดภาพยนตร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาและคนทำงานจำนวน 400 คน ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริณทลที่เคยดาวน์โหลดภาพยนตร์ละเมิดลิขสิทธิ์ผ่านเว็บบอร์ด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการดาวน์โหลดภาพยนตร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ว่า การละเมิดลิขสิทธิ์โดยการดาวน์โหลดภาพยนตร์ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเพราะผู้ใช้ส่วนใหญ่เห็นว่ากฎหมายไม่มีบทลงโทษอย่างจริงจังต่อการกระทำดังกล่าว จากผลการศึกษา ยังพบอีกว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการใช้เว็บบอร์ดในการดาวน์โหลดภาพยนตร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ในระดับต่ำ และตัวแปรด้านเพศ ไม่ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดาวน์โหลดภาพยนตร์ละเมิดลิขสิทธิ์

ลัดดาวรรณ สุวรรณเวก (2555) ศึกษาพฤติกรรมการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 400คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษทางกฎหมายที่เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตในระดับปานกลาง พฤติกรรมการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลบนอินเทอร์เน็ตที่พบมากที่สุด คือ การดูรูปภาพในเว็บไซต์ส่วนตัวของผู้อื่นที่ตนเองไม่รู้จัก การคัดลอกข้อความของบุคคลอื่นโดยมิได้อ้างอิงแหล่งที่มา และการติดต่อ ตกแต่งรูปภาพของผู้อื่นโดยมิได้รับอนุญาต ผลการศึกษายังพบอีกว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และสาขาวิชา โดยเพศชายมีพฤติกรรมการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลมากกว่าเพศหญิง และนักศึกษาในสาขาวิชาเกี่ยวกับกฎหมายมีพฤติกรรมการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลสูงกว่าสาขาวิชาอื่น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบอีกว่า ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษส่งผลต่อพฤติกรรมการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล โดยนักศึกษาที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษทางกฎหมายเป็นอย่างดี จะมีพฤติกรรมการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลน้อยกว่านักศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจปานกลางและน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาที่ได้รับการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษทางกฎหมายแล้ว อาจเกิดความประมาท และมีพฤติกรรมละเมิดสิทธิส่วนบุคคลได้โดยง่าย

เลอลักษณ์ โอทกานนท์ (2555) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ศูนย์การศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 328 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วย การกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 อยู่ในระดับสูง ส่วนตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้แก่ ปัจจัยด้านกลุ่มสาขาวิชา โดยนักศึกษาในสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มีพฤติกรรมละเมิดพระราชบัญญัติฯ สูงกว่านักศึกษา กลุ่มสาขาวิชาอื่น ส่วนปัจจัยด้านเพศและอายุ ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

จากผลการศึกษาค้นคว้านี้ยังพบอีกว่า สื่ออินเทอร์เน็ตและโทรทัศน์เป็นแหล่งสารสนเทศที่นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพระราชบัญญัติดังกล่าว

รังสฤษฎ์ ล้อเศตอนันต์ (2556) ศึกษาการรับรู้จริยธรรมและกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนและศึกษา แผนกวิชาพาณิชยการ วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 119 คน และนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 90 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนและนักศึกษาแผนกวิชาพาณิชยการ วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา มีการรับรู้จริยธรรมและกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนตัวแปรด้านการเรียนในชั้นเรียนพบว่า การเรียนในชั้นเรียนไม่ส่งผลต่อการรับรู้จริยธรรมและกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ ของนักเรียนและศึกษาทั้งสองระดับชั้น ซึ่งมีหลักสูตรการเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย เช่น วิชากฎหมายพาณิชย์ และวิชากฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น

สุกานดา จงเสริมตระกูล (2556) พัฒนาและทดลองใช้ระบบการเรียนรู้แบบกลุ่มสืบสอบบนแหล่งทรัพยากรด้านการศึกษแบบเปิดบนอินเทอร์เน็ตเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของระบบการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อระดับการรู้สารสนเทศดิจิทัลการรับรู้จริยธรรมทางสารสนเทศ และพฤติกรรมในการใช้สารสนเทศด้านการศึกษแบบเปิดบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งหมายถึงทรัพยากรด้านการศึกษาในรูปแบบดิจิทัลจากเว็บไซต์ที่อนุญาตให้ใช้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 19 คนที่เรียนในรายวิชาวิธีวิทยาการสอนคอมพิวเตอร์ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบวัดการรู้สารสนเทศดิจิทัล แบบวัดการรับรู้จริยธรรมทางสารสนเทศและแบบสังเกตพฤติกรรมการใช้สารสนเทศแบบเปิด ผลการทดลองพบว่า หลังจากกลุ่มตัวอย่างได้ใช้ระบบการเรียนรู้แล้ว มีการรู้สารสนเทศดิจิทัลและการรับรู้จริยธรรมทางสารสนเทศเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน ในด้านพฤติกรรมการใช้สารสนเทศแบบเปิด พบว่า นักศึกษามีความตระหนักถึงสิทธิของเจ้าของผลงาน ด้วยการสืบค้นสารสนเทศจากเว็บไซต์ที่มีสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ปรากฏอยู่หรือสืบค้นสารสนเทศที่มีข้อความอนุญาตการนำไปใช้ หรือติดต่อเจ้าของผลงานโดยตรงเพื่อขออนุญาตนำผลงานชิ้นนั้นมาประยุกต์ใช้

สรุปงานวิจัยภายในประเทศมีการศึกษาทั้งในด้านความรู้และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการละเมิดลิขสิทธิ์ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการละเมิดลิขสิทธิ์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการละเมิดลิขสิทธิ์ ในระดับปานกลาง ได้แก่ งานวิจัยของ สิริธร เจริญรัตน์ และ ชฎารัตน์ พิพัฒนนันท์ (2551) สุนิดา เข้มทอง (2549) และรังสฤษฎ์ ล้อเศตอนันต์ (2556) ส่วนผลการวิจัยที่พบว่านักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการละเมิดลิขสิทธิ์ในระดับต่ำ ได้แก่ งานวิจัยของ ไฉไล ศักดิ์วีรพงศ์ (2553) และพีรภัทร วิณิชย์เจริญ (2551)

2. พฤติกรรมการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการละเมิดลิขสิทธิ์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการละเมิดลิขสิทธิ์ในระดับ

ปานกลาง ได้แก่งานวิจัยของ ลัดดาวรรณ สุวรรณเวก (2555) และพฤติกรรมเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการละเมิดลิขสิทธิ์ในระดับต่ำ ได้แก่งานวิจัยของ นาริรัตน์ สุวรรณรัตน์ (2543)

องค์กรักษ์ อังคะรุต (2554) เลอลักษณ์ โอทกานนท์ (2555) และงานวิจัยของสุกานดา จงเสริมตระกูล (2556)

จากการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการละเมิดลิขสิทธิ์สามารถจำแนกตามตัวแปรด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านเพศ จากผลการวิจัยพบว่าตัวแปรเพศที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการละเมิดลิขสิทธิ์ ได้แก่ งานวิจัยของ นาริรัตน์ สุวรรณรัตน์ (2543) พบว่า เพศชายมีพฤติกรรมที่ขัดต่อจริยธรรมการใช้อินเทอร์เน็ตสูงกว่าเพศหญิง งานวิจัยของ พิรภัทร วิณิชย์เจริญ (2551) พบว่า เพศชายมีการรับรู้เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ต่ำกว่าเพศหญิง และงานวิจัยของ ลัดดาวรรณ สุวรรณเวก (2555) พบว่า เพศชายมีพฤติกรรมละเมิดสิทธิส่วนบุคคลสูงกว่าเพศหญิง ส่วนผลการวิจัยที่พบว่าตัวแปรเพศไม่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการละเมิดลิขสิทธิ์ ได้แก่ งานวิจัยของสุนิดา เข้มทอง (2549) สิริธร เจริญรัตน์ และ ชฎารัตน์ พิพัฒน์นันท์ (2551) องค์กรักษ์ อังคะรุต (2554) และงานวิจัยของเลอลักษณ์ โอทกานนท์ (2555)

2. ด้านสาขาวิชาจากผลการวิจัยพบว่าตัวแปรสาขาวิชาที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการละเมิดลิขสิทธิ์ ได้แก่ งานวิจัยของ ลัดดาวรรณ สุวรรณเวก (2555) พบว่า นักศึกษาในสาขาวิชากฎหมาย มีพฤติกรรมละเมิดลิขสิทธิ์สูงกว่าสาขาวิชาอื่น งานวิจัยของเลอลักษณ์ โอทกานนท์ (2555) พบว่า นักศึกษาในสาขาวิชาเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์สูงกว่านักศึกษาในสาขาวิชาอื่น และงานวิจัยของพิรภัทร วิณิชย์เจริญ (2551) พบว่า ในสายวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศึกษาศาสตร์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์มากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในสายวิทยาศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ส่วนงานวิจัยของ นาริรัตน์ สุวรรณรัตน์ (2543) และสุนิดา เข้มทอง (2549) พบว่า ตัวแปรสาขาวิชาไม่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการละเมิดลิขสิทธิ์

3. ด้านการเรียนในชั้นเรียน จากผลการวิจัยพบว่าตัวแปรการเรียนในชั้นเรียนที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการละเมิดลิขสิทธิ์ ได้แก่ งานวิจัยของเลอลักษณ์ โอทกานนท์ (2555) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในหมวด 1 ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับสูง เนื่องจากมีการสอดแทรกเนื้อหาในรายวิชาทางคอมพิวเตอร์ และงานวิจัยของ สุกานดา จงเสริมตระกูล (2556) พบว่า นักศึกษามีการรู้สารสนเทศดิจิทัลและการรับรู้จริยธรรมทางสารสนเทศเพิ่มสูงหลังจากได้เรียนในชั้นเรียน ในขณะที่งานวิจัยของลัดดาวรรณ สุวรรณเวก (2555) กลับพบว่า นักศึกษาในสาขาวิชาเกี่ยวกับกฎหมายที่มีการเรียนในชั้นเรียนที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษทางกฎหมายเป็นอย่างดี จะมีพฤติกรรมการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลมากกว่านักศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจปานกลางและน้อย ส่วนการวิจัยที่พบว่า การเรียนในชั้นเรียนไม่ส่งผลต่อระดับความรู้ของนักศึกษา ได้แก่ งานวิจัยของ สิริธร เจริญรัตน์ และ ชฎารัตน์ พิพัฒน์นันท์ (2551) และรังสฤษฎ์ ล้อเศวตอนันต์ (2556)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558 จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง รวมจำนวน 318,309 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2559: ออนไลน์)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ซึ่งผ่านการเรียนรายวิชาศึกษาทั่วไปในชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มาแล้ว ของมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 แห่ง จำนวน 549 คน โดยสุ่มแบบแบ่งชั้นโควตา (Quota stratified random sampling) ตามแต่ละมหาวิทยาลัยที่มีการเรียนและไม่มีการเรียนในชั้นเรียนเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (รายวิชา มศว141 ทักษะการรู้สารสนเทศ) จำนวน 148 คน และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (รายวิชา 06016226 กฎหมายและจริยธรรมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 90040003 ทรัพย์สินทางปัญญาไทย) จำนวน 144 คน และนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยที่ไม่มีการเรียนรายวิชาศึกษาทั่วไปในชั้นเรียนเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 106 คน และมหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 151 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 549 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากมหาวิทยาลัยที่มีการเรียนรายวิชาศึกษาทั่วไปที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมายการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ ซึ่งได้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 4 คน และมหาวิทยาลัยที่ไม่มีการเรียนในรายวิชาดังกล่าว ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 4 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบทดสอบ และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 และสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ รวมทั้งหลักสูตรการเรียนการสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไปที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกฎหมายดังกล่าว เพื่อมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบและแบบสัมภาษณ์

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและสภาพการใช้และการเข้าถึงสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต มีลักษณะเป็นคำถามแบบสำรวจรายการ (Check list) และมาตรประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert scale) ได้แก่ ถูกต้องที่สุด ถูกต้อง ไม่แน่ใจ ไม่ถูกต้อง และไม่ถูกต้องเลย จำนวนทั้งหมด 55 ข้อ

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) ข้อคำถาม ประกอบด้วย ความสำคัญ การเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และข้อคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนในรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมายการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

2.1 แบบทดสอบ ผู้วิจัยนำแบบทดสอบ เสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของคำถามในเบื้องต้น จากนั้นจึงนำแบบทดสอบและแบบสัมภาษณ์เสนอผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายและการรู้สารสนเทศ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา และนำมาหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยพิจารณาเลือกเฉพาะข้อคำถามที่ได้คะแนน IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ข้อคำถามทั้งสิ้น 55 ข้อ

นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จำนวน 50 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาหาความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น ซึ่งขอบเขตของค่าความยากง่ายที่ยอมรับได้ คือ ระหว่าง 0.20–0.79 ขอบเขตของค่าอำนาจจำแนกที่ยอมรับได้ คือ 0.20 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-20) ที่ยอมรับได้ คือ 0.7 ขึ้นไป (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546: 259–262) ซึ่งแบบทดสอบครั้งแรกนี้ ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.16–0.92 ค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ -0.18–0.52 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.54

เนื่องจากแบบทดสอบยังมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยได้ปรึกษาประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามบางข้อให้มีความชัดเจน โดยใช้สำนวนภาษาให้กระชับขึ้นและตัดข้อคำถามบางข้อออกไป จนเหลือข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 40 ข้อ ดังนี้

ข้อคำถามเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ได้แก่

ข้อ 1 “บุคคลสามารถส่งอีเมลโดยใช้บัญชีของผู้อื่นได้โดยไม่ผิดกฎหมาย ถ้ากระทำโดยพลั้งเพลอหรือไม่เจตนา” แก้ไขเป็น “แต่งใช้อีเมลของผู้อื่นที่ log in ค้างไว้ส่งอีเมลของตนเองไปโดยสำคัญผิดว่าเป็นบัญชีอีเมลของตน”

ข้อ 3 “การ log in เครื่องคอมพิวเตอร์ของญาติ เพื่อใช้งานโดยไม่ได้รับอนุญาต จัดว่าเป็น “การเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบ” แก้ไขเป็น “ดำ log in เครื่องคอมพิวเตอร์ของญาติเพื่อใช้งานโดยไม่ได้รับอนุญาต”

ข้อ 6 “บุคคลสามารถเปิดเผยข้อมูลการเงินของดาราได้โดยไม่ผิดกฎหมาย เพราะดาราจัดเป็นบุคคลสาธารณะ” แก้ไขเป็น “แก้วสามารถเปิดเผยข้อมูลการเงินของดาราได้ เพราะดาราจัดเป็นบุคคลสาธารณะ”

ข้อ 9 “เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยสร้างโปรแกรมส่งข้อความโฆษณาอัตโนมัติไปยังทุกอีเมลของมหาวิทยาลัย และส่งต่อตามบัญชีผู้ติดต่อของทุกอีเมล เพื่อให้การประชาสัมพันธ์มีประสิทธิภาพมากที่สุด” แก้ไขเป็น “มดส่ง Spam mail เพื่อประชาสัมพันธ์ร้านอาหารเปิดใหม่ของตน”

ข้อคำถามเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ได้แก่

ข้อ 20 “ข่าวสารประจำวัน กฎหมาย คำพิพากษาของศาล และรายงานของทางราชการงานจัดเป็นงานอันไม่มีลิขสิทธิ์” แก้ไขเป็น “กฎหมายและรัฐธรรมนูญจัดเป็นงานอันไม่มีลิขสิทธิ์”

ข้อ 22 “แมนแต่งเพลงแล้วอัปโหลดคลิปวิดีโอลงเว็บยูทูบ เพลงที่แมนแต่งขึ้นยังไม่ถือเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์เนื่องจากยังไม่ได้จดลิขสิทธิ์กับกรมทรัพย์สินทางปัญญา” แก้ไขเป็น “งานสร้างสรรค์ที่ผู้สร้างสรรค์นำไปจดลิขสิทธิ์กับกรมทรัพย์สินทางปัญญาเท่านั้นจึงถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์”

ข้อ 28 “การอัปโหลดคลิปวิดีโอคอนเสิร์ตเพียงบางช่วงบางตอนแล้วนำมาเผยแพร่ในเว็บยูทูบเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์” แก้ไขเป็น “ปั่นปั่นใช้มือถือถ่ายคลิปคอนเสิร์ตเพียงบางตอนแล้วนำมาเผยแพร่ในเว็บยูทูบ”

ข้อ 31 “วิชานำภาพถ่ายจากอินเทอร์เน็ตมาจัดทำรายงานแต่มีการตัดชื่อเจ้าของภาพออกไป ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์” แก้ไขเป็น “วิชัยใช้โปรแกรมลบลายน้ำออกจากภาพที่ดาวน์โหลดจากเว็บมาใส่ในรายงานของตน”

ข้อคำถามเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ ได้แก่

ข้อ 34 “สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์สามารถนำมาใช้กับผลงานสร้างสรรค์ทั้งสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์” แก้ไขเป็น “สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์สามารถนำมาใช้กับผลงานสร้างสรรค์ที่เป็นสื่อดิจิทัลเท่านั้น”

ข้อ 40 “ธีรวิทย์นำเพลงที่เผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ที่มีสัญลักษณ์ BY-NC-ND มาดัดแปลงและโพสต์ลงเว็บยูทูบ การกระทำของธีรวิทย์เป็นการละเมิดสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ที่ห้ามดัดแปลงงาน” แก้ไขเป็น “ธีรวิทย์นำเพลงที่เผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ที่มีสัญลักษณ์ BY-NC-ND มาเรียบเรียงทำนองใหม่และโพสต์ลงเว็บยูทูบ”

นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบครั้งที่ 2 กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีกรุงเทพ จำนวน 50 คน แล้วนำผลการทดลองใช้แบบทดสอบมาวิเคราะห์ ค่าความยากง่าย (Difficulty) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) อีกครั้ง แบบทดสอบนี้วิเคราะห์ผลความยากได้ 0.22–0.84 ค่าอำนาจจำแนกได้ 0.20–0.64 และค่าความเชื่อมั่น 0.74 จึงนับว่าแบบทดสอบดังกล่าวมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้จริง

2.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ เสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของคำถามในเบื้องต้น จากนั้นจึงนำแบบทดสอบและแบบสัมภาษณ์เสนอผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายและการรู้สารสนเทศ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาและนำมาหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยพิจารณาเลือกเฉพาะข้อคำถามที่ได้คะแนน IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งได้ข้อคำถามทั้งสิ้น 7 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะ 1 ตั้งแต่วันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2559 ถึง วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2560 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบทดสอบ ด้วยการแจกแบบทดสอบด้วยตนเองและให้ผู้อื่นแจกแบบทดสอบให้ โดยทำเรื่องขออนุญาตขอเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากคณะบดีคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และส่งแบบทดสอบให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายสารบรรณแต่ละคณะดำเนินการส่งต่อไปให้กับอาจารย์ประจำรายวิชาต่าง ๆ ผู้วิจัยได้แจกแบบทดสอบ จำนวน 780 ชุด ได้รับแบบทดสอบกลับคืนมาจำนวน 561 ชุด และนำมาคัดเลือกเฉพาะแบบทดสอบที่มีคำตอบสมบูรณ์สำหรับใช้ในการวิเคราะห์ ได้จำนวนทั้งสิ้น 549 ชุด คิดเป็นร้อยละ 70.37 ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 มหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร	จำนวน ประชากร	จำนวน แบบทดสอบ ที่แจก	แบบทดสอบ ที่ได้รับคืน	ร้อยละ ที่ได้รับคืน
มีการเรียนกฎหมายที่เกี่ยวข้องฯ ในชั้นเรียน				
1. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	12,665	210	148	18.20
2. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง	19,360	210	144	18.59
รวม	32,025	420	287	36.79
ไม่มีการเรียนกฎหมายที่เกี่ยวข้องฯ ในชั้นเรียน				
1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	26,098	180	106	14.23
2. มหาวิทยาลัยมหิดล	16,504	180	151	19.35
รวม	42,602	360	262	33.58
รวมทั้งสิ้น	74,627	780	549	70.37

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยระยะที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 28 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2560 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์นักศึกษาที่คัดเลือกจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีการเรียนในชั้นเรียน จำนวน 4 คน และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยมหิดลที่ไม่มีการเรียนในชั้นเรียน จำนวน 4 คน โดยใช้เวลาสัมภาษณ์รายละ 20 นาที เมื่อการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นแต่ละครั้ง ผู้วิจัยสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อประเมินความครบถ้วนของข้อมูล โดยคัดเลือกจากนักศึกษาที่ตอบแบบทดสอบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตและสมัครใจที่จะให้สัมภาษณ์ ทั้งนี้ แบบสัมภาษณ์ดังกล่าวผ่านการรับรองจากคณะกรรมการโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้วว่าเป็นแบบสัมภาษณ์มีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ผู้วิจัยได้ชี้แจงเกี่ยวกับสิทธิของผู้ให้สัมภาษณ์และลงนามเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อแสดงความยินยอมให้สัมภาษณ์

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและสภาพการใช้และการเข้าถึงสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของผู้ตอบแบบทดสอบ ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	มาก

2.50 – 3.49	หมายถึง	ปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	น้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด

2. วิเคราะห์ข้อมูลการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของผู้ตอบแบบทดสอบด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเกณฑ์การแปลความหมายระดับการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตตามแนวคิดของ เบสท์ (Best. 1970: 204-208) ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	มีการรู้กฎหมายมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	มีการรู้กฎหมายมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	มีการรู้กฎหมายปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	มีการรู้กฎหมายน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	มีการรู้กฎหมายน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.1 ถอดคำสัมภาษณ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ แล้วนำมาจัดพิมพ์ให้เป็นเนื้อหาในรูปแบบแฟ้มเอกสาร

3.1 ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาจากการถอดคำสัมภาษณ์กับข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึก

3.3 สรุปประเด็นคำสัมภาษณ์ และจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นที่มีความสัมพันธ์กับความมุ่งหมายของการวิจัย

3.4 วิเคราะห์ข้อมูลให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบทดสอบ ใช้สถิติค่าความถี่ และค่าร้อยละ
2. ข้อมูลสภาพการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของผู้ตอบแบบทดสอบ และคะแนนการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ข้อมูลเปรียบเทียบตัวแปรเพศ และการเรียนในชั้นเรียน กับระดับการรู้กฎหมาย ใช้สถิติ t-test
4. ข้อมูลเปรียบเทียบตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา กับระดับการรู้กฎหมาย ใช้สถิติ F-test หากพบความแตกต่างจะทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Sheffe's method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t (t-distribution)
f	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาการกระจายของ F (F-distribution)
Sig.	แทน	ค่าความน่าจะเป็นสำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ
df	แทน	ขั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedoms)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
วท	แทน	กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
วส	แทน	กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
มส	แทน	กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลและสภาพการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต
2. การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร
3. การเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปร เพศ กลุ่มสาขาวิชา และการเรียนในชั้นเรียน
4. การเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามตัวแปร เพศ กลุ่มสาขาวิชา และการเรียนในชั้นเรียน

5. การเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปร เพศ กลุ่มสาขาวิชา และการเรียนในชั้นเรียน

6. ความต้องการด้านการเรียนการสอนกฎหมายที่เกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย มีดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลและสภาพการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

ปรากฏดังตาราง 5-6

ตาราง 5 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบทดสอบ

สถานภาพ	จำนวน (n)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	199	36.2
หญิง	350	63.8
รวม	549	100.0
ชั้นปี		
ชั้นปี 3	319	58.1
ชั้นปี 4	230	41.9
รวม	549	100.0
กลุ่มสาขาวิชา		
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	155	28.2
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	225	41.1
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	168	30.6
รวม	549	100.0
มหาวิทยาลัยที่สังกัด		
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	106	19.3
มหาวิทยาลัยมหิดล	151	27.3
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	148	27.0
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า	144	26.2
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง		
รวม	549	100.0
การเรียนในชั้นเรียน		
มี	208	37.9
ไม่มี	341	62.1
รวม	549	100.0

ตาราง 5 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (n)	ร้อยละ
ช่วงเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด		
08.01 น. – 12.00 น.	13	2.4
12.01 น. – 16.00 น.	15	2.7
16.01 น. – 20.00 น.	108	19.7
20.01 น. – 24.00 น.	373	67.9
24.01 น. – 04.00 น.	35	6.7
04.01 น. – 08.00 น.	5	0.9
รวม	549	100.0
ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อวัน		
0-4 ชั่วโมง	132	24.1
5-8 ชั่วโมง	254	46.4
9-12 ชั่วโมง	113	20.4
12 ชั่วโมงขึ้นไป	50	9.1
รวม	549	100.0

จากตาราง 5 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบทดสอบ พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 549 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 350 คน (ร้อยละ 63.8) กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 3 จำนวน 319 คน (ร้อยละ 58.1) ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 225 คน (ร้อยละ 41.1) ไม่มีการเรียนกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตในชั้นเรียน จำนวน 340 คน (ร้อยละ 61.9) ช่วงเวลาที่นักศึกษามีการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือ ช่วงเวลา 20.01 น.-24.00 น. จำนวน 373 คน (ร้อยละ 67.9) และใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ย 5-8 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 254 คน (ร้อยละ 46.4)

ตาราง 6 สภาพการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

สภาพการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
วัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ต			
เพื่อการศึกษาค้นคว้า	3.81	0.762	มาก
เพื่อความบันเทิง	4.44	0.978	มาก
เพื่อการติดต่อสื่อสาร	4.18	0.796	มาก
การติดตามข่าวสารประจำวันหรือเรื่องที่สนใจทั่วไป	3.8	0.854	ปานกลาง
รวม	4.05	0.49	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

สภาพการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
กิจกรรมบนอินเทอร์เน็ต			
รับ-ส่งอีเมล	3.15	0.96	ปานกลาง
ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์	4.19	0.85	มาก
อ่านหรือติดตามข่าวสาร/บทความ/หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	3.79	0.83	มาก
ค้นหาข้อมูล	4.01	0.78	มาก
ดูโทรทัศน์/ดูภาพยนตร์/ฟังวิทยุออนไลน์	3.94	0.98	มาก
ดาวน์โหลดซอฟต์แวร์/เพลง/ละคร/เกม	3.62	1.02	มาก
เล่นเกมออนไลน์	2.97	1.37	ปานกลาง
ซื้อ/ขายสินค้าและบริการออนไลน์	2.86	1.19	ปานกลาง
จอง/ซื้อตั๋วโดยสาร ภาพยนตร์ หรืออื่น ๆ	2.56	1.12	ปานกลาง
ทำธุรกรรมทางการเงินกับธนาคารหรืออื่น ๆ	2.68	1.25	ปานกลาง
รวม	3.37	0.57	ปานกลาง
การรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตนอกจากการเรียนในชั้นเรียน			
สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Line, IG, Twitter	3.79	1.08	มาก
เว็บไซต์ เช่น กรมทรัพยากรทางปัญญา สำนักข่าว	2.89	1.09	ปานกลาง
โทรทัศน์	2.91	1.00	ปานกลาง
วิทยุ	2.16	1.06	น้อย
หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร	2.49	0.97	น้อย
บุคคลใกล้ชิด ได้แก่ ครอบครัว ญาติพี่น้อง และเพื่อน	2.91	1.10	ปานกลาง
ห้องสมุด	2.40	10.8	น้อย
รวม	2.79	0.76	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงสภาพการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต พบว่า วัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือ เพื่อความบันเทิง ($\bar{X} = 4.44$) กิจกรรมบนอินเทอร์เน็ต คือ ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ ($\bar{X} = 4.19$) และการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด ($\bar{X} = 3.79$)

2. การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร ปรากฏดังตาราง 7

ตาราง 7 การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550	3.29	0.95	ปานกลาง
พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558	3.84	0.82	มาก
สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์	3.43	0.74	ปานกลาง
รวม	3.52	0.76	มาก

จากตาราง 7 แสดงการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตพบว่า โดยรวมนักศึกษา มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตโดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษามีการรู้กฎหมายฯ ในระดับมาก ได้แก่ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ($\bar{X} = 3.84$) และมีการรู้กฎหมายฯ ในระดับปานกลาง ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ($\bar{X} = 3.29$) และสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ ($\bar{X} = 3.43$)

3. การเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปร เพศ กลุ่มสาขาวิชา และการเรียนในชั้นเรียน ปรากฏดังตาราง 8-11

ตาราง 8 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 จำแนกตามตัวแปรเพศ

การรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
รวม	3.24	0.68	3.15	0.66	0.27	0.09

$$t(.05; df 480 = 0.18)$$

จากตาราง 8 แสดงการเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.09 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ($0.09 > 0.05$) หมายความว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตาราง 9 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 จำแนกตามตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา

การรู้กฎหมายเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	f	Sig.
	ระหว่างกลุ่ม	2	223.09	111.54	22.12	0.00*
	ภายในกลุ่ม	478	2409.52	5.041		
	รวม	480	2632.62			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 แสดงการเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 จำแนกตามตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า .05 ($0.00 < 0.05$) หมายความว่า นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 จึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Sheffe's method) ปรากฏดังตาราง 10

ตาราง 10 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในรายคู่ที่พบความแตกต่าง

กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{X}$	มส	วท	วส
		3.32	3.27	2.77
มส	3.32	-	(0.05)	0.55* (0.00)
วท	3.27	-	-	0.5* (0.00)
วส	2.77	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 แสดงการเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในรายคู่ที่พบความแตกต่าง พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขานิติศาสตร์และสังคมศาสตร์กับนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีค่า Sig. เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า .05 ($0.00 < 0.05$) หมายความว่า นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาดังกล่าว มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชา

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีการรู้กฎหมายมากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยมีผลต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.55

นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีค่า Sig. เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า .05 ($0.00 < 0.05$) หมายความว่า นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาดังกล่าว มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการรู้กฎหมายมากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยมีผลต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.5

ส่วนรายคู่อื่น ไม่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 จำแนกตามตัวแปรการเรียนรู้ในชั้นเรียน

การรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550	การเรียนรู้ในชั้นเรียน				t	Sig.
	มี		ไม่มี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
รวม	3.39	0.65	3.06	0.59	-0.98	0.00*

t (.05; df 421.36 = 0)

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงการเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 จำแนกตามตัวแปรการเรียนรู้ในชั้นเรียน พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.00 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 ($0.00 < 0.05$) หมายความว่า นักศึกษาที่มีการเรียนพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในชั้นเรียนกับนักศึกษาที่ไม่มีการเรียนในชั้นเรียน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 โดยนักศึกษาที่มีการเรียนในชั้นเรียน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มากกว่านักศึกษาที่ไม่มีการเรียนในชั้นเรียน

4. การเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปรเพศ กลุ่มสาขาวิชา และการเรียนในชั้นเรียน ปรากฏดังตาราง 12-15

ตาราง 12 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 จำแนกตามตัวแปรเพศ

การรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
	รวม	3.72	0.94	3.53		

$$t(.05; df 480 = 0.34)$$

จากตาราง 12 แสดงการเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.16 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ($0.16 > 0.05$) หมายความว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการรู้การรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4

ตาราง 13 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 จำแนกตามตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา

การรู้กฎหมายเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	f	Sig.
	ระหว่างกลุ่ม	2	883.21	441.60		
	ภายในกลุ่ม	478	3660.16	7.65	57.67	0.00*
	รวม	480	2632.62			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงการเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 จำแนกตามตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า .05 ($0.00 < 0.05$) หมายความว่า นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 จึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Sheffe's method) ปรากฏดังตาราง 14

ตาราง 14 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ในรายคู้ที่พบความแตกต่าง

กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{X}$	มส	วท	วส
		3.78	3.85	2.78
มส	3.78	-	(-0.07)	1.00*
				(0.00)
วท	3.85	-	-	1.07*
				(0.00)
วส	2.78	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงการเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ในรายคู้ที่พบความแตกต่าง พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีค่า Sig. เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า .05 ($0.00 < 0.05$) หมายความว่า นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาดังกล่าว มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีการรู้กฎหมายมากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยมีผลต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00

นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีค่า Sig. เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า .05 ($0.00 < 0.05$) หมายความว่า นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาดังกล่าว มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการรู้กฎหมายมากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยมีผลต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.07

ส่วนรายคู้อื่น ไม่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 จำแนกตามตัวแปรการเรียนในชั้นเรียน

การรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558	การเรียนในชั้นเรียน				t	Sig.
	มี		ไม่มี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
รวม	3.98	0.66	3.41	1.02	-2.29	0.00*

t(.05; df 455.73 = 0)

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 แสดงการเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 จำแนกตามตัวแปรการเรียนรู้ในชั้นเรียน พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.00 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 ($0.00 < 0.05$) หมายความว่า นักศึกษาที่มีการเรียนพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ในชั้นเรียนกับนักศึกษาที่ไม่มีการเรียนในชั้นเรียนมีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6 โดยนักศึกษาที่มีการเรียนในชั้นเรียน มีการรู้กฎหมายมากกว่านักศึกษาที่ไม่มีการเรียนในชั้นเรียน

5. การเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ จำแนกตามตัวแปร เพศ กลุ่มสาขาวิชา และการเรียนในชั้นเรียน ดังปรากฏในตาราง 16-19

ตาราง 16 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ จำแนกตามตัวแปรเพศ

การรู้กฎหมายเกี่ยวกับ สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
รวม	3.13	1.05	3.13	0.52	-0.22	0.24

$$t(.05; df 479 = 0.97)$$

จากตาราง 16 แสดงการเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.24 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ($0.24 > 0.05$) หมายความว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการรู้การรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 7

ตาราง 17 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ จำแนกตามตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา

การรู้กฎหมายเกี่ยวกับ สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	f	Sig.
	ระหว่างกลุ่ม	2	38.034	19.017	7.47	0.00*
	ภายในกลุ่ม	477	1212.66	2.544		
	รวม	479	1251.70			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 แสดงการเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ จำแนกตามตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า .05 ($0.00 < 0.05$) หมายความว่า นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 8 จึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Sheffe's method) ปรากฏดังตาราง 19

ตาราง 18 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ในรายคู่ที่พบความแตกต่าง

	กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{X}$	มส	วท	วส
การรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์			2.9	3.3	3.13
	มส	2.9	-	-	-
	วท	3.3	0.4*	-	-
	วส	3.13	(-0.001)	0.26	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงการเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ ในรายคู่ที่พบความแตกต่าง พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับ นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีค่า Sig. เท่ากับ -0.001 ซึ่งน้อยกว่า .05 ($-0.001 < 0.05$) หมายความว่า นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาดังกล่าว มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ มากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยมีผลต่างของค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.4

ส่วนรายคู่อื่น ไม่พบว่ามีค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 19 เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ จำแนกตามตัวแปร การเรียนในชั้นเรียน

การรู้กฎหมายเกี่ยวกับ สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์	การเรียนในชั้นเรียน				t	Sig.
	มี		ไม่มี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
รวม	3.87	0.76	3.00	0.98	-5.28	0.00*

t (.05; df 118.78 = 0)

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 แสดงการเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ จำแนกตามตัวแปรการเรียนรู้ในชั้นเรียน พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.00 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 ($0.00 < 0.05$) หมายความว่า นักศึกษาที่มีการเรียนสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ในชั้นเรียนกับนักศึกษาที่ไม่มีการเรียนในชั้นเรียน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 9 โดยนักศึกษาที่มีการเรียนในชั้นเรียน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ มากกว่านักศึกษาที่ไม่มีการเรียนในชั้นเรียน

6. ความต้องการด้านการเรียนการสอนกฎหมายที่เกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์นักศึกษาที่มีการเรียนในชั้นเรียน จำนวน 4 คน และนักศึกษาที่ไม่มีการเรียนในชั้นเรียน จำนวน 4 คน ซึ่งสรุปผลการวิจัย ดังนี้

6.1 ความสำคัญของการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต พบว่า ทั้งนักศึกษาที่มีการเรียนในชั้นเรียนและไม่มีการเรียนในชั้นเรียน ต่างตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต โดยคิดเห็นว่าการเรียนในชั้นเรียนมีประโยชน์ต่อนักศึกษาเป็นอย่างมากและทำให้ทราบเกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวมากขึ้น ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อการทำรายงาน/โครงการ และไม่ลอกเลียนวรรณกรรมด้วยการอ้างอิง รวมถึงการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งนักศึกษามีความเกรงกลัวว่าจะทำผิดกฎหมาย เพราะหากไม่มีการรู้กฎหมายดังกล่าว อาจทำผิดกฎหมายและข้อบังคับได้+โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น การเผยแพร่ข้อมูลที่ทำให้ผู้อื่นเสียหาย เป็นต้น ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“จำเป็นมาก นักศึกษาต้องทำรายงาน ตอนอยู่มัธยมไม่เคยรู้อะไรเลย แต่พอมาได้เรียน แล้วก็ระวังมากขึ้น ก็จะคิดอยู่ตลอด กลัวผิดกฎหมาย เพราะบางทีก็ชอบตัดต่อหน้าเพื่อนแล้วส่งให้เพื่อน อะไรแบบนี้”

(นักศึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560)

“มีประโยชน์เพราะต้องหาข้อมูลมาทำรายงานอยู่แล้ว เราต้องเอาข้อมูลเค้ามาโดยไม่อ้างอิงก็ผิดกฎหมาย พอเรียนแล้วเวลาทำงานก็ต้องทำตามกฎหมายตลอด จำเป็นด้วย เพราะเห็นเพื่อนต่างคณะบางคนก็ยังไม่รู้วิธีการเขียนอ้างอิง”

(นักศึกษาคนที่ 3, สัมภาษณ์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560)

“มีประโยชน์ค่ะ ถ้าเราไม่ได้เรียนเราก็ทำผิดโดยไม่รู้ตัว ถ้ารู้กฎหมายก็มีประโยชน์เวลาทำรายงาน อย่างการเขียนอ้างอิง ตอนอยู่มัธยมก็ไม่ว่าต้องใส่อ้างอิงด้วย”

(นักศึกษาคนที่ 4, สัมภาษณ์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560)

“สำหรับหนูคิดว่ามีประโยชน์ บางทีเราอาจจะทำผิดกฎหมาย เพราะความไม่รู้ของเรา ตอนปี 1 ไปอบรมการใช้ห้องสมุด เค้าก็สอนแค่วิธีหาหนังสือ วิธีการเขียนอ้างอิง ถ้ามีเปิดสอนได้

ก็ดี แต่อยากให้ป็นวิชาบังคับต้องเรียนไปเลย เพราะถ้าเป็นแค่วิชาเลือก แคได้ยื่นชื่อกฎหมาย ก็ดูเป็นวิชาที่หนักค่ะ”

(นักศึกษาคนที่ 5, สัมภาษณ์ วันที่ 17 มีนาคม 2560)

“ผมว่าจำเป็นสำหรับทุกคนที่ใช้อินเทอร์เน็ตเลยครับ เพราะบางทีก็อาจจะทำผิดกฎหมายกันโดยไม่รู้ตัว ง่าย ๆ เลยพวกชอบเอาภาพมาจากเน็ตแล้วไม่มีการอ้างอิงนี้เห็นประจำ”

(นักศึกษาคนที่ 8, สัมภาษณ์ วันที่ 17 มีนาคม 2560)

นอกจากนี้ยังพบว่าทั้งนักศึกษาที่มีการเรียนและนักศึกษาที่ไม่มีการเรียนในชั้นเรียนมีความต้องการให้มหาวิทยาลัยมีการเพิ่มชั่วโมงการสอนและปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยมากขึ้น รวมถึงต้องการให้มีการเปิดรายวิชาที่สอนกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเป็นรายวิชาบังคับ เพราะเป็นกฎหมายที่นักศึกษาจำเป็นต้องรับทราบ ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“คือจริง ๆ พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ 37 เก่าแล้วอยากให้สอน พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ 58 และ การกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ว่าเค้าเพิ่มกฎหมายอะไรมาแล้ว และการละเมิดสิทธิ์ดาราด้วย เพราะวัยพวกผมดารามีส่วนสำคัญ ถ้าไปละเมิดสิทธิ์เค้าก็อาจจะโดนฟ้องได้ ”

(นักศึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560)

“อยากให้มหาลัยเพิ่มชั่วโมงสอนให้มากกว่านี้ อาจจะเปิดเป็นรายวิชาไปเลย”

(นักศึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560)

“อยากให้สอน พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ให้ละเอียดขึ้น และพวกการหมิ่นประมาท เพราะบางคนก็โพสต์คำคนอื่น ประจานคนอื่นบนเฟซบุ๊ก พอทำผิดกฎหมายก็จะมาอ้างว่าไม่รู้กฎหมายไม่ได้”

(นักศึกษาคนที่ 4, สัมภาษณ์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560)

“น่าจะให้มีสอนค่ะ เพราะจำเป็นทั้งนักศึกษาและคนทั่วไปด้วย เพราะถ้าจะก๊อปปี้ข้อมูลบางคนก็ไม่ว่าทำให้อีกกฎหมาย อยู่ ๆ ดิก็อาจผิดกฎหมายโดยไม่รู้ตัว”

(นักศึกษาคนที่ 7, สัมภาษณ์ วันที่ 17 มีนาคม 2560)

“อยากให้มีสอนครับ เพราะเราจะได้รู้ว่าเราควรจะทำอะไรและไม่ทำอะไรใน Social Network ส่วนมากอาจารย์สอนแค่เขียนอ้างอิง”

(นักศึกษาคนที่ 8, สัมภาษณ์ วันที่ 17 มีนาคม 2560)

6.2 วิธีการเรียนการสอนของอาจารย์ พบว่า ส่วนใหญ่อาจารย์ผู้สอนจะมีการกล่าวถึงเนื้อหาและยกตัวอย่างเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ส่วนวิธีการสอนและรูปแบบที่ทำให้นักศึกษาสามารถเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายได้ง่ายขึ้น พบว่า นักศึกษามองว่า การสอนแบบยกตัวอย่างในชีวิตประจำวัน สรุบน้ำ

และให้ไปศึกษาด้วยตนเอง ทำให้จดจำและเข้าใจได้มากกว่า เนื่องจากมาตรากฎหมายนั้นยากต่อการจดจำ
ดังคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“มีสไลด์และยกตัวอย่างประกอบที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันทำให้เข้าใจง่ายขึ้นค่ะ”

(นักศึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560)

“ส่วนใหญ่อาจารย์ก็ฉายสไลด์แล้วก็ยกตัวอย่างประกอบค่ะ ก็จำไม่ค่อยได้เพราะ พ.ร.บ.
คอมฯ ภาษากฎหมายเข้าใจและจำยากค่ะ”

(นักศึกษาคนที่ 3, สัมภาษณ์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560)

“อาจารย์สอนสนุก ชอบเล่าเรื่องประกอบ ทำให้นักศึกษาสนใจมากขึ้น ”

(นักศึกษาคนที่ 4, สัมภาษณ์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560)

“อยากให้สอนเนื้อหาแล้วให้ไปศึกษาด้วยตัวเองเพิ่มเติม จะทำให้จำได้นานขึ้น ดีกว่า
มาให้เนื้อหาเยอะ ๆ แล้วจำไม่ได้”

(นักศึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560)

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนกฎหมายดังกล่าวว่า มีความเข้าใจ
สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์มากที่สุด เนื่องจากมีลักษณะเป็นสัญลักษณ์ทำให้จำได้ง่าย และหาก
สามารถนำพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และ
พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ออกแบบให้อยู่ในรูปของอินโฟกราฟฟิก (Infographic) ก็จะสามารถทำให้เข้าใจได้
ง่ายขึ้น ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“พอเรียนแล้วรู้สึกว่ครีเอทีฟคอมมอนส์เข้าใจง่ายสุดครับ เพราะมันเป็นสัญลักษณ์
จำง่ายดี”

(นักศึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560)

“เคยเห็นในเฟซบุ๊กที่เพื่อนแชร์เกี่ยวกับลิขสิทธิ์มา เป็นแบบอินโฟกราฟฟิก น่าสนใจ
และเข้าใจง่าย อย่างบอร์ดประชาสัมพันธ์ข้อมูลของมหาวิทยาลัยก็เก่า ถ้าทำเป็นอินโฟกราฟฟิกมันสวย
เข้าใจง่าย ข้อมูลกฎหมายมันเข้าถึงยาก เด็ก ๆ ก็ขี้เกียจอ่าน”

(นักศึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560)

“ที่เรียนมาทั้ง 3 ตัว คือคิดว่าครีเอทีฟคอมมอนส์จำง่ายสุดค่ะ เพราะเป็นรูปชัดเจน
กฎหมายตัวอื่นเป็นภาษาทางการจำยากค่ะ”

(นักศึกษาคนที่ 3, สัมภาษณ์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560)

6.3 การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและการรับรู้จากสื่อต่าง ๆ พบว่า นักศึกษามีการค้นคว้าเพิ่มเติมจากเว็บ Google เป็นหลัก โดยเลือกเข้าเว็บไซต์ที่น่าเชื่อถือ เช่น เว็บไซต์ของกรมทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น รวมถึงจากเฟซบุ๊ก ดังคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ไปค้นคว้าเพิ่มเติมในเพจ Drama Lawyer บางทีเค้าก็จะลงเกี่ยวกับกฎหมาย ลิขสิทธิ์ว่าทำแบบนี้ผิดกฎหมาย บางทีทำรายงานก็ค้นใน Google ดู แล้วก็ติดตามข่าวในโทรทัศน์ด้วย”

(นักศึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560)

“ไปค้นคว้าเพิ่มเติมเพราะมีการออกในข้อสอบ ส่วนใหญ่เข้า Google ก่อน แต่เราก็เช็คเว็บหน่อยว่ามีความน่าเชื่อถือมั้ย ก็จะเลือกพวกเว็บไซต์ขององค์กร”

(นักศึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560)

“ก็มีค้นคว้าเพิ่ม ก็เข้า Google แล้วเลือกเว็บที่น่าเชื่อถือ แล้วชอบอ่านในเฟซบุ๊ก ที่เพื่อนแชร์มา ห้องสมุดก็ควรประชาสัมพันธ์กฎหมายพวกนี้ เพราะบางคนก็ไม่เคยเรียนมา”

(นักศึกษาคนที่ 3, สัมภาษณ์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560)

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษามีการรับรู้กฎหมายดังกล่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด โดยมองว่า สื่อสังคมออนไลน์โดยเฉพาะเฟซบุ๊ก เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพและสามารถเข้าถึงนักศึกษาได้ง่ายที่สุด ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“โพสต์ในเฟซบุ๊กก็ทำให้เข้าถึงง่าย แต่ก็ขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่โพสต์ด้วยเช่นถ้าห้องสมุด โพสต์แล้วมีคนติดตามแค่น้อย นักศึกษาก็ไม่ค่อยเข้าถึง”

(นักศึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560)

“ถ้านักศึกษาเข้าถึงง่ายสุดน่าจะเป็น Social Media ค่ะ อย่างเฟซบุ๊ก”

(นักศึกษาคนที่ 3, สัมภาษณ์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560)

“ส่วนใหญ่เห็นเพื่อนแชร์มาในเฟซบุ๊กเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานวิชาการบ้าง การไม่ใส่ที่มาของภาพบ้าง ประมาณนี้ค่ะ”

(นักศึกษาคนที่ 5, สัมภาษณ์ วันที่ 17 มีนาคม 2560)

“ในเฟซบุ๊กเห็นบ่อย นักศึกษาใช้เยอะ แต่ถ้าใส่ไปในวิชาเรียนไปเลยจะดีกว่าเพราะเป็นการบังคับว่าต้องอ่าน”

(นักศึกษาคนที่ 6, สัมภาษณ์ วันที่ 17 มีนาคม 2560)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้สรุปผลตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานในการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผลการวิจัย
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปร เพศ กลุ่มสาขาวิชา และการเรียนในชั้นเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามตัวแปร เพศ กลุ่มสาขาวิชา และการเรียนในชั้นเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปร เพศ กลุ่มสาขาวิชา และการเรียนในชั้นเรียน
5. เพื่อศึกษาความต้องการด้านการเรียนการสอนกฎหมายที่เกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้ สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกัน มีการรู้ กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แตกต่างกัน
2. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่ศึกษาในกลุ่ม สาขาวิชาต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แตกต่างกัน
3. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่มีการเรียนและไม่มี การเรียนในชั้นเรียน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แตกต่างกัน

4. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558แตกต่างกัน

5. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 แตกต่างกัน

6. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่มีการเรียนและไม่มี การเรียนในชั้นเรียน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 แตกต่างกัน

7. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกัน มีการรู้ กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์แตกต่างกัน

8. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่ศึกษาในกลุ่ม สาขาวิชาต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์แตกต่างกัน

9. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่มีการเรียนและไม่มี การเรียนในชั้นเรียน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขต กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558 จำนวน 10 แห่ง รวมทั้งสิ้น จำนวน 318,309 คน (สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2559: ออนไลน์)

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ซึ่งผ่านการเรียนรายวิชาศึกษาทั่วไปในชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มาแล้ว ของมหาวิทยาลัยของรัฐในเขต กรุงเทพมหานคร จำนวน 4 แห่ง จำนวน 549 คน โดยสุ่มแบบแบ่งชั้นโควตา (Quota stratified random sampling) ตามแต่ละมหาวิทยาลัยที่มีการเรียนและไม่มีเรียนในชั้นเรียนเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการ เข้าถึงและการใช้สารสนเทศ ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (รายวิชา มศว 141 ทักษะการรู้ สารสนเทศ) จำนวน 148 คน และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (รายวิชา 06016226 กฎหมายและจริยธรรมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 90040003 ทรัพย์สินทางปัญญา ไทย) จำนวน 144 คน และนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยที่ไม่มีการเรียนวิชาศึกษาทั่วไปใน ชั้นเรียนเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 106 คน และมหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 151 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง ทั้งสิ้น 549 คน ซึ่งไม่น้อยกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำในตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane. 1967: 886-887) คือ 399 คน ที่ค่าความผิดพลาดที่ยอมรับได้ 5% ส่วนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับวิธีวิจัยเชิง คุณภาพ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 คน โดย การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากมหาวิทยาลัยที่มีการเรียนรายวิชาศึกษาทั่วไปที่มี เนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมายการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ ซึ่งได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีของ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 4 คน และมหาวิทยาลัยที่ไม่มีการเรียนในรายวิชาดังกล่าว ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 4 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบและแบบสัมภาษณ์

3.1 แบบทดสอบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและสภาพการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต เป็นข้อคำถามแบบให้เลือกตอบและมาตราประมาณค่า (Rating scale)

ตอนที่ 2 การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 40 ข้อ

แบบทดสอบดังกล่าวผ่านการตรวจคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายและการรู้สารสนเทศ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา และนำมาหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยพิจารณาเลือกเฉพาะข้อคำถามที่ได้คะแนน IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ข้อคำถามทั้งสิ้น 40 ข้อ จากนั้นนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีกรุงเทพ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน ซึ่งแบบทดสอบมี ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.22–0.84 ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.20 – 0.64 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74 ซึ่งนับว่าแบบทดสอบดังกล่าวมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้จริง

3.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายและการรู้สารสนเทศ จำนวน 3 คนโดยตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา และนำมาหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยพิจารณาเลือกเฉพาะข้อคำถามที่ได้คะแนน IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งได้ข้อคำถามทั้งสิ้น 7 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะ 1 ตั้งแต่วันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2559 ถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2560 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบทดสอบกับมหาวิทยาลัย 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยแจกแบบทดสอบด้วยตนเองและให้ผู้อื่นแจกให้ แจกแบบทดสอบ จำนวน 780 ชุด ได้รับแบบทดสอบกลับคืนมาจำนวน 561 ชุด และนำมาคัดเลือกเฉพาะแบบทดสอบที่มีคำตอบสมบูรณ์สำหรับการวิเคราะห์ ได้จำนวนทั้งสิ้น 549 ชุด คิดเป็นร้อยละ 70.37

ระยะที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 28 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2560 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์นักศึกษาที่คัดเลือกจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีการเรียนในชั้นเรียนเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 คน และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยมหิดลที่ไม่มีการเรียนในชั้นเรียนเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 คน โดยคัดเลือกจากนักศึกษาที่ตอบแบบทดสอบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตและสมัครใจที่จะให้สัมภาษณ์ ทั้งนี้แบบสัมภาษณ์ดังกล่าวผ่านการรับรองจากคณะกรรมการโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้วว่าเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ผู้วิจัยได้ชี้แจงเกี่ยวกับสิทธิของผู้ให้สัมภาษณ์และลงนามเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อแสดงความยินยอมให้สัมภาษณ์ใช้เวลาสัมภาษณ์ร้อยละ 20 นาที เมื่อการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นแต่ละครั้ง ผู้วิจัยสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อประเมินความครบถ้วนของข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคำนวณสำเร็จรูปเพื่อจัดกระทำข้อมูล ดังนี้

5.1 ใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบทดสอบ

5.2 ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์สภาพการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต และการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร

5.3 ใช้ค่าสถิติ t-test แบบ Independent วิเคราะห์เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำแนกตามตัวแปรเพศ และการเรียนในชั้นเรียน

5.4 ใช้ค่าสถิติ F-test วิเคราะห์เปรียบเทียบวิเคราะห์เปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยจำแนกตามตัวแปร กลุ่มสาขาวิชา หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะดำเนินการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

6. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

6.1 ถอดคำสัมภาษณ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ แล้วนำมาจัดพิมพ์ให้เป็นเนื้อหาในรูปแบบแฟ้มเอกสาร จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาจากการถอดคำสัมภาษณ์กับข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึก

6.2 สรุปประเด็นคำสัมภาษณ์ และจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นที่มีความสัมพันธ์กับความมุ่งหมายการวิจัย

6.3 วิเคราะห์ข้อมูลให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลและสภาพการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ตอบแบบทดสอบจำนวน 549 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 350 คน ส่วนใหญ่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และไม่มีการเรียนกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตในชั้นเรียน ส่วนสภาพการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตในช่วงเวลา 20.01 น.–24.00 น. ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตอยู่ระหว่าง 5–8 ชั่วโมงต่อวัน วัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือ เพื่อความบันเทิง กิจกรรมบนอินเทอร์เน็ตที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ การรับรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตนอกจากการเรียนในชั้นเรียนมากที่สุด คือ การรับรู้จากสื่อสังคมออนไลน์

2. การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีมีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558

ในระดับมาก ส่วนพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ มีการรู้กฎหมายอยู่ในระดับปานกลาง

3. การเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปร เพศ กลุ่มสาขาวิชา และการเรียนในชั้นเรียนพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีเพศต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาและการเรียนในชั้นเรียนที่แตกต่างกันมีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีการรู้กฎหมายมากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และนักศึกษาที่มีการเรียนในชั้นเรียนมีการรู้กฎหมายมากกว่านักศึกษาที่ไม่มีการเรียนในชั้นเรียน

4. การเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามตัวแปรเพศ กลุ่มสาขาวิชา และการเรียนในชั้นเรียนพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีเพศต่างกันมีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาและการเรียนในชั้นเรียนที่แตกต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 แตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการรู้กฎหมายมากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และนักศึกษาที่มีการเรียนในชั้นเรียนมีการรู้กฎหมายมากกว่านักศึกษาที่ไม่มีการเรียนในชั้นเรียน

5. การเปรียบเทียบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปร เพศ กลุ่มสาขาวิชา และการเรียนในชั้นเรียนพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีเพศต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาและการเรียนในชั้นเรียนที่ แตกต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์แตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการรู้กฎหมายมากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และนักศึกษาที่มีการเรียนในชั้นเรียน มีการรู้กฎหมายมากกว่านักศึกษาที่ไม่มีการเรียนในชั้นเรียน

6. ความต้องการด้านการเรียนการสอนกฎหมายที่เกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษามีความตระหนักรู้ถึงความสำคัญและประโยชน์ของการรู้กฎหมายดังกล่าวในการศึกษาและชีวิตประจำวัน และต้องการให้มีการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต โดยเปิดสอนเป็นรายวิชาเฉพาะและเป็นรายวิชาบังคับ เนื้อหาการสอนมีความทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกฎหมาย วิธีการสอนให้มีการยกตัวอย่างในชีวิตประจำวันประกอบและใช้สื่อที่เป็นภาพอินโฟกราฟิกเพื่อให้ง่ายต่อการจดจำ นอกจากนี้แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวนอกห้องเรียนที่นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้า ได้แก่ เว็บไซต์ เว็บยูทูป เว็บไซต์ของกรมทรัพย์สินทางปัญญา และเฟซบุ๊ก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศเทคโนโลยีบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศเทคโนโลยีบนอินเทอร์เน็ตในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันอินเทอร์เน็ตเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวันของทุกคนโดยเฉพาะสังคมเมืองเช่นกรุงเทพมหานคร การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเป็นเรื่องง่ายและสะดวก เนื่องจากมีสัญญาณไวไฟและการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านสมาร์ตโฟน ที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและเสียค่าใช้จ่ายน้อยทั้งในที่พัก หน่วยงาน สถานที่ต่าง ๆ และที่สาธารณะ รวมทั้งในมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตทั้งแบบมีสายเครือข่ายและแบบไร้สาย นักศึกษาจึงสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวก และในการเรียนการสอนปัจจุบันที่มีสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้จำนวนมากบนอินเทอร์เน็ตทำให้นักศึกษาสามารถแสวงหาความรู้ต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ต รวมทั้งเข้าถึงระบบสารสนเทศต่าง ๆ ของห้องสมุดและมหาวิทยาลัยได้โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ประกอบกับนักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตในการศึกษาค้นคว้าหรือเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นอินเทอร์เน็ตจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการศึกษา สอดคล้องกับผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่พบว่า นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นกลุ่มประชากรที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตจำนวนสูงสุด คือ ร้อยละ 87.8 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2559: ออนไลน์) นอกจากนี้นักศึกษาใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อติดตามข้อมูลข่าวสารมากที่สุด (วรรณประภา เอี่ยมฤทธิ์. 2559: 101-117) ซึ่งได้แก่ Facebook, Line และ Instagram ที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่ข่าวสารและประชาสัมพันธ์ มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการละเมิดกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ตที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย ข้อมูลเหล่านั้นสามารถวนเวียนย้อนกลับมา ให้รับรู้อีกครั้งจากโพสต์ซ้ำ ๆ หรือการแชร์บนสื่อสังคมออนไลน์ การแพร่ข่าวสารซ้ำ ๆ หรือเรื่องเดียวกันบ่อย ๆ จะกระตุ้นการรับรู้ตามธรรมชาติของบุคคลทางประสาทสัมผัสโดยเฉพาะทางตา ทำให้นักศึกษารับรู้ เกิดการตอบสนอง สนใจ ทำความเข้าใจและแปลความหมายจนเกิดเป็นความรู้ และประสบการณ์ในตัวบุคคล (อริสา สารอง. 2551: 164-166) การรับรู้ถึงผลกระทบของการละเมิดกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ในการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์หรือการละเมิดลิขสิทธิ์จากสื่อสังคมออนไลน์จึงเป็นสิ่งที่นักศึกษาต้องเอาใจใส่และหลีกเลี่ยงการทำผิดกฎหมายเพราะทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมาย ซึ่งในกฎหมายอาญา มาตรา 64 ระบุว่า “บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบในทางอาญาไม่ได้” ประกอบกับการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยที่เน้นการเคารพผลงานของผู้อื่น ไม่ลอกเลียน นำมาอ้างเป็นผลงานของตนเอง หรือที่เรียกว่าการลอกเลียนวรรณกรรม (Plagiarism) รวมทั้งการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานผู้อื่น ทำให้นักศึกษามีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตมากกว่าการเผยแพร่จากสื่อเดิมหรือสื่อสาธารณะ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเลอลักษณ์ โอทกานนท์ (2555) ที่พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับสูง และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริธร เจริญรัตน์ และชฎารัตน์ พิพัฒน์นันท์ (2551) ลัดดาวรรณ สุวรรณเวก (2555) และรังษุณี ล้อเสวตอนันต์ (2556) ที่พบว่า นักศึกษามีการรับรู้และมีความเข้าใจ

เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากงานวิจัยดังกล่าวศึกษาในช่วง พ.ศ. 2551-2556 ซึ่งบริบทการใช้อินเทอร์เน็ตด้านข้อมูลข่าวสารแตกต่างกับปัจจุบัน การประชาสัมพันธ์ของภาครัฐบาลและเอกชนเกี่ยวกับกฎหมายใหม่ คือ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 จึงทำให้นักศึกษาตื่นตัวและให้ความสนใจกับเรื่องดังกล่าวมากขึ้น

2. นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนในระดับมหาวิทยาลัยต้องมีการค้นคว้าข้อมูลทำผลงานทางวิชาการ เช่น รายงาน โครงการ สารนิพนธ์ ผลิตภัณธ์ เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่ต้องนำผลงานของผู้อื่นมาใช้ด้วย ซึ่งผลงานทุกชิ้นถูกสร้างขึ้นจากความพยายามสร้างสรรค์ของบุคคลทั้งที่เป็นผลงานใหม่และผลงานที่ต่อยอดจากงานเดิมล้วนมี “ลิขสิทธิ์” ซึ่งเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของที่จะกระทำการใด ๆ เช่น ทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ ต่อสาธารณชน ให้เข้าต้นฉบับหรือทำสำเนา ไม่ว่าจะเป็นงานสร้างสรรค์ที่อยู่ในรูปแบบของวรรณกรรม โปรแกรมคอมพิวเตอร์ นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง และงานแพร่เสียงแพร่ภาพ (วิมาน กฤตพลวิมาน. 2545: 28; อำนาจ เนตยสุภา; และชาญชัย อาริวิทยาเลิศ. 2556: 21-31) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักศึกษาต้องมีความตระหนักถึงการนำผลงานของผู้อื่นมาใช้อย่างมีจริยธรรม หลีกเลี่ยงการกระทำอันถือเป็นการ “ลอกเลียนวรรณกรรม (Plagiarism)” เช่น การนำข้อความจากงานของผู้อื่นไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนมาใส่ในงานของตนโดยไม่มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลหรือนำมาใช้ในปริมาณมากจนเกินควรเป็นต้น รวมทั้งการละเมิดลิขสิทธิ์ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การถ่ายเอกสารตำราทั้งเล่ม การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นต้น ทั้งนี้ในการทำผลงานวิชาการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ต้องมีการอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของข้อมูลโดยเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมทุกครั้ง จึงถือเป็นการให้เครดิตกับเจ้าของผลงานและไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ผลงานเดิม นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ เช่น การประชาสัมพันธ์กฎหมายลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เรื่อง “พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ใหม่ เริ่มมีผลบังคับใช้ แคร่กันอย่างไรไม่ให้ผิดกฎหมาย” (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะแพทยศาสตร์. 2559: ออนไลน์) เป็นต้น และในบางมหาวิทยาลัยมีการเรียนการสอนเกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์มากขึ้น เช่น รายวิชา มศว 141 ทักษะการรู้สารสนเทศ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รายวิชา 06016226 กฎหมายและจริยธรรมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เป็นต้น ทำให้นักศึกษามีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ในระดับมาก ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิตา เข้มทอง (2549) พิรภัทร วิณิษฐ์เจริญ (2551) และองครักษ์ อังคะรุต์ (2554) ที่พบว่า นักศึกษามีความตระหนักรู้ต่อการละเมิดลิขสิทธิ์ในระดับปานกลางและระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริบทของเวลาที่ทำวิจัยแตกต่างกัน กล่าวคือนักศึกษาในยุคปัจจุบันมีการรับรู้กฎหมายเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ในการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตจากเครือข่ายสังคมออนไลน์มากขึ้น

นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครมีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มีลักษณะเป็น

ข้อกฎหมายที่มีเนื้อหาหนักและค่อนข้างยากต่อการจดจำ อีกทั้งลักษณะภาษาทางกฎหมายที่ยากต่อการที่ นักศึกษาจะตีความให้ชัดเจนได้ ซึ่งบางมาตราต้องมีการค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถเข้าใจเนื้อหาใจความได้อย่างชัดเจน เช่น ความหมายของ “ข้อมูลคอมพิวเตอร์” ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 3 “ข้อมูลคอมพิวเตอร์” หมายความว่า “ข้อมูล ข้อความ คำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใด บรรดาที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ ในสภาพที่ระบบคอมพิวเตอร์อาจประมวลผลได้ และให้หมายความรวมถึง ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย” ดังนั้น เมื่อนักศึกษาต้องการทราบความหมายของคำว่า “ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์” จะต้องไปอ่านคำนิยามในกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงจะทราบความหมายของ “ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์” ได้อย่างชัดเจน หรือคำว่า “เข้าถึงโดยมิชอบ” ซึ่งในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ไม่ได้มีการระบุความหมายของคำนี้ไว้ ดังนั้นผู้อ่านต้องค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อให้ทราบความหมายและขอบข่ายของวลีดังกล่าวว่า การกระทำในลักษณะใดที่เข้าข่าย “เข้าถึงโดยมิชอบ” เป็นต้น ซึ่งจากเหตุผลดังที่กล่าวมาทำให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับ ในระดับปานกลางผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริธร เจริญรัตน์ และชฎารัตน์ พิพัฒน์นันท์ (2551) ลัดดาวรรณ สุวรรณเวก (2555) และรังสฤษฎ์ ล้อเศตอนันต์ (2556) ที่พบว่า นักศึกษามีการรับรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ในระดับปานกลาง และงานวิจัยของ เลอลักษณ์ โอทกานนท์ (2555) ที่พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องจากบริบทด้านช่วงเวลา สภาพแวดล้อม และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาแตกต่างกัน จึงทำให้ผลการวิจัยแตกต่างกัน

นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครมีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับ สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์เป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย เริ่มนำมาใช้ใน พ.ศ. 2552 เป็นลำดับที่ 51 ของโลก โดยความร่วมมือของบริษัท สำนักกฎหมายธรรมนิติ สถาบันเซนส์พิวชั่น และสถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (Thorne. 2009: Online) ซึ่งไม่เป็นการดำเนินการโดยภาครัฐอย่างเต็มตัว ประกอบกับการประชาสัมพันธ์อยู่ในวงแคบ จึงทำให้การรับรู้ของภาคประชาชนเกี่ยวกับเรื่องนี้น้อยมาก ถึงแม้องค์กรภาคการศึกษาจะมีการนำมาสัญญาอนุญาตดังกล่าวมาใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้นในปัจจุบัน รวมถึงสัญญาอนุญาตดังกล่าวมีลักษณะเป็นภาพ ซึ่งง่ายต่อการจดจำ แต่ส่วนใหญ่สัญญาอนุญาตดังกล่าวเป็นภาพขนาดเล็กปรากฏอยู่ด้านล่างสุดของเว็บไซต์ อาจทำให้เห็นได้ไม่ชัดเจน ประกอบกับเป็นเพียงข้อตกลงที่ถึงแม้เจ้าของผลงานสามารถดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ละเมิดสัญญา แต่ด้วยข้อตกลงที่ไม่เหมือนกฎหมายที่มีการประกาศบังคับใช้อย่างเป็นทางการ จึงทำให้นักศึกษายังไม่รู้จักอย่างแพร่หลายเท่าที่ควร ส่งผลให้นักศึกษามีการรู้เกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ในระดับปานกลาง

3. นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 และสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันการรู้กฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นของประชาชนที่ต้องรู้กฎหมายโดยไม่จำกัดว่าเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย ดังบัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ (ความเสมอภาค) ที่ว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ดังนั้นเพศชายและเพศหญิง

มีสิทธิเท่าเทียมกันในการเข้าถึงกฎหมาย (Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2007, 2007) ดังนั้นไม่ว่าเพศชายและเพศหญิงต่างจำเป็นต้องมีการรู้กฎหมายเพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำความผิด อีกทั้งอินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างเสรีโดยไม่จำกัดเพศและอายุ ทำให้ทุกคนมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างเท่าเทียมจึงทำให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีเพศต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 รวมทั้งสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริธร เจริญรัตน์ และชฎารัตน์ พิพัฒน์นันท์ (2551) เลอลักษณ์ โทกานนท์ (2555) สุนิตา เข้มทอง (2549) และองครักษ์ อังคะรุต (2554) ที่พบว่า ปัจจัยเพศไม่ส่งผลต่อการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ครอแนน โฟล์ทซ์ และโจนส์ (Cronan; Foltz; & Jones. 2006) นาริรัตน์ สุวรรณวารี (2543) ลัดดาวรรณ สุวรรณเวก (2555) สุนิตา เข้มทอง (2549) พิรภัทร วิณิษย์เจริญ (2551) และ องครักษ์ อังคะรุต (2554) ที่พบว่า ปัจจัยเพศส่งผลต่อการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558

4. นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตแตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการรู้กฎหมายมากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ทั้งนี้เนื่องจากบริบทด้านเนื้อหาและการเรียนการสอนในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแตกต่างกับกลุ่มสาขาวิชาอื่น โดยกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเน้นให้นักศึกษาสามารถประยุกต์วิทยาการและเทคโนโลยีในการประดิษฐ์คิดค้น เพื่อสร้างสรรค์ผลงานอันเป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ ดังนั้นผู้สร้างสรรค์ผลงานจึงจำเป็นต้องมีการจดแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อป้องกันการลอกเลียนหรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต ทำให้นักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต้องสนใจและเรียนรู้กฎหมายเกี่ยวกับลิขสิทธิ์มากกว่ากลุ่มสาขาวิชาอื่น ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณประภา เอี่ยมฤทธิ์ (2016) ที่พบว่า กลุ่มสาขาวิชาไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมและจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษา

5. นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีการเรียนในชั้นเรียนมีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตแตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่มีการเรียนในชั้นเรียน มีการรู้กฎหมายมากกว่านักศึกษาที่ไม่มีการเรียนในชั้นเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการที่มหาวิทยาลัยมีการเรียนการสอนกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตจะส่งผลโดยตรงต่อการรู้กฎหมายดังกล่าวของนักศึกษา กล่าวคือ การที่ผู้สอนมีการนำเนื้อหารายวิชามาเรียบเรียงใหม่ให้เข้าใจง่ายขึ้น การใช้สื่อการสอนที่สามารถสื่อสารให้นักศึกษาเข้าใจถึงเนื้อหาวิชา รวมถึงการให้นักศึกษามีส่วนร่วมในชั้นเรียนและการเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาเข้ากับชีวิตประจำวันจะทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียน (ณัฐกร อินทุยศ. 2556: 93-94) ดังเช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการจัดการสอนรายวิชา SWU 141 ให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และในรายวิชาเลือกของ

นักศึกษาสาขาสารสนเทศศึกษา ชั้นปีที่ 2 รวมถึงสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีการจัดการสอนรายวิชา 06016226 กฎหมายและจริยธรรมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 03086006 กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา เนื้อหาการสอน ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 และสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2560: ออนไลน์; สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 2560: ออนไลน์) ทำให้นักศึกษาที่เคยเรียนในรายวิชาดังกล่าวเกิดความรู้ ความจำ และประสบการณ์ ซึ่งทำให้เกิดการรับรู้ของบุคคล (เดิมศักดิ์ คทวนิช. 2550: 127) จึงทำให้นักศึกษาที่มีการเรียนในชั้นเรียนมีการรู้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 และสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์มากกว่านักศึกษาที่ไม่มีการเรียนในชั้นเรียน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวรรณ สุวรรณเวก (2555) ที่พบว่า นักศึกษาที่เคยเรียนเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ต มีความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตมากกว่านักศึกษาที่ไม่เคยเรียน และสุกานดา จงเสริมตระกูล (2556) ที่พบว่า หลังจากทีนักศึกษาที่มีการเรียนเกี่ยวกับจริยธรรมทางสารสนเทศ นักศึกษาสามารถทำคะแนนแบบวัดการรับรู้จริยธรรมทางสารสนเทศได้สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริธร เจริญรัตน์ และชฎารัตน์ พิพัฒน์นันท์ (2551) และรังสฤษฎ์ ล้อเศตอนันต์ (2556) ที่พบว่า ปัจจัยด้านการเรียนในชั้นเรียนไม่ส่งผลต่อความรู้เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้เนื่องจาก ปี พ.ศ. 2556 นั้นพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ได้ถูกประกาศใช้มาแล้วเป็นระยะเวลาพอสมควรแล้ว มีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ต ตัวอย่างเช่น เว็บไซต์ iT24Hrs ได้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงเลี่ยงการกระทำความผิดพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (ไอที24ชั่วโมง. 2558: ออนไลน์) เป็นต้น ทำให้นักเรียนและนักศึกษามีการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายจากสื่อต่าง ๆ มาแล้วพอสมควรทำให้การรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อมหาวิทยาลัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาที่มีการเรียนรายวิชาเกี่ยวกับกฎหมายการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตมีการรู้กฎหมายมากกว่านักศึกษาที่ไม่มีการเรียนรายวิชาดังกล่าว ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรมีการเปิดสอนรายวิชาเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต รวมทั้งประชาสัมพันธ์หรือจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตแก่นักศึกษา เพื่อนักศึกษาสามารถเข้าถึงและใช้สารสนเทศในการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายดังกล่าว

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาต้องการให้มหาวิทยาลัยมีการปรับปรุงเนื้อหาการเรียนเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตให้ทันสมัยมากขึ้น ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรมีการปรับปรุงเนื้อหากฎหมายดังกล่าวเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายในปัจจุบัน เนื่องจากมีการ

ประกาศใช้กฎหมายเพิ่มเติม ได้แก่ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

ข้อเสนอแนะต่ออาจารย์ผู้สอน

เนื่องจากข้อกฎหมายมีลักษณะของภาษาที่ต้องมีการตีความและยากต่อการจดจำ ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนควรมีการปรับปรุงรูปแบบการสอนรายวิชากฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตให้มีความน่าสนใจและง่ายต่อการจดจำมากขึ้น โดยการสรุปเนื้อหาให้อยู่ในรูปแบบของอินโฟกราฟิก และการเชื่อมโยงกฎหมายเข้ากับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐ

การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักศึกษาและประชาชนทุกคน ดังนั้นหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตผ่านอินเทอร์เน็ต โดยผ่านสื่อสาธารณะและเครือข่ายสังคมออนไลน์ซึ่งเป็นสื่อที่นักศึกษาและประชาชนเข้าถึงได้มากที่สุด เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับดังกล่าว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมให้นักศึกษารู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการรู้กฎหมายแก่นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
2. เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตมีเนื้อหาหลากหลายและบางข้อกฎหมายต้องอาศัยการตีความอย่างละเอียด บางหลักสูตรหรือมหาวิทยาลัยอาจไม่สามารถนำมาสอนได้ทั้งหมด จึงควรมีการศึกษาค้นคว้าความต้องการจำเป็น (Needs assessment) ในการรู้กฎหมายเพื่อทราบลำดับความต้องการของนักศึกษาในการรู้กฎหมาย ทำให้การเรียนการสอนสามารถเสริมจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อนการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาได้
3. ศึกษาการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของบุคคลในกลุ่มอื่นนอกเหนือจากกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา นักเรียนคณาจารย์/นักวิชาการ หรือประชาชนในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ต
4. ศึกษาวิธีการเรียนการสอนหรือการประชาสัมพันธ์การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้รูปแบบต่าง ๆ ตามทฤษฎีการเรียนรู้ เช่น ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) การสอนแบบโครงงาน (Project-based learning) การสอนเชิงรุก (Active learning) เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ จันทร; และจารุณี การี. (2551, มกราคม-มิถุนายน). ศรีเอทีฟคอมมอนส์: ทางเลือกของการสร้างสรรค์บนโลกออนไลน์. *รังสิตสารสนเทศ*. 14(1): 23-31.
- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2555). ลิขสิทธิ์. สืบค้นเมื่อ 23 เมษายน 2558, จาก https://www.ipthailand.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=28&Itemid=308
- . (2558). กฎหมายลิขสิทธิ์ช่วยขับเคลื่อน “Digital Economy” คัดกรองผู้ สร้างสรรค์งานบนอินเทอร์เน็ต กำหนดโทษการละเมิด 10,000-40,000 หรือทั้งจำทั้งปรับ. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2558, จาก https://www.ipthailand.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1618:digital-economy-10-000-400-000&catid=8:news&Itemid=332
- . (2557). คู่มือการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม. สืบค้นเมื่อ 29 มิถุนายน 2558, จาก <https://www.ipthailand.go.th/images/Edittt/copyright/manual/manual-fair-use.doc>
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. สำนักกำกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ. (2551). ความคิดเห็นเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550. ใน *คู่มือการปฏิบัติและแนวทางการป้องกันเพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์*. หน้า 24-31. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- . สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2559). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2559. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2560, จาก <https://www.etda.or.th/download-publishing/57/>
- เกรียง วิศิษฐ์สรอรรถ. ผู้รวบรวม. (2547). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 3. ม.ป.พ.: ม.ป.ท.
- คณาธิป ทองรวีวงศ์. (2558). ประเด็นสำคัญใน พรบ. ลิขสิทธิ์ ฉบับใหม่ 2558: ข้อกังวลเรื่องสิทธิส่วนบุคคลและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น. สืบค้นเมื่อ 29 มิถุนายน 2558, จาก <http://thaiprivacy.blogspot.com/2015/05/2558.html>
- คัตนางค์ มณีศรี. (2555). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw). (2558). Cover เพลงลงเว็บเสี่ยงผิดกฎหมายลิขสิทธิ์. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2560, จาก <http://ilaw.or.th/node/3782>
- จำนง พรายแย้มแซ. (2535). เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กับการสอนซ่อมเสริม (ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนา.
- จำเนียร ช่างโชติ. (2536). จิตวิทยาความแตกต่าง. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- จิรศักดิ์ รอดจันทร์. (2555). ลิขสิทธิ์ หลักกฎหมายและแนววิธีปฏิบัติเพื่อการคุ้มครองและ
การแสวงหาผลประโยชน์จากงานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ไฉไล ศักดิ์วรพงศ์. (2553, มกราคม-มิถุนายน). กฎหมายว่าด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศในส่วนของ
พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550. วารสาร
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 36(1): 25-38.
- ชูชัย สมิทธิไกร. (2556). พฤติกรรมผู้บริโภค. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ซิลเวอร์แมน, โรเบิร์ต อี. (2545). จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 8. แปลโดย สุภาณี สนธิรัตน์;
จำลอง เงินดี.; และทิพย์วัลย์ สีจันทร์. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐกร อินทุยศ. (2556). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิจิตัลเอจ. (2560). ประกาศผล Thailand Zocial Award 2017 พบทวิตเตอร์กลับมาบูมอีกครั้ง !.
สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2560, จาก <https://www.digitalagemag.com/ประกาศผล-thailand-zocial-award-2017-พบทวิตเตอร์กลับมาบูมอีกครั้ง>
- เต็มศักดิ์ คทวนิช. (2550). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ทวีศักดิ์ กอนันตกุล. (2544). ความก้าวหน้าของอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 24
กันยายน 2557, จาก <http://www.nectec.or.th/users/htk/milestones-th.html>
- รัชชัย ศุภผลศิริ. (2539). คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์พร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์
พ.ศ. 2537. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- นาริรัตน์ สุวรรณวารี. (2543). พฤติกรรมจริยธรรมในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของ
นักศึกษาระดับอุดมศึกษา. ปรินญาณพนธ์ กศ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาวดี สืบสนธิ์. (2530). การใช้และการแสวงหาสารสนเทศของเกษตรกร อำเภอมะขาม
จังหวัดจันทบุรี. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาส ภาวินันท์. (2548). ทรัพยากรสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประสาธน์ เองเฉลิม. (2553). การสืบค้นสารสนเทศผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต. มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปิยพร เชี่ยวชูศักดิ์. (2554). ท่องโลกออนไลน์: คู่มือ ช้อป แชนท์ ครบวงจร. กรุงเทพฯ: สวิสดีไอที.
- พรเพชร วิชิตชลชัย. (2550). คำอธิบายพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ
คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลยุติธรรม.

- พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537. (2537, 21 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 111
ตอนที่ 59 ก. หน้า 1-22.
- พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558. (2558, 31 มกราคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 132
ตอนที่ 6 ก. หน้า 7-16.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550. (2550, 18 มิถุนายน).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 27 ก. หน้า
- พันจันทร์ ธนวัฒนเสถียร; และ กรภัทร์ สุทธิดา. (2540). **Internet & Intranet**. กรุงเทพฯ: บริษัท
ซัคเซส มีเดีย จำกัด.
- พีรภัทร วาณิชยเจริญ. (2551). ความรู้ความเข้าใจใน พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และการตัดสินใจ
ซื้อซีดีเพลงของนักนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตบางเขน.วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนสังคมศาสตร์). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ไพบูลย์ เกียรติอมรภิญโญ. (2553). คำอธิบาย พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550.
กรุงเทพฯ: โปรวิชั่น.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะแพทยศาสตร์. (2559) พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ใหม่ เริ่มมีผลบังคับใช้
แซร์กันอย่างไรไม่ให้ผิดกฎหมาย. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2560, จาก
<http://med.swu.ac.th/it/?p=349>
- . สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้. (2560). รายวิชาหมวดศึกษาทั่วไป. สืบค้นเมื่อ 26
พฤษภาคม 2560, จาก <http://ilc.swu.ac.th/Default.aspx?tabid=6974>
- มานิตย์ จุมปา. (2553). คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ
คอมพิวเตอร์. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- . (2556). เขียนผลงานวิชาการอย่างไรไม่ละเมิดลิขสิทธิ์และไม่ลักลอกผลงาน.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2550, 24 สิงหาคม).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. หน้า 1-127.
- รังสฤษฎ์ ล้อเสวตอนันต์. (2556). โครงการวิจัย เรื่อง การรับรู้จริยธรรมและกฎหมาย
เทคโนโลยีสารสนเทศ ของนักเรียนและนักศึกษา แผนกวิชาพาณิชยการ
วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา. ศศ.บ. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. สืบค้นเมื่อ 23 เมษายน
2558, จาก <http://rirs3.royin.go.th/word35/word-35-a4.asp>
- . (2544). ศัพท์บัญญัติราชบัณฑิตยสถาน. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2559, จาก
<http://rirs3.royin.go.th/coinages/webcoinage.php>

- โรจน์วี พจน์พัฒนาพล. (2549). การเรียนรู้. ใน จิตวิทยาทั่วไป. หน้า 131-152. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- ลัดดาวรรณ สุวรรณเวก. (2555). พฤติกรรมการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- เลอลักษณ์ โอทกานนท์. (2555). รายงานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ถ่ายเอกสาร.
- เลาดอน, เจน พี.; และสัลยุทธ์ สว่างวรรณ. (2545). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- วรรณประภา เอี่ยมฤทธิ์. (2559. กันยายน-ธันวาคม). พฤติกรรมและจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 24(46): 101-117.
- วิกิตำรา. (2558). การกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์. สืบค้นเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2558 จาก, <https://th.wikibooks.org/wiki/การกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์>
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- วินัย ล้าเลิศ. (2551). กฎหมายอาญา 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิมาน กฤตพลวิมาน. (2545). กฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ: ดวงกมล
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2549). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีสมร สุริยาศิน. (2549). ความแตกต่างระหว่างบุคคลและโลกของงาน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2541). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: วิสุมวิวัฒนา.
- สกุลยุช หอพิบูลสุข. (2545, ภาคเรียนที่ 2). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์. วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 24(ภาคเรียนที่ 2): 12-18.
- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. (2560). สืบค้นข้อมูลวิชา. สืบค้นเมื่อ 28 พฤษภาคม 2560, จาก http://www.reg.kmitl.ac.th/public/search_subject_idfree_show.php
- สมนึก ภัททิยธนี. (2542). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สรารุข ปิตียาศักดิ์. (2555). กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

สำนักกฎหมายธรรมนิติ. (2552). **มารู้จัก “ซีซีประเทศไทย” สิทธิความรู้เสรีโลกออนไลน์.**

สืบค้นเมื่อ 19 สิงหาคม 2558, จาก <https://www.dlo.co.th/node/82>

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2559). สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2559, จาก

<http://www.thaihealth.or.th/>

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2559). **สถิติอุดมศึกษา.** สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์

2559, จาก <http://www.info.mua.go.th/information/index.php?>

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษาทางอิเล็กทรอนิกส์. (2546). **แนวทางการจัดทำ**

กฎหมายอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์. กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2551). **สรุปผลที่สำคัญ การมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการ**

สื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2551. สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2557, จาก

<http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/service/survey/IctHRep51.pdf>

----- (2558). **บทสรุปสำหรับผู้บริหาร การมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการ**

สื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2558. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2559, จาก

<http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/icthh58.pdf>

----- (2559). **การสำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน**

พ.ศ. 2559. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2560, จาก http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/icthh_report_59.pdf

สิทธิการใช้. (2559). สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2559, จาก <http://www.thaiappupdate.com/legal>

สิริธร เจริญรัตน์; และชฎารัตน์ พิพัฒน์นันท. (2551). **รายงานการวิจัย เรื่อง ความรู้และความสนใจเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ ของมหาวิทยาลัยเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. ถ่ายเอกสาร.

สุกานดา จงเสริมตระกูล. (2556). **ระบบการเรียนรู้แบบกลุ่มสืบสอบบนแหล่งทรัพยากรด้านการศึกษา แบบเปิดเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศดิจิทัลและการรับรู้ทางจริยธรรมทางสารสนเทศของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (เทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 12.

กรุงเทพฯ: เพื่องฟ้าพรินต์.

สุนิดา เข้มทอง. (2549). **ความตระหนักรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาต่อการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานวรรณกรรม งานศิลปะ-การแสดง และซอฟต์แวร์บนอินเทอร์เน็ต.**

วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (วารสารสนเทศ). กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- องค์กรฯ อังกฤษ. (2554). **ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้เว็บไซต์ในการดาวน์โหลดภาพยนตร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ของกลุ่มคนทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (นิเทศศาสตร์ธุรกิจ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. ถ่ายเอกสาร.
- อริสา สารอง. (2551). **จิตวิทยาการตลาดและผู้บริโภค**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรุณ ประดับสินธุ์. (2554). **คัมภีร์ลิขสิทธิ์: 180 คำถามที่จำเป็นต้องไขคำตอบ**. กรุงเทพฯ: พสุธา.
- อำนาจ เนตยสุภา; และ ชาญชัย อารีวิทยาเลิศ. (2556). **คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์**. กรุงเทพฯ: วิทยุชน
- ไอที24ชั่วโมง. (2558). **รู้จักกับ พรบ.คอมพิวเตอร์ เพื่อใช้คอมฯ ใช้อินเทอร์เน็ตไม่ให้ผิดกฎหมาย**. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2559, จาก <https://www.it24hrs.com/2013/statute-offense-compute-crime-2550/>
- (2558). **Cloud Computing คืออะไร ? Cloud Computing คืออย่างไร ?**. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2559 จาก, <http://www.it24hrs.com/2015/cloud-computing-and-cloud-definition>
- Araya, Elizabeth Roxana Mass;& Vidotti, Silvana Aparecida Borsetti Gregorio. (2011, July-October). Creative Commons: A Convergence Model Between the Ideal of Commons and the Possibilities of Creation in Contemporary Times, Opposed to Copyright Impediments. **Information Services & Use**. 31(3-4): 101-109. Retrieved August 25, 2015, from <http://eds.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=b397535b-6bf3-4338-8262-db34883a03ca%40sessionmgr4001&vid=1&hid=4102>
- Association of College and Research Libraries. (2001). **Information Literacy Competency Standards for Higher Education**. Retrieved August 27, 2014 from <http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency>
- Best. John W. (1970). **Research in Education**. 3rd ed. Upper Saddle River. NJ: Prentice Hall.
- Carroll, Michael W. (2013, February 28). Creative Commons and the Openness of Open Access. **The New England Journal of Medicine**. 368(9): 789-791. Retrieved August 19, 2015, from <http://search.proquest.com/printviewfile?accountid=44800>

- Casey, John. (2012, April). Creative Commons License: Are They Right for You?.
Arts Libraries Journal. 37(2): 32-37. Retrieved August 19, 2015, from
<http://eds.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=7a39314e-76c3-45b9-b531-148f5baa2619%40sessionmgr4005&vid=6&hid=4102>
- Creative Commons. (2015). **About.** Retrieved August 19, 2015, from
<http://creativecommons.org/about>
- Cronan, Timothy. P.; Foltz, C. Bryan.; & Jones, Thomas. W. (2006, June). Piracy, Computer Crime, and IS Misuse at the University. **Communications of the ACM.** 49(6): 84-90. Retrieved February 20, 2016, from
<http://dx.doi.org/10.1145/1132469.1132472>
- Fileinfo. (2016). **Common File Types.** Retrieved April 30, 2016, from
<http://fileinfo.com/filetypes/common>
- Hamlyn, David W. (1983). **Perception, Learning and the Self.** London: Routledge & Kegan Paul.
- Hendricks, Kerry. (2013). **An Empirical Investigation of Internet Piracy among College.** Dissertation, M.S. Texas: Texas A&M University-Commerce. Retrieved August 29, 2015 from <http://search.proquest.com/docview/1369008496?accountid=44800>
- International Society for Technology in Education. (2007). **ISTE Standards Students.** Retrieved 26 October, 2014, from http://www.iste.org/docs/pdfs/20-14_ISTE_Standards-S_PDF.pdf
- International Telecommunication Union. (2015). **The World in 2016: ICT Facts and Figures.** Retrieved March 16, 2016 from <http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/facts/ICTFactsFigures2015.pdf>
- Lessig, Lawrence. (2004). **Free Culture: How Big Media Uses Technology and the Law to Lock Down Culture and Control Creativity.** New York: Penguin press. Retrieved August 25, 2015 from
<http://ldm.sagepub.com/content/8/3/271.full.pdf+html>
- Liang, Zhili. (2007). **Understanding Internet Piracy Among University Students: A Comparison of Three Leading Theories in Explaining Peer-to-Peer Music Downloading.** Dissertation Ph. D. (Philosophy). New York: State University of New York. Retrieved September 1, 2015 from <http://search.proquest.com/docview/304747835?accountid=44800>

- McAlpin, Ashley K. (2014). **Understanding Blogging and Copyright Infringement Within a Pinterest Generation**. Dissertation M.A. (Communication Studies: Media). Virginia: Liberty University. Retrieved August 25, 2015 from <http://search.proquest.com/docview/1527126230?accountid=44800>
- Murnane, Gordon. (2010, January-February). Creative Commons: Copyright Tools for 21st Century. **Online**. 34(1): 18-21. Retrieved August 19, 2015 from <http://content.ebscohost.com/ContentServer.asp?T=P&P=AN&K=2010570795&S=R&D=ccm&EbscoContent=dGJyMNxb4kSeqLE40dвуOLCmr02eprdSr6u4S66WxWX&ContentCustomer=dGJyMOzprkm0qLRKuePfgeyx44Dt6fIA>
- Oxford Dictionaries**. (2016). Retrieved November 5, 2015, from <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/perception>
- Pinto, Maria; & Doucet, A-Vinciane. (2007, November). An Academic Portal for Higher Education Information Literacy: The e-COMS Initiative. **The Journal of Academic Librarianship**. 33: 604-611.
- Prichard, Harold Arthur. (1970). **Knowledge and Perception: Essays and Lectures**. Oxford: Clarendon Press.
- Rajan, Mira T. Sundara. (2011, Summer). Creative Commons: America's moral rights?. **Fordham Intellectual Property, Media & Entertainment Law Journal**. 21(2): 905-969. Retrieved August 19, 2015 from eds.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=f7095e18-d6fa-4f36-b7fa-91f38dc60c4e%40sessionmgr111&vid=1&hid=126
- Rawlinson, David R.; & Lupton, Robert A. (2007). Cross-National Attitudes and Perceptions Concerning Software Piracy: A Comparative Study of Students from the United States and China. **Journal of Education for Business**. 83(2): 87-93. Retrieved February 17, 2016, from <http://search.proquest.com/docview/202822115?accountid=44800>
- Rookes, Paul.; & Willson, Jane. (2000). **Perception: Theory, Development and Organization**. London: Routledge.
- Rouse, Margaret. (2009). **Streaming Media**. Retrieved March 12, 2016, from <http://whatis.techtarget.com/definition/streaming-media>
- Simmonds, Tony. (2010, Autumn). Common Knowledge? The Rise of Creative Commons Licensing. **Legal Information Management**. 10(3): 162-165. Retrieved August 25, 2015, from <http://content.ebscohost.com/ContentServer.asp?T=P&P=AN&K=>

- 53700802&S =R&D=iH&EbscoContent=dGJyMNHr7ESeqLU40dVuOLCmr02eprJSr624SrWWxWXS&ContentCustomer=dGJyMOzprkm0qLRKuePfgeyx44Dt6fIA
- Solomon, Michael R. (2002). **Consumer Behavior: Buying, Having, and Being**. 5thed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Stage of Commons. (2015). **Report**. Retrieved August 19, 2015, from <https://stateof.creativecommons.org/report>
- The Law Dictionary**. (2015). Retrieved November 5, 2015, from <http://thelawdictionary.org/access>
- Thorne, Michelle. (2009). **Barriers to Sharing Lowered by Creative Commons Licenses in Thailand**. Retrieved June 14, 2017, from <http://creativecommons.org/press-releases/entry/13723>
- Williams, Pete.; Nicholas, David.; & Rowlands, Ian. (2010). The Attitudes and Behaviours of Illegal Downloaders. **Aslib Proceedings**. 62(3), 283-301. Retrieved February 25, 2016 from <http://dx.doi.org/10.1108/00012531011046916>
- Wilson, Thomas. D. (1994). Information Needs and users: Fifty years of Information Progress? In **Fifty Years of Information Progress: A Journal of Documentation Review**. Edited by Vickery, B. C. pp. 15-51. London: Aslib.
- Yamane, Taro. (1967). **Statistics: an Introductory Analysis**. 2nd ed. New York: Harper.

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล
ตำแหน่ง คณบดีคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์มยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
2. อาจารย์วสวัตต์ ขวลิตร้าง
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ 1 กรมสอบสวนคดีพิเศษ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมภพ รอดอัมพร
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

1. รองศาสตราจารย์สมชาย วรญาณุไกร
ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร.ศุภรชตรา แสนวา
ตำแหน่ง อาจารย์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์พิมล เมฆสวัสดิ์
ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมผู้ใช้และวิจัย สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย (Participant Information Sheet)

เรียน ผู้ตอบแบบทดสอบทุกท่าน

ด้วยข้าพเจ้า นางสาวสุพัตรา เจริญงาม นิสิตปริญญาโท หลักสูตร สารสนเทศศึกษา ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความประสงค์ทำวิจัยเรื่อง “การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 และ สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ ซึ่งประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงระดับการรู้กฎหมายดังกล่าวของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าว อีกทั้งยังเป็นข้อมูลพื้นฐานให้แก่หน่วยงานของรัฐในการเผยแพร่และส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับดังกล่าว

ท่านได้รับเชิญให้ร่วมการวิจัยครั้งนี้เพราะเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบเรื่อง “การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต” ประกอบด้วย คำถาม 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

เนื่องจากแบบทดสอบประกอบด้วยคำถามหลายส่วน จึงขอความกรุณาให้ท่านพิจารณาตอบตามประสบการณ์การรับรู้ของท่านให้มากที่สุด โดยข้อมูลและคำตอบทั้งหมดจะถูกปกปิดเป็นความลับ และจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ผลการศึกษานี้โดยออกมาเป็นภาพรวมของการวิจัยเท่านั้น จึงไม่มีผลกระทบใดๆต่อผู้ตอบ เนื่องจากไม่สามารถนำมาสืบค้นเจาะจงหาผู้ตอบได้ ท่านมีสิทธิ์ที่จะไม่ตอบคำถามข้อใดข้อหนึ่ง หากท่านไม่สบายใจหรืออึดอัดที่จะตอบคำถามนั้นหรือไม่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเลยก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาของท่าน ท่านมีสิทธิ์ที่จะไม่เข้าร่วมการวิจัยก็ได้โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล

หากผู้เข้าร่วมวิจัยมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการวิจัยหรือแบบสอบถาม สามารถติดต่อสอบถามได้ที่ นางสาวสุพัตรา เจริญงาม โทรศัพท์ 087-9502639 อีเมล suppattra.c@gmail.com

โครงการวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใบรับรองเลขที่ SWUEC/E-358/2559 ออกโดยสถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย อาคาร ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ชั้น 20 โทร 649-5000 ต่อ 11015-11018 โทรสาร: (02) 259-1822

หากท่านได้รับการปฏิบัติไม่ตรงตามที่ระบุไว้ ท่านสามารถติดต่อประธานกรรมการฯหรือผู้แทน ได้ตามสถานที่และหมายเลขโทรศัพท์ข้างต้น

ขอขอบพระคุณที่กรุณาสละเวลาในการตอบแบบทดสอบ
ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสุพัตรา เจริญงาม)
ผู้วิจัย

.....
ผู้ให้ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง

ข้อ 1 – 5 และข้อ 8 โปรดกาเครื่องหมายถูก ✓ ในช่องหน้าข้อคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อ 6 ข้อ 7 และข้อ 9 โปรดกาเครื่องหมายถูก ✓ ในช่องหน้าข้อคำตอบที่ตรงกับการปฏิบัติและ/หรือการรับรู้เกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตของท่านมากที่สุด

มากที่สุด	หมายถึง	มีการปฏิบัติและ/หรือรับรู้ในระดับมากที่สุด
มาก	หมายถึง	มีการปฏิบัติและ/หรือรับรู้ในระดับมาก
ปานกลาง	หมายถึง	มีการปฏิบัติและ/หรือรับรู้ในระดับปานกลาง
น้อย	หมายถึง	มีการปฏิบัติและ/หรือรับรู้ในระดับน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	มีการปฏิบัติและ/หรือรับรู้ในระดับน้อยที่สุด

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ชั้นปี

☐ ชั้นปี 3

☐ ชั้นปี 4 หรือสูงกว่า

3. กลุ่มสาขาวิชาที่กำลังศึกษาอยู่

☐ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

☐ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

☐ วิทยาศาสตร์สุขภาพ

4. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดในช่วงเวลาใด

☐ 08.01 น. – 12.00 น.

☐ 12.01 น. – 16.00 น.

☐ 16.01 น. – 20.00 น.

☐ 20.01 น. – 24.00 น.

☐ 24.01 น. – 04.00 น.

☐ 04.01 น. – 08.00 น.

5. ระยะเวลาโดยประมาณที่ใช้อินเทอร์เน็ตในแต่ละวัน

☐ 0-4 ชั่วโมง

☐ 5-8 ชั่วโมง

☐ 9-12 ชั่วโมง

☐ 12 ชั่วโมงขึ้นไป

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

6. ท่านใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตเพื่อวัตถุประสงค์ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์การใช้อินเทอร์เน็ต	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
เพื่อการศึกษาค้นคว้า					
เพื่อความบันเทิง					
เพื่อการติดต่อสื่อสาร					
การติดตามข่าวสารประจำวันหรือเรื่องที่สนใจทั่วไป					
อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

7. ท่านปฏิบัติกิจกรรมทางอินเทอร์เน็ตเหล่านี้มากน้อยเพียงใด

กิจกรรมทางอินเทอร์เน็ต	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
รับ-ส่งอีเมล					
ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์					
อ่านหรือติดตามข่าวสาร/บทความ/หนังสืออิเล็กทรอนิกส์					
ค้นหาข้อมูล					
ดูโทรทัศน์/ภาพยนตร์/ฟังวิทยุออนไลน์					
ดาวน์โหลดซอฟต์แวร์/เพลง/ละคร/เกม					
เล่นเกมออนไลน์					
ซื้อ/ขายสินค้าและบริการออนไลน์					
จอง/ซื้อตั๋วโดยสาร ภาพยนตร์ หรืออื่น ๆ					
ทำธุรกรรมทางการเงินกับธนาคารหรืออื่น ๆ					
อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

8. ท่านเคยเรียนเนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมายดังต่อไปนี้ ในรายวิชาใดหรือไม่

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

☐ เคยเรียนในรายวิชา..... ☐ ไม่เคยเรียน

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์

☐ เคยเรียนในรายวิชา..... ☐ ไม่เคยเรียน

สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์

☐ เคยเรียนในรายวิชา..... ☐ ไม่เคยเรียน

9. นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน ท่านเคยรับรู้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมายในข้อ 8 จากแหล่งใดบ้าง

แหล่งสารสนเทศ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย
สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Line, IG, Twitter					
เว็บไซต์ เช่น กรมทรัพย์สินทางปัญญา สำนักข่าว					
โทรทัศน์					
วิทยุ					
หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร					
บุคคลใกล้ชิด ได้แก่ ครอบครัว ญาติพี่น้อง และเพื่อน					
ห้องสมุด					
อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบการรู้กฎหมายที่เกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

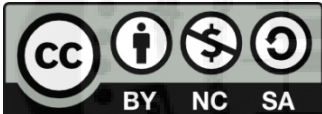
คำชี้แจง

ข้อคำถามมีทั้งหมด 40 ข้อ ให้ท่านอ่านทีละข้อ ให้เข้าใจ และพิจารณาว่าข้อคำถามตรงกับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของท่านมากน้อยเพียงใด โดยให้คะแนนตามข้อคำตอบที่ให้เลือก 5 คำตอบ คือ 5 คะแนน (ถูกต้องที่สุด) 4 คะแนน (ถูกต้อง) 3 คะแนน (ไม่แน่ใจ) 2 คะแนน (ไม่ถูกต้อง) และ 1 คะแนน (ไม่ถูกต้องเลย)

ข้อคำถาม	ถูกต้อง ที่สุด	ถูกต้อง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง เลย
พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550					
1. แดงใช้อีเมลของเพื่อนที่ login ค้างไว้ส่งอีเมลของตนเอง โดยสำคัญผิดว่าเป็นบัญชีอีเมลของตน					
2. แดงสามารถใช้ WiFi ของเพื่อนบ้านได้ หากสัญญาณนั้นส่งถึงบ้านของตน					
3. ดำ login เครื่องคอมพิวเตอร์ของญาติเพื่อใช้งาน โดยไม่ได้รับอนุญาต					
4. แอนใช้ Username และ Password ของน้องเพื่อดูผลการแทนน้องในระบบทะเบียนนักศึกษา					
5. เจี๊ยบให้ Username และ Password กับเพื่อนต่างมหาวิทยาลัย เพื่อเข้าใช้ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดบอกรับสำหรับให้บริการเฉพาะภายในมหาวิทยาลัยเท่านั้น					
6. แก้วสามารถเปิดเผยข้อมูลการเงินของดาราได้ เพราะดาราจัดเป็นบุคคลสาธารณะ					
7. นักศึกษาแฮก (Hack) ระบบทะเบียนนักศึกษาเพื่อแก้ไขเกรดของตนเอง					
8. ต้อมส่งต่อข่าวสารลูกโซ่ เพราะเกรงคำสาปแช่งที่ลงท้ายว่า “หากไม่ส่งต่อไปอีก 20 คน ภายใน 3 วัน คุณหรือครอบครัวจะประสบอุบัติเหตุ”					
9. มดใช้โปรแกรมส่งสแปมเมล (Spam mail) เพื่อประชาสัมพันธ์ร้านอาหารเปิดใหม่ของตน					
10. แดงแชร์ภาพลามกในกลุ่มไลน์เฉพาะเพื่อนสนิท					
11. เมย์แชร์ข้อความของพระอาจารย์ท่านหนึ่งที่อ้างว่าตนเคยขึ้นไปบนสวรรค์และพบกับพระพุทธเจ้า					

ข้อคำถาม	ถูกต้อง ที่สุด	ถูกต้อง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง เลย
12. หมอดูชื่อดังโพสต์คำทำนายการเกิดสึนามิบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันและเตือนให้ประชาชนอพยพขึ้นบนที่สูงโดยด่วน ทำให้ประชาชนเกิดความตื่นตระหนก					
13. วินัยแชร์ภาพไปเปลือยโดยปิดบังใบหน้าของผู้ปรากฏในภาพลงบนเฟซบุ๊ก					
14. แป้งตกแต่งภาพถ่ายของป็นป็นให้ดูเหมือนกระต่ายตามปีเกิด แล้วโพสต์บนเฟซบุ๊กเพื่ออวยพรวันเกิด					
15. เหมียวตัดต่อภาพดารารายที่ชื่นชอบให้ยืนโอบตนเอง และใช้เป็นภาพ Background บนหน้าจอเครื่องคอมพิวเตอร์ของตน					
16. การเผยแพร่ข้อมูลผิดกฎหมายบดบังโทษจะเพิ่มขึ้นตามจำนวนครั้งที่เผยแพร่					
พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์					
17. ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตสามารถนำไปใช้ได้โดยไม่ต้องมีการอ้างอิงที่มา เพราะผู้สร้างต้องเผยแพร่ให้ผู้อื่นนำไปใช้					
18. พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ให้การคุ้มครองเฉพาะงานสร้างสรรค์ที่เป็นสิ่งพิมพ์เท่านั้น					
19. รูปภาพบนอินเทอร์เน็ตที่ไม่ปรากฏชื่อเจ้าของภาพสามารถนำมาใช้ได้โดยไม่ต้องอ้างอิง					
20. กฎหมายและรัฐธรรมนูญจัดว่าเป็นงานอันไม่มีลิขสิทธิ์					
21. การคุ้มครองลิขสิทธิ์จะสิ้นสุดลงหลังจากผู้สร้างสรรค์เสียชีวิตไปแล้ว 15 ปี					
22. งานสร้างสรรค์ที่ผู้สร้างสรรค์นำไปจดลิขสิทธิ์กับกรมทรัพย์สินทางปัญญาเท่านั้นจึงถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์					
23. กัญญานำภาพของดาราจากอินเทอร์เน็ตไปใช้โฆษณาครีมหน้าขาวที่ตนผลิตขึ้นเพื่อจำหน่าย					

ข้อคำถาม	ถูกต้อง ที่สุด	ถูกต้อง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง เลย
24. นักศึกษาจ้างร้านถ่ายเอกสารถ่ายตำราเรียน ทั้งเล่มเพราะถูกกว่าซื้อเล่มจริง					
25. อลิสานำโครงเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนพอมดจาก นวนิยายแฮร์รี่พ็อตเตอร์มาเขียนเรื่องใหม่ในรูปแบบ การ์ตูน โดยไม่ได้ขออนุญาตจากผู้เขียนนวนิยาย					
26. วินัยปรีนที่อื้บู้คออกมาเพื่อใช้อ่านเพราะไม่ชอบ อ่านในโน้ตบุ๊ก					
27. แอนดวาน์โหลตคลิปจากเว็บยูทูบแล้วโพสต์ ไว้ในหน้าเว็บของตน					
28. ปันปันใช้มือถือถ่ายคลิปคอนเสิร์ตเพียงบางตอน แล้วนำมาเผยแพร่ในเว็บยูทูบ					
29. ปินาเพลงที่เพื่อนดวาน์โหลตให้จากอินเทอร์เน็ต มาทำสำเนาแผ่นซีดีเพื่อจำหน่ายแก่เพื่อนในราคาถูก					
30. ใบเตยซื้อโปรแกรมลิขสิทธิ์จากบริษัทผู้ผลิตซึ่งมี ราคาแพงมาก จึงอัปโหลดโปรแกรมดังกล่าวพร้อม Serial number ลงเว็บบอร์ดเพื่อแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ ใช้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย					
31. วิชัยใช้โปรแกรมลบลายน้ำ (Watermark) ออก จากภาพที่ดวาน์โหลตจากเว็บมาใส่ในรายงาน ของตน					
32. ดำใช้โปรแกรมปลดล็อคแผ่นดีวีดีลิขสิทธิ์ เพื่อ ทำสำเนาแผ่นดีวีดีแจกจ่ายแก่เพื่อนฝูง					
สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ (Creative Commons)					
33. สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์เป็นข้อตกลง ที่อนุญาตให้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ได้โดยมีเงื่อนไข					
34. สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์สามารถ นำมาใช้กับผลงานสร้างสรรค์ที่เป็นสื่อดิจิทัลเท่านั้น					
35. การไม่ปฏิบัติตามสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอม มอนส์จัดเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเช่นกัน					
36. ปัจจุบันประเทศไทยมีการนำสัญญาอนุญาตครี เอทีฟคอมมอนส์มาใช้แล้ว					

ข้อคำถาม	ถูกต้อง ที่สุด	ถูกต้อง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง เลย
37. ภาพจากเว็บไซต์ที่มีสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์เช่นนี้ หมายความว่า ผู้ใช้ภาพสามารถดัดแปลงหรือนำภาพไปใช้เพื่อการค้าได้ แต่ต้องมีการอ้างอิงแหล่งที่มา					
38. คลิปวิดีโอที่มีสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์นี้ หมายความว่า ผู้สร้างสรรค์งานอนุญาตให้นำคลิปดังกล่าว ไปใช้ได้ แต่ต้องมีการอ้างอิงแหล่งที่มา และห้ามใช้เพื่อการค้า					
39. สไลด์บทเรียนจากเว็บไซต์ที่มีสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์นี้ หมายความว่า หากนำผลงานนี้มาสร้างเป็นแผนภาพอินโฟกราฟิกส์ ผู้ใช้ต้องเผยแพร่งานที่ดัดแปลงมาโดยใช้เงื่อนไขสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์แบบเดียวกันกับงานต้นฉบับ					
40. เพลงที่ดาวนโหลดจากเว็บไซต์ที่มีสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์นี้ หมายความว่า ผู้ใช้สามารถนำมาเรียบเรียงใหม่และโพสต์บนยูทูบได้					

-----ขอขอบคุณที่สละเวลาตอบแบบทดสอบ-----

**หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมการสัมภาษณ์ในโครงการวิจัย
(Informed Consent Form)**

วันที่

ข้าพเจ้า..... กำลังศึกษาอยู่ในคณะ.....
สาขาวิชา..... ชั้นปีที่ เบอร์โทรศัพท์.....

ขอทำหนังสือนี้ให้ไว้ต่อหัวหน้าโครงการวิจัยเพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่า

ข้อ 1. ข้าพเจ้า ได้รับทราบโครงการวิจัยของ นางสาวสุพัตรา เจริญงาม
เรื่อง การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร

ข้อ 2. ข้าพเจ้า ยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ด้วยความสมัครใจ โดยมีได้มีการบังคับขู่เข็ญ
หลอกลวงแต่ประการใดและจะให้ความร่วมมือในการวิจัยทุกประการ

ข้อ 3. ข้าพเจ้า ได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย โดยได้
อ่านข้อความที่มีรายละเอียดอยู่ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยโดยตลอด อีกทั้งยังได้รับคำอธิบาย
และตอบข้อสงสัยจากหัวหน้าโครงการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ข้อ 4. ข้าพเจ้า ได้รับการรับรองจากผู้วิจัยว่าจะเก็บข้อมูลส่วนตัวของข้าพเจ้าเป็นความลับ จะ
เปิดเผยเฉพาะผลสรุปการวิจัยเท่านั้น

ข้อ 5. ข้าพเจ้า ได้รับทราบแล้วว่าข้าพเจ้ามีสิทธิ์จะบอกเลิกการร่วมโครงการวิจัยนี้ และการบอก
เลิกการร่วมโครงการวิจัย จะไม่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้หรือผลการศึกษาใด ๆ ของข้าพเจ้า

ข้อ 6. หากข้าพเจ้ามีข้อข้องใจเกี่ยวกับขั้นตอนของการวิจัย หรือหากเกิดผลข้างเคียงที่ไม่พึง
ประสงค์จากการวิจัย สามารถติดต่อกับ นางสาวสุพัตรา เจริญงาม โทรศัพท์ 087-9502639

ข้อ 7. หากข้าพเจ้า ได้รับการปฏิบัติไม่ตรงตามที่ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย
ข้าพเจ้าจะสามารถติดต่อกับประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับการพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำใน
มนุษย์หรือผู้แทน ได้ที่สถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทรศัพท์
02-649-5000 ต่อ 11015-11018

ข้าพเจ้าได้อ่านและเข้าใจข้อความตามหนังสือนี้โดยตลอดแล้ว เห็นว่าถูกต้องตามเจตนาของ
ข้าพเจ้า จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญพร้อมกับหัวหน้าโครงการวิจัยและต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ
.....

ลงชื่อ

(.....)

ผู้ยินยอม

นางสาวสุพัตรา เจริญงาม

หัวหน้าโครงการวิจัย

ลงชื่อพยาน

ลงชื่อพยาน

(.....)

(.....)

แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

1. มหาวิทยาลัยมีการเรียนการสอนกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 และสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์หรือไม่

มีเรียน ในรายวิชา.....

ไม่มีเรียน (ข้ามไปข้อ 5)

2. การสอนของอาจารย์ในรายวิชาดังกล่าวทำให้นักศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายมากน้อยเพียงใด

.....

3. นอกเหนือจากการเรียนในรายวิชาข้างต้นแล้ว นักศึกษาได้เรียนเกี่ยวกับกฎหมายเพิ่มเติมจากรายวิชาอื่นหรือไม่ อย่างไร

.....

4. นักศึกษาต้องการให้มหาวิทยาลัยปรับปรุงวิธีการสอนและเนื้อหาการสอนกฎหมายที่เกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตอย่างไรบ้าง

.....

5. นักศึกษาคิดว่าการสอนเกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวมีประโยชน์ต่อนักศึกษาหรือไม่ อย่างไร

.....

6. นักศึกษาได้มีการค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวเพิ่มเติมจากแหล่งสารสนเทศอื่นบ้างหรือไม่ อย่างไร

.....

7. นักศึกษารับรู้เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวผ่านสื่อประเภทใดมากที่สุด

.....

ภาคผนวก ค
คำเฉลยแบบทดสอบ ตอนที่ 2

คำเฉลยแบบทดสอบ ตอนที่ 2

ข้อที่	คำเฉลย
พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550	
1	ถูก
2	ผิด
3	ผิด
4	ผิด
5	ผิด
6	ผิด
7	ผิด
8	ผิด
9	ผิด
10	ผิด
11	ผิด
12	ผิด
13	ผิด
14	ถูก
15	ถูก
16	ผิด
พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์	
17	ผิด
18	ผิด
19	ผิด
20	ถูก
21	ผิด
22	ผิด
23	ผิด
24	ผิด
25	ผิด
26	ถูก
27	ผิด
28	ผิด
29	ผิด

คำเฉลยแบบทดสอบ ตอนที่ 2 (ต่อ)

ข้อที่	คำเฉลย
30	ผิด
31	ผิด
32	ผิด
สัญญาณอนุญาตกรีเอทีฟคอมมอนส์	
33	ถูก
34	ถูก
35	ถูก
36	ถูก
37	ถูก
38	ผิด
39	ถูก
40	ผิด

ภาคผนวก ง

ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึง
และการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

ข้อที่	ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ คนที่			คะแนน รวม	ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	การ พิจารณา
	ผู้เชี่ยวชาญ 1	ผู้เชี่ยวชาญ 2	ผู้เชี่ยวชาญ 3			
พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550						
1	+1	+1	-1	1	0.33	ตัดทิ้ง
2	+1	+1	-1	1	0.33	ตัดทิ้ง
3	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
4	+1	+1	0	2	0.67	เลือกไว้
5	+1	0	+1	2	0.67	เลือกไว้
6	+1	0	+1	2	0.67	เลือกไว้
7	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
8	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
9	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
10	+1	0	+1	2	0.67	เลือกไว้
11	+1	0	+1	2	0.67	เลือกไว้
12	+1	0	+1	2	0.67	เลือกไว้
13	+1	0	+1	2	0.67	เลือกไว้
14	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
15	+1	+1	0	2	0.67	เลือกไว้
16	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
17	+1	+1	0	2	0.67	เลือกไว้
18	+1	+1	0	2	0.67	เลือกไว้
พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์						
19	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
20	+1	0	+1	2	0.67	เลือกไว้
21	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
22	+1	+1	-1	1	0.33	ตัดทิ้ง
23	+1	+1	-1	1	0.33	ตัดทิ้ง
24	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
25	0	+1	+1	2	0.67	เลือกไว้
26	0	+1	+1	2	0.67	เลือกไว้

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึง
และการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต (ต่อ)

ข้อที่	ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ คนที่			คะแนน รวม	ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	การ พิจารณา
	ผู้เชี่ยวชาญ 1	ผู้เชี่ยวชาญ 2	ผู้เชี่ยวชาญ 3			
พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์						
27	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
28	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
29	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
30	+1	+1	0	2	0.67	เลือกไว้
31	+1	+1	0	2	0.67	เลือกไว้
32	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
33	0	0	+1	1	0.33	ตัดทิ้ง
34	+1	0	+1	2	0.67	เลือกไว้
35	0	+1	+1	2	0.67	เลือกไว้
36	+1	+1	-1	1	0.33	ตัดทิ้ง
37	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
38	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์						
39	+1	+1	0	2	0.67	เลือกไว้
40	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
41	+1	0	+1	2	0.67	เลือกไว้
42	0	+1	0	1	0.33	ตัดทิ้ง
43	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
44	+1	+1	-1	1	0.33	ตัดทิ้ง
45	+1	0	+1	2	0.67	เลือกไว้
46	+1	0	0	1	0.33	ตัดทิ้ง
47	+1	0	0	1	0.33	ตัดทิ้ง
48	+1	0	-1	1	0.33	ตัดทิ้ง
49	+1	0	-1	1	0.33	ตัดทิ้ง
50	+1	0	-1	1	0.33	ตัดทิ้ง

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึง
และการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต (ต่อ)

ข้อที่	ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ คนที่			คะแนน รวม	ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	การ พิจารณา
	ผู้เชี่ยวชาญ 1	ผู้เชี่ยวชาญ 2	ผู้เชี่ยวชาญ 3			
51	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
52	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
53	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
54	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
55	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึง
และการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

ข้อที่	ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ คนที่			คะแนน รวม	ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	การ พิจารณา
	ผู้เชี่ยวชาญ 1	ผู้เชี่ยวชาญ 2	ผู้เชี่ยวชาญ 3			
1	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
2	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
3	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
4	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
5	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
6	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้
7	+1	+1	+1	3	1.00	เลือกไว้

ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบการรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึง
และการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

ข้อที่	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.22	0.20	21	0.45	0.60
2	0.37	0.24	22	0.22	0.46
3	0.80	0.28	23	0.84	0.24
4	0.61	0.64	24	0.39	0.36
5	0.67	0.28	25	0.78	0.48
6	0.80	0.64	26	0.76	0.30
7	0.84	0.40	27	0.51	0.28
8	0.71	0.34	28	0.65	0.64
9	0.22	0.40	29	0.84	0.24
10	0.67	0.28	30	0.57	0.20
11	0.22	0.60	31	0.82	0.24
12	0.59	0.36	32	0.84	0.20
13	0.82	0.24	33	0.80	0.24
14	0.80	0.52	34	0.51	0.30
15	0.51	0.34	35	0.69	0.32
16	0.59	0.28	36	0.61	0.24
17	0.80	0.44	37	0.74	0.24
18	0.82	0.28	38	0.56	0.28
19	0.67	0.24	39	0.65	0.26
20	0.22	0.28	40	0.43	0.20

ภาคผนวก จ

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัย

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและใบยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย

SWUEC- 347/59E

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและ ข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง: การรู้กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร

ชื่อผู้วิจัยหลัก: นางสาวสุพัตรา เจริญงาม

สังกัด: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารที่รับรอง:

1. แบบเสนอโครงการวิจัย
2. โครงร่างการวิจัย
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

เอกสารที่พิจารณาพบทวน

1. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 11 ม.ค. 2560
2. โครงร่างการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 11 ม.ค. 2560
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 11 ม.ค. 2560
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 11 ม.ค. 2560

(ลงชื่อ).....
(นายปิยชาติ บุญเพ็ญ)

รักษาการแทนเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....
(แพทย์หญิงสุวิพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/E-358/2559

วันที่ให้การรับรอง : 16/01/2560

วันหมดอายุใบรับรอง : 16/01/2561

ประวัตย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล นางสาวสุพัตรา เจริญงาม
 วันเดือนปีเกิด 17 สิงหาคม 2528
 สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 2074/119 แม่น้ำแมนชั่น ห้อง 320 ซอย เจริญกรุง 72/2
 แขวงวัดพระยาไกร เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร 10120

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนนานาชาติโซर्सเบอรี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2546 มัธยมศึกษาตอนปลาย
 จากโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล
 พ.ศ. 2550 ศศ.บ. (สารสนเทศศาสตร์) เกียรตินิยมอันดับ 2
 จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น
 พ.ศ. 2560 ศศ.ม. (สารสนเทศศึกษา)
 จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ